Varpukas

8. nr. 1937

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4, TĀLR. 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI,
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALLS, DZINTARS,
ALPAKA

Darbnīca pasūtījumiem un izlabošanai

TRIUMPH

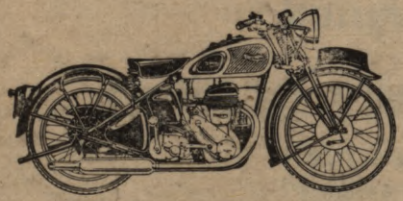

Angļu armijas motocikleti

1937. gada modeļi

Izturīgi Taupīgi Ātri

Ģenerālpārstāvji A/S **„OMEGA"**

ELĪZABETES IELĀ 55
MARIJAS IELĀ Nr. 2

Velas pogas
„Valīda"
ir stipras, bet

Velas pogas
„Vaiņags"
ir vēl stiprākas

A. Kauliņa bērnu drēbju tirgotava
RĪGĀ, GAIZIŅA IELĀ № 4, pie Centrāltirgus. Tālrunis № 29722.
Privātdzīvoklis Lāčplēša ielā 70, dz. 1. Tālr. 21541. Pasta tekošs rēķins 11214.

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.
Jaunos vidusskolu, mazpulku, tautas, franču liceja tērpus u. c.
Laipna apkalpošana. Glīts darbs. **Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas.**

Imports

K. A. BUŠS

PĀRTIKAS PREČU, GARŠVIELU
UN AUGĻU LIELTIRGOTAVA

Rīgā, Kungu ielā 23. Tālrunis 20829
Tek. rēķ.: Latvijas Bankā 3210, Pastā 1650

Latv. šujmašīnu s-ba

Rīgā, Marijas ielā 15

Izšuj: **karogus, sporta nozīmes, tērpus, segas u. t. t.**

Pārdod: **šujmašīnas, to daļas un adatas visām sistēmām.**

Mazpulkis

Latvijas Lauksaimniec. kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Jelgavā, Pilī. Tālr.: redakc. 1000 — 14, eksped. 1000 — 47
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p. — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25,—

8. (79) Nr. 1937. g. 15. augustā VII g. gāj.

Smelsimies no senču gara avotiem un izkopsim latviskus tikumus

Mazpulku Virsvadoņa norādījumi mazpulku saimei

Virsvadonis sasveicinās ar nometnes dalībniekiem

Valsts Prezidents Dr. K. Ulmanis Mežotnes nometnē š. g. 1. augustā mazpulku saimei deva šādus norādījumus:

„Jūs bieži no manis esat dzirdējuši, ka es allaž saku un atgādinu, ka mēs ejam arvien uz priekšu. Šis mans teiciens ir tai pašā laikā arī sauciens un aicinājums, un man ir drosme viņu atkārtot, jo dzīve pati visapkārt to apstiprina. Mums arvien būs uz priekšu jāiet, jo katra jauna diena nes jaunus uzdevumus un raisa jaunus darbus. Bet tas ir par maz, ja mēs tā vien pasakām. Mums jānostājas citādi un jāpasaka, mēs paši katrai jaunai dienai jaunus uzdevumus radīsim, un katru jaunu dienu no mums nāks jauns darbs, kas būs jāpilda.

Mums katrai dienai jādod jauns darbs un uzdevums, zīmējoties tiklab uz visu saimniecisko mūsu dzīvē, un tāpat arī uz politisko, kultūrālo, g a r ī g o. Šodien šinī vietā un brīdī es gribu runāt par pēdējo, tas ir garīgo, par garīgiem uzdevumiem un darbiem, kas mums jādara. Šeit ir vislabākā vieta tādai runāšanai, jo šeit klausās jaunatne, jaunatnes audzinātāji, viņas vadītāji. Jaunatne aug taisni nākotnes darbiem, nākotnes uzdevumiem. Jums, jaunākiem mūsu vidū agrāk vai vēlāk būs jārisina visi uzdevumi, kādus nākotne jums stādīs un kādus jūs nākotnē paši uzstādīsiet.

Mūsu tagadnes uzdevums un darbs ir gādāt par to, lai mēs radītu jo drošus un stiprus, nesatricināmus pamatus tam, ko mēs atzīstam par nepieciešamu valsts nostiprināšanai, tautas labklājības celšanai, valsts nosargāšanai tanī virzienā, kā to mums ir nesis 15. maijs un kādu ceļu mums iet še rāda taisni 15. maija idejas. Es arvien esmu uzsvēris, ka garīgais mūsu dzīvē un pienākumos, mūsu darbā ir izšķirošais. Un atkal es par jaunu gribu to pateikt, jo tā ir veca patiesība, kas ir atzīta un kas ir apstiprināta visos laikos,

Virsvadonis uzrunā nometnes dalībniekus un viesus Mežotnē

visās valstīs un tautās. Nevar radīt jaunu iekārtu, nevar nostiprināt jaunu valsti, ja cilvēki paliek tie paši vecie. Arī cilvēkam ir jāaug. Tad mums būs drošība, ka tas, ko mēs darām, nebūs nekad velti darīts, bet būs nesis zelta augļus.

Iesim tālāk un apskatīsim atkal aicinājumu: „Izkopsim latviskos tikumus". Ko ar to no mums prasa? Šinī teikumā izlaužas uz āru doma, ka mums vēl nāksies pārveidoties pašiem sevī iekšēji. Netikai ārēji jātop latviskiem, mums jānokrata viss svešais, kas mums pa daudz gadiem pielipis. Tā mums ir ļoti daudz vēl. No tā mums jātiek vaļā.

Nesen kādā rakstā lasīju „Mūsu tautas atdzimšanas vienīgais ceļš ir latvisko ideju un atziņu un tradiciju noskaidrošana, izkristallizēšana un atjaunošana". Te jau ir skaidrāk pateikts, kas mums jādara. Kā tad mēs izdarīsim latvisko ideju, latvisko atziņu, latvisko tradiciju noskaidrošanu, izkristallizēšanu un atjaunošanu? Atminēsimies, ka tauta var vistālāk aiziet savā dzīvē un iegūt panākumus savas misijas sasniegšanā, ja viņa paliek pati sev uzticīga. Tā tad mūsu tautas latvisko misiju mēs varēsim pildīt tikai kā latvieši uz latviešu zemes.

Ja runā par audzināšanas darbu, tad lielas cerības visi liek uz skolām un arī uz mazpulkiem. Tas ir pareizi, jo jaunākos mūsu vidū mēs visdrošāk ieaudzēsim jaunās idejas. Kad pieminam mazpulkus, tad mums visiem, kas piederam pie mazpulku saimes, tas ir sevišķs gandarījums, un mēs pieņemam šo aicinājumu sekot šīm idejām. Mēs varam teikt, ka mēs šo aicinājumu pieņemam un mēs to arī pildīsim un katrā laikā pateiksim: Jā, mēs esam tur klāt.

Kā to izdarīsim? Man jāsaka, ka, piegriežoties galvenām kārtām mazpulkiem, līdz šim darītais darbs arī ir veicinājis šo mērķu sasniegšanu, bet mazpulkiem un arī citiem jāiet vēl tālāk uz priekšu pie īstiem avotiem. Un es jūsu uzmanību vērsīšu uz šiem avotiem. Šoreiz es runāšu par latvisko katrā cilvēkā un visā mūsu tautas garīgā uzbūvē un mūsu raksturā. Es jums pateikšu atkal par jaunu, ka latviskie avoti ir mūsu tautas vecu vecā gudrība, mūsu tautas gara mantas, kuŗas mēs atrodam daiņās, teikmās, gudrības vārdos. Pie tā nāk klāt arī dzeja, daiļrakstniecība, māksla, zinātne. Jā, viņas balstās un sakņojas taisni šinīs avotos, kuŗus es nupatnosaucu. Šīs dzīves gudrības tagad ir sakopotas. Sāksim viņas

plašāk un nopietnāk izmantot. Ieskatīsimies dziļāk šais avotos. Kas zīmējas uz mazpulkiem, tad man jāsaka, mana doma ir stipra un skaidra, ka mazpulki še atradīs daudz savas darbības paplašināšanai un būs ļoti iepriecināti, jo te viņi patiesi atradīs jaunu darba lauku.

Es minēšu te dažus piemērus. Pirmo piemēru es minēju jau pirms neilga laika Liepājā. Mums ir liela tautas gudrība, kas pierādījusies daudz un dažādos variantos. Mēs viņu atrodam arī filozofu grāmatās un apcerēs, un proti: ir vīri, kas vēlas uzjāt stikla kalnā. Kas te slēpjas? Ja kalns ir no stikla, tad kāpjot kājas slīd uz katra soļa un uz katra soļa ir grūtības priekšā un šķēršļi, kuriem grūti pāri tikt. Bet vai palikt atpakaļ? Kāds taču ir kalna galu sasniedzis. Un ar ko?—Viņa zirgs bija ar zelta pakaviem.

Kāpēc tad zelta pakavi vajadzīgi? Zelts arvien bijis visdārgākā manta. Bronza paliek zaļa un dzelzs sarūsē, akmens sāk drupt, bet zelts iztur un paliek. Tā tad ir gan vajadzīgs kaut kas izturīgs un pastāvīgs, tīrs un skaidrs, lai uzkāptu stikla kalnā. Ja gribi stikla kalnā kāpt, tad kāp viņā ar goda prātu, skaidru sirdi, visskaidrākām domām, citādi noslīdēsi zemē. Kā tad zelts tiek pie savas tīrības? Zelts tiek kausēts un pārkausēts, un priekš tā vajadzīgas viskarstākās ugunis. Tā tad, lai tiktu pie šīs zelta izturības, pie zelta īpašībām, tad jāiet ugunīm cauri, jātop skaidram — tīrītam, šķīstītam un pārkausētam, tad varēsstikla kalnā kāpt un arī uzkāpt!

Stikla kalns ir pati dzīve. Kalnā kāpšana ir atgādinājums par visām tām brīvības ilgām, par cīņām par brīvību, patstāvību, neatkarību, kas mājoja mūsu tautā un gadu simteņu grūtībās dzīvas palikušas un kas beigās uzvarēja.

Vēl cits piemērs. Ņemat rokā mūsu dainu krājumus, mūsu teikmas un teikas un tautas gudrības vārdus. Ņemat no jaunāko laiku rakstniekiem Pumpura, Grīna, Virzas, Akurātera rakstus. Redzat, kā viņi mēģina šīs lietas izskaidrot. Iesim klāt viņu idejai un kodolam, baudīsim šo kodolu un priecāsimies, ka pirms piecdesmit, sešdesmit, septiņdesmit gadiem varēja rasties jau tādi

Mazpulka dalībniece pasniedz Virsvadonim vārpu vainagu

darbi, kuŗus mēs tagad pieminam un atminam. Meklēsim viņos simbolus un raudzīsim tos atminēt. Šie sešdesmit, septiņdesmit gadus vecie raksti ir palīdzējuši mest tiltu uz mūsu domāšanu no vecākiem laikiem.

Minēšu arī visjaunākos rakstus — žurnālus „Senatne un māksla", „Vēstures žurnālu", „Sējēju", tāpat laikrakstus. Nesen radiofonā bija priekšlasījums par mūsu teikām un gara mantām. Es no tā, ko es tur dzirdēju, vienu otru lietu gribu te jums celt priekšā. Kas ir šie sentēvu tikumi, pēc kuŗiem mēs saucam? Kas mums palicies pāri no šiem tikumiem? Man palika atmiņā viena daina: „Es sprādzēju kumeliņu ar sidraba sprādzītēm". Tālāk teikts: visi tirumi īstam tautu dēlam bez nezālēm. Tā vecu vecos laikos jau no cilvēka prasīta spodrība un skaidrība. Mums jāatmin, ka šie vārdi ir tikai līdzība, lai atgādinātu cilvēkam, ka arī viņa iek-

Virsvadonis izdala balvas

šienē skaidrība un spodrība ir galvenais un svarīgais.

Tālāk: „Pats galdiņš nomazgāts, galda kājas nemazgātas.“ Ikdienišķs priekšmets, bet paskatīsimies dziļāk, kas šinīs vārdos slēpjas. Sāksim ar pašiem mazpulkiem. Piemēram, lauciņš pavasarī sagatavots un apsēts, bet neravēts. Cits piemērs: dvieli ieliek stellēs, sāk aust, bet nepabeidz. Te „galdiņš pats „nomazgāts, bet kājas nemazgātas“. Šinīs vārdos slēpjas arī prasība pēc laba un krietna darba un krietnām rakstura īpašībām, labiem tikumiem, skaidrības, tīrības, taisnības un taisnīguma. Dažs iedomājas, ka kaut kur likums ir rakstīts tikai priekš viņa kaimiņa un nevis priekš viņa paša arī. Viņš aizmirst, ka katrs likums ir visiem rakstīts un visiem jāpilda. Te ir tā pati doma iekšā. Ja kāds domā: vārdos jau var piekrist tagadējam laikmetam, bet savās sirdīs nē—tad te ir atkal „galdiņš pats nomazgāts, galda kājas nemazgātas“. Dažs izlietos sava amata varu un stāvokli draugu un radu labā, bet draugs nedrīkst tuvāk par tautu stāvēt. Tautai jāstāv tuvāk par draugu. Mūsu un nākotnes laiks prasa heroismu — šie ļaudis sniedz egoismu. Es viņu rīcību atzīstu par ļaunu un nosodu tagad, kā arī nākotnē.

Vēl vienu piemēru. Ko jūs teiksiet par tādu parādību, ka viens vīrs notur dūšīgu patriotisku runu pie kāda svinību galda un jūs dabūjiet zināt, ka tas pats vīrs pārdod savu namu tai pusei, kuŗu mēs negribam, ka tā top stiprāka. Te atkal „galdiņš pats nomazgāts, bet galda kājas nemazgātas“.

Jaunieši, mācāties visu pareizi izprast un esat no visas sirds darba darītāji un veicinātāji. Mācāties agri likumību, taisnību un tiesības augstu turēt. Ja jūs vērosiet, ka ne katrreiz šī prasība piepildās, tad jūs tūliņ nenoskumstiet, nezaudējiet drosmi un dūšu, bet paliekat pie savas pareizās atziņas, ka beigu beigās uzvarēs taisnība un ar taisnību kopā arī jūs uzvarēsiet.

Tālāk man vēl jāpiemin, ka tieša parādība ir tā, ka darbu sākat un atstājat pusceļā. Tāpat tieša parādība ir tā, ka mums nav līdzsvara starp darbiem un vārdiem. Mums vairāk vajadzētu sevi parādīt darbos kā vārdos. Bet tieši mums še ir pagrūti ieturēt vajadzīgo samēru.

An tad: Laima iegriežas tikai tur, kur spodrība un tīrība. Vēl tālāk: svētdienās Dievs ienāk tikai tajās mājās, kur sestdienās viss balti nomazgāts. Protams, te atkal līdzībā domāta cilvēka iekšējā skaidrība un tīrība.

Šie piemēri, pie kuŗiem es pakavējos, rāda mums ceļu uz sentēvu tikumiem, rāda ceļu, pa kuŗu mēs varam tikt pie latvisko tikumu atjaunošanas un nostiprināšanas. Ja mēs gribam būt šī aicinājuma piepildītāji un izdarītāji, tad iesim pa šo ceļu.

Lai nedomā neviens, ka tautas vienība ir tikai divi vārdi. Arī tautas vienība tikai tad piepildās, ja mēs atminam, ka šī tautas vienība ir saimnieciskās un sabiedriskās taisnības iemiesojums un izpaudums. Stādīsim pirmā vietā apņemšanos kalpot mūsu tautai, mūsu valstij. Bet arī mazināsim trūkumus mūsu dzīvē. Tad mēs redzēsim, ka labais aug augumā ar katru dienu, kas būs darbā pavadīta.

Jūs, jaunatne, esat lepni savās sirdīs, ka arī jūs tiekat saukti un aicināti pie šī nākotnes valsts celšanas un nostiprināšanas darba. Jums ir iespējas še līdzi strādāt. Esat lepni, ka jūs varat še atbildību nest. Esat arvien gatavi droši atsaukties uz katru aicinājumu dalību ņemt darbā un arī atbildībā. Esat nelokāmi pārliecībā, ka jūs uz šī ceļa paliksiet un no tā nekad nenovirzīsaties. Atjaunojat savās sirdīs katru dienu aicinājumu pie šī darba nākt un arī solījumu, ka jūs būsiet pie šī darba, būsiet šī darba darītāji, būsiet ticīgi un uzticīgi šī darba pildītāji. Tas ir mans sveiciens jums šodien, mazpulku dalībnieki, un arī vadītāji un audzinātāji. Augat lieli, augat Latvijai!“

Kokneses pilsdrupas — senatnes liecinieki

Jēkabpils mazpulku novads . . .

Jēkabpils novads savu nosaukumu dabūjis no hercoga Jēkaba laikā celtās pilsētas, tagadējās Jēkabpils. Jēkabpils novadā saskaņas Vidzemes, Zemgales un Latgales novadi. Te Vidzemes, Zemgales un Latgales mazpulku meitenes un zēni saskaņā un draudzībā, rūdot savus spēkus darbā, mācās izprast svarīgo atziņu, ka mēs nepiederam sev, bet gan savai zemei un valstij, ka tai mēs kalposim un atdosim savus labākos spēkus.

Jēkabpils novadu šķērso Daugava. Ap viņas klinšainiem krastiem vijas visdažādākie nostāsti un teikas.

Tur Jersikas pilskalns, kas pauž senās latvju cilts spēku un varenumu, tur brīnišķās dolomītu klintis un skaistās Pļaviņu krāces. Kas gan nav dzirdējis teikas un nostāstus par sirmo Staburagu, kas nav jūsmojis par Kokneses varenajiem iežiem un senajām pilsdrupām.

Jēkabpils novadā ietilpst viss Jēkabpils apriņķis — 33 mazp., daļa no Ilūkstes apr. — 11 mazp., daļa no Daugavpils apr. — 21 mazp., no Rīgas apr. 8 mazp., bet no Madonas apr. 5 mazp. Kopā pavisam 78 mazpulki ar 2525 dalībniekiem — 1328 zēniem un 1197 meitenēm. Mazpulku dalībnieki apstrādājuši 17,2 ha zemes, audzējot galvenām kārtām pupas, kāpostus, kartupeļus.

Jēkabpils novada mazpulku jaunatne zina sava ceļa mērķi un drošu prātu neatlaidīgi steidzas tam pretim.

Ko nozīmē upuri?

(11. augusta piemiņai)

Kapt. J. ĶIKULIS

11. augustā paiet septiņpadsmit gadi, kopš Latvijas ārēs un laukos, mežos un birzīs, kalnos un lejās rimušas drausmīgās kara vētras, kas kā brāzmaini kvēlas un liesmaini ugunīgas mēles šaudījās un plosījās mūsu dzimtajā zemē veselus sešus gadus.

Šajā garajā laika sprīdī latvju tautas spēcīgākās un brieduma pilnās atvases, ierautas kara virpulī, cinijās frontē par savu tēvu zemi. Pārējie, kā sirmgalvji, tā zaļokšņi, vai nu devās smagajās, sāpju pilnās un dzimtenes ilgām saistītās bēgļu gaitās, vai arī palika uz vietas, kur pārcieta ar smagu sirdi un nesavaldāmu īgnumu abas naidīgās varas, tiklab krievu bruņotās dūres, kā arī vācu naglotā papēža, sirojumus mūsu pilsētās un lauku sētās un pieredzēja savu un savu tuvinieku sūrī un grūti krāto materiālo un garīgo vērtību izvazāšanu un iznīcināšanu.

Šajā tik drūmajā laikmetā latvju tauta zaudēja bez daudzām materiālām un garīgām vērtībām arī mūsu visdārgākās vērtības, proti, ap pusmiljona mūsu tautas brāļu un māsu, kas sastādija vienu sesto daļu no visa mūsu dzīvā spēka.

Ja arī ilgais karš bija grūtu pārbaudījumu, drūmu un baigu brižu pilns, tad tomēr pēdējos 20 mēnešos, kad kara dunoņa un riboņa vēlās pāri tiklab Latvijas dienvidiem, kā ziemeļiem, un vēl jo spēcīgāk nodārdēja ir rietumos, ir austrumos, karš, parastā nozīmē — vērtību iznīcinātājs, pārvērtās latvjiem svētā karā — brīvības karā, karā par kādreiz zaudētām, bet senlolotām un vienmēr ilgotām tautas visaugstākām vērtībām: brīvību, patstāvību un neatkarību.

1920. gada 11. augustā noslēdzās mūsu svētais, brīvības karš ar patiesu gandarījumu par pārciesto un pārdzīvoto ar spīdošu un vēsturē reti sastopamu uzvaru par daudzkārt lielāku un labāk apbruņotu pretinieku, ar uzvaru, kas atbrīvoja mūs no ieroču spaidu pielietošanas Latvijas neatkarības respektēšanā.

Tāpēc ikgadus 11. augustā lai pieminam dziļā godbijībā un pateicībā mūsu brīvības cīnītājus. Mūsu armiju un mūsu varoņus, kas ar dziļām tēvijas mīlestības jūtām, nelokāmu gribu un apņēmību un apbrīnojamu varoņgaru drošsirdīgi cīnījās, netaupot asinis un dzīvības. Mūsu armijas virspavēlnieku ģenerāli **Balodi,** kas vadīja, izveidoja un no uzvaras pie uzvaras vadija mūsu varonīgo armiju.

Lai ar lepnumu atceramies arī latviešu tautu, viņas ilgos gados un smagos pārbaudījumos rūdīto tautas dzīvotspēju, vareno tautā apslēpto spēku, kas jo spilgti izlauzās uz āru sevišķi grūtu šķēršļu pārvarēšanā.

Latvju tautas likteņa veidotāju **Kārli Ulmani,** kas prata kopot tos latvju tautas apslēptos spēkus un ievirzīja tos senlolotā mērķa virzienā. Viņa vaditi, šo dienu varam svinēt ar mierīgu sirdi. Varam mierīgi iedziļināties šīs dienas patiesā nozīmē un mācīties just un saprast, ko nozīmē upuri, kas nesti kādas tautas labā. Darbi un lielais celtniecības laiks to godam apliecina. Lai mācāmies no šiem cildenajiem piemēriem.

Pļaujai

ELZA LĀCE 163. Silenieku mazpulkā

Es pļavā gāju agrā rītā gaišā,
Tur zāle smaržoja, bij ziedi pilni rasas,
Un saule rasas pērlēs varvīksnaini kaisa.
Es, saule, pļava — bijām trijas māsas . . .
Pār izkapti tad zāle, ziedi krita
Un, saulei augstāk kāpjot, smaržodami vīta.

Bij skaista, saules zeltstarota diena,
Un pilna smago vārpu klusas sanēšanas
No izkapts asmins cirtiena ikviena
Tās krītot drebēja, itkā aiz ilgošanās

Pēc brīža šī, kad viņu mūža sniegums
Ir pildīts un, kā . . . sevis pašaizliegums . . .

Nāks Lielā pļauja reiz . . . Un es tik vēlos,
Kaut varētu tad būt kā vārpas, ziedi šie,
No kuriem pļaujot mācību es smēlos,
Kur smelties to var visi mirstīgie.
Lai būtu man tik miera domu skaidro,
Kā rasas dimantpērļu pļavas ziedā,
Un tik daudz ilgu pildīto un darbu veikto,
Kā graudu smagmes rudzu vārpā briedā.

Mācīsimies pazīt latvju kultūras ceļvežus

ARN. LŪSIS

Toreiz, kad pirms astoņiem gadiem Latvijā nodibinājās pirmais mazpulks, mūsu organizācijas uzdevumi un darba apmēri bija daudz šaurāki nekā tie ir tagad.

Un citādi tas arī nemaz nevar būt. No mazuma iet pretim lielumam ir katras organizācijas dabīgais augšanas un attīstības ceļš.

Tā arī mazpulki jau sen ir pārkāpuši savu lauciņu robežas un iegājuši mūsu valsts sabiedriskā un kultūrālā dzīvē, kurā tie — sevišķi pēc 1934. gada 15. maija vēsturiskiem notikumiem piedalās un vēlas dzīvi, aktīvi piedalīties.

No darba lauciņā mazpulku dalībnieki pamazām aicināti piegriezties arī darbam garīgā druvā, jo tikai garīgi attīstīts un pilnvērtīgs cilvēks spēs sekmīgi veikt savu darbu un attaisnot savu vietu sabiedrībā un valstī. Katra mazpulka dalībnieka pienākums ir piesavināties pēc iespējas bagātākas zināšanas. Nevien lauksaimniecībā; bet arī vispārizglītojošās disciplinās. Sevišķi vēsturē. Lai mēs pareizi izprastu šo laikmetu un varētu ieskatīties arī nākotnē, tad mums vispirms ir jāizprot un jāpazīst pagātne, jo viss bijušais saistās ar esošo un nākošo.

Patstāvīgo ceļojumu vēstures pagalmos mazpulku dalībnieki dažus gadus atpakaļ iesāka ar savas dzimtas radu rakstu pētīšanu, kas deva visai iepriecinošus panākumus. Tam sekoja iepazīšanās ar sava pagasta un novada vēsturi, un, visbeidzot —neseno brīvības cīņu materiālu krāšana, kuŗi tagad jau nosūtīti vēstures pētīšanas institūtam. Bet—šis pētīšanas darbs — kā viens no galveniem mūsu valstiskās un garīgās audzināšanas pamatnovirzieniem — turpināms arī uz priekšu, piegriežot galveno vērību ne vairs laikmeta aprakstam, bet — cilvēkam. Cilvēks — dzīva personība — ir tas, kas stāv katras parādības pamatā. Cilvēks ir tas, kas veido vēsturi, un šī jaukā zinātne galu galā nav nekas cits, kā lielu vīru dzīves stāsts.

Aiz visa tā, kas kādreiz mūsu zemē (un visā pasaulē) ir noticis — mēs varam samanīt kāda stipra vīra personību, viņa domas, viņa gribu, viņa darbu. Vai slavenās zemgaļu brīvības cīņas pirms septiņsimts gadiem mēs varam izprast bez Viestura un Nameiša klātbūtnes? Vai aizmirstot dižo lielkungu — hercogu Jēkabu — mēs varam pareizi izsekot Kurzemes un Zemgales atplaukumam 16. gadu simtenī? Un — vai 18. novembris un 15. maijs neierosina mūs domāt par Prezidentu — Virsvadoni Dr. Kārli Ulmani un viņa tuvākiem līdzgaitniekiem — ģenerāli Jāni Balodi, pulkvedi Oskaru Kalpaku un citiem vīriem, kas Latviju atdeva latviešiem atpakaļ.

Lūk tādēļ mūsu turpmākā vēstures pētīšanas darbā uz mazpulku Virsvadoņa ierosinājumu, galveno vērību piegriezīsim latvju dižvīru un lielo garu dzīves un darbu pētīšanai

Nav tāda pagasta vai novada mūsu zemē, kas nebūtu izaudzējis kaut vienu vīru, kuŗš latviešu vārdam licis spožāki iemirdzēties zinātnē, mākslā vai sabiedriskā pasākumā. Nākdami no zemnieku sētām, viņi ar lielu neatlaidību ir gājuši dzīvē uz priekšu, cenzdamies pēc izglītības, zināšanām un gara dailes. Un viņu darbs daudzkārt ir bijis veltīts latviešu tautas labākai un gaišākai nākotnei. No viņu dzīves un viņu darba mēs — jaunie līdumnieki — varam daudz mācīties. Ejot viņu pēdās, mēs varam būt pārliecināti, ka stāvam uz pareizā ceļa, kas ved mūs pretim sekmēm un panākumiem.

Bet — rūgta patiesība ir vārdi, ka pravietis netop cienīts savā tēvu zemē. Un tā arī mēs par saviem kultūras cēlājiem daudzkārt zinām pārāk maz, lai varētu liecināt, ka mēs viņus un viņu dzīvi pazīstam. Mēs, varbūt, esam par viņiem kaut ko lasījuši. Varbūt zinām, ka to šūpulis karājies manā vai tavā pagastā. Bet — tas arī ir viss. Viņu dzive un viņu darbs ir mums noslēpums.

Mazpulku dalībnieku pienākums tādēļ ir — godināt šos tautas darbiniekus, mācoties pazīt viņu dzīvi un viņu cēlos darbus. Šis mūsu darbs nebūs velts un neauglīgs. Tas atnesīs svētību mums pašiem, jo tas mācīs mūs dzīvot un kalpot savai tautai un tēvzemei. Kalpot tāpat — kā

viņi ir kalpojuši, strādādami daudz skarbākos un neizdevīgākos apstākļos, kuŗus vispirms raksturo brīvības trūkums un diezgan lielā latviešu tautas nabadzība pirms 30—60 gadiem.

Kā šo darbu veikt?

Vispirms — te jānāk talkā atkal visiem mazpulku dalībniekiem.

Lai mūsu darbs atšķirtos no parastā literātūras vai kultūrvēsturnieka darba, kuŗi galvenā kārtā strādā ar rakstīto dokumentu palīdzību—mēs, mazpulku dalībnieki, vispirms izmantosim vielu, kāda par mūsu pirmiem kultūras ceļvežiem uzglabājusies viņu laikmeta biedru un vispār vecākās paaudzes atmiņās. Izmantosim to vielu, kuŗu mums sniegs pagasta un apkārtnes iedzīvotāju nostāsti, atmiņas un aizrādījumi. Līdz ar vecākās paaudzes aiziešanu mums šo ziņu var pietrūkt. Un tad mūsu vēsturē būs vairāk baltu, neaprakstītu lapu. Iepazīsimies ar vietām, kur pētāmā persona dzīvojusi un strādājusi — neapmeklēsim, kā tas tik daudzkārt notiek — tikai viņu kapus, bet arī tās vietas, kur viņi atstājuši vēl tagad samanāmas pēdas. Krāsim vēsturiskas piemiņas lietas, kuŗas viņiem piederējušas un kuŗas viņi izmantojuši.

Pēc tam papildināsim pašu savākto vielu ar jau uzrakstītiem datiem un tā radīsies glīti, noapaļoti darbi, kuŗos gūsim pilnīgu pārskatu par aprakstītās personas dzīvi un darbu, pārskati, kuŗus varēsim izmantot mūsu sanāksmēs un, no kuŗiem, varbūt, arī nākošie vēsturnieki varēs smelties jaunus ierosinājumus un jaunas atziņas.

Ja vienā pagastā ir vairāk tādu personu, ar kuŗu dzīvi mēs gribam iepazīties, tad šeit atveŗas jauks darba lauks atsevišķām mazpulku saimēm. Katra saime tad var nodoties viena sabiedriskā darbinieka dzīves pētīšanai. Viena, piemēram, apraksta kādu rakstnieku, otra — zinātnieku, trešā — ievērojamu lauksaimnieku u. t. t. Skaisti būtu arī tas, ja mazpulki varētu ierīkot šo vīru piemiņas stūrīšus—vispirmā kārtā tie, kas par savu patronu izvēlējušies kādu redzamu sabiedrisku darbinieku. Un tādu mazpulku mums ir daudz. Līdz ar piemiņas stūrīšu iekārtošanu mazpulku dalībnieki un viņu patrons atrastos dziļākā, kopējā vienībā, un patrona dzīve tiem būtu labāki pārskatāma un pazīstama. Mazpulku dalībnieku savāktos datus labprāt izmantos šī žurnāla redakcija. Varbūt, ka labākos darbus mēs varēsim pat godalgot. Bet — par to norādījumi nāks vēlāk.

Šī raksta mērķis ir tikai mudināt mazpulku dalībniekus — iepazīties ar to cilvēku dzīvi un darbu, kas pašķiruši mums ceļu uz labāku un saulainākū nākotni.

Jaunā rosme

J. Bērziņš

Kad jaunā gara rosmē
Dūc varens darba prieks,
Tad lepnumā un drosmē
Sāk runāt dziesminieks.

Viņš kvēlā dvēsles jūsmā
Par latvju zemi dzied,
Kas jaunā laika plūsmā
Kā brīnumsala zied —

Viņš skata sirmo Rīgu,
Kur torņi gaisos slīj.
Ar garu senatnīgu —
Nav Rīgas tās, kas bij.

Krīt gruveši un staltas
To vietā celtnes dzimst,
Un ielās, gludi kaltās,
Skaļš kustības troksnis rimst.

Ceļ latviets galvu augstāk,
Kad Rīgai cauri iet.
Viss daiļāks šeit kā senāk.
Jauns latvju gars te zied.

Mirdz namu jūŗai pāri
Kā simbols mūžīgs, cēls
Pret tālo debess āri,
Spožs triju zvaigžņu kvēls.

Dzird Daugavkrastu dunā
Pie ķegumkrācēm tas,
Ka darba ģēnijs runā.
Aug dzirnas varenas.

Mals ūdeni tās gaismā,
Kas visās sētās plauks.
Ies tauta darba kaismā
Un pretī slavai augs.

Un redzot latvju āres,
Tam skats kā brīnā klīst:
Rīts paceļ staru spāres,
No kuŗām gaisma līst.

Skrien vilciens elsdams aši
No meža klajumā.
Dzimst skatam lauki plaši
Zildebess pajumā —

Acs gaismas pilis dižas
It visās malās raug.
Tur darbos, domās gaišās
Mums jaunā maiņa aug.

Laime vai darba rosme

(Patiess vēstījums par kādu kalēju)

AUSMA ROGA

78. Mežotnes mazpulka vīnogu audzētājas

Asās, skaidrās līnijās ietvertu, jaunatne grib skatīt dzīvi. Viņa to uzskatāmi sevī grib pārdzīvot, tā bagātākus padarot savus pieredzējumus un apziņas apvāršņus. Dabas varenība un cilvēku gara lielie darbi, technikas brīnumi un atsevišķu cilvēku drosme neatlaidīgi censties pēc jauniem sasniegumiem dažādu izgudrojumu laukā ir tie, kas var katrā jaunā cilvēkā atmodināt un arvien dzīvu uzturēt interesi.

Bet interese un garīgā rosme ir tas kapitālpamats, uz kuŗa var būvēt lielas celtnes. Un šīs celtnes — cilvēku personības — var pacelties ne tikai tur, kur asfalts un akmeņi tās ielenc, bet jo vairāk tur, kur mūsu lauku vidū, zaļu koku puduŗos lēni vīdamies dūmu strūklas liecina par cilvēku mītnēm.

Šai brīdī nāk prātā kāds cilvēks, — vienkāršs lauku kalējs. Viņam tāpat kā visiem zēniem dabas līdzi dota bija interese. Viņš tāpat kā citi zēni gribēja redzēt un apskatīt katru motociklu, kas putekļos kūpēdams aizskrēja pa lielceļu. Lasīt iemācījies, viņš gribēja izlasīt katru grāmatu, kas bija viņa rokās, lai zinātu, par ko tur rakstīts. Un kad viņš sāka lasīt avīzi, tad ar tādu pašu kāri viņš lasija notikumus par svešām zemēm, kā to mūsu dienu zēni lasa par Spāniju.

Kad tēvs viņu nodeva mācīties amatu, tad, kaut arī grūta, kā katrs iesākums, bija šī mācīšanās un darbs, tak jauneklis, cik vien iespējams, ātrāk gribēja uzzināt visu, ko kalējs var un spēj izdarīt un veikt. Un tā dzīvā interese, nevienu mirkli nepamesta novārtā, nu bija izaugusi jau tik liela, ka viņai nepietika ar to vien, ko lasīja, ko redzēja.

Viņa prasīja, lai jaunais kalējs domā, lai izdomā, ko viņš jaunu varētu izkalt, ko varētu darināt labāku, nekā tas līdz šim redzēts.

Un kad šī interese jau parādījās darbos un drosmē, tad kā aicināta pienāca cita, jauna doma, proti: tu taču redzi un pārredzi savu darbu. Lielāka iespēja tev strādāt būs dota taisni tad, kad tu būsi kalējs pats savā smēdē. Dari pamazām, bet dari. Pa vaļas brīžiem izkal pats vienu otru darba rīku jaunajai smēdei. Noliec to, un tā krāsies tev darba rīki, tā krāsies tev prieks.

Kamēr šī doma, aicinādama un vilinādama runāja, tikām kāda cita klusēja. Un šī klusētāja bija — šaubas. Kad viņas pacēla balsi, augstā tonī saukdamas — kur tu, kalpa zēns, ņemsi savu smēdi, kad tu pie tās tiksi, — tad — brīžam gan jauneklim nolaidās rokas. Bet viņš pacēla galvu no darba, apdomājās, paskatījās uz padarīto un nešaubījās vairs. Gan reizi būs pašam sava smēde.

Kas kaut ko grib — tā no sirds grib, kas mīlē to, ko grib, tas iegūst, tas piepilda savu gribu, — tā juta un domāja jauneklis. Un viņa interese par

visu dzīvi līdz ar to auga lielumā. Prāts un domas kļuva arī rūdītas, — tās redzēja un aptvēra daudzās iespējamības dzīvē. Trūka vienīgi līdzekļu. Kur tos ņemt? — K r ā t. Tā bija vienīgā atbilde, ko sev deva jauneklis.

Un to viņš arī darīja.

Gadu no gada mazā sumiņa auga arvien lielāka, lielāks auga prieks, bet galvenais,— arvien drošāka tapa patstāvības, neatkarības un brīvības izjūta.

Un šī patstāvības un brīvības izjūta bija tīra — skaidra. Neviena lata, neviena santima nebija jaunekļa dzīvē, kas nebūtu viņa paša darba auglis, kas nebūtu viņa paša atsacīšanās un prieka apstarots.

Jā, tā bija domu un jūtu pasaule, kas, degdama jaunekļa sirdī, par gaišu un skaidru dienu pārvērta nākotni. Viens sīks nodoms pēc otra krājās un krājās. Tie visi glabājās jaunajai dzīvei pašam savā smēdē, — pašam savā mājā.

Un visi šie nodomi nu ir atraduši savu piepildījumu kādā amatniecības atdalītā zemes gabaliņā. Tur ir glīta dzīvojamā ēka, jauns dārzs, saimniecības ēkas un smēde. Gaŗām ved plats lielceļš, pa kuŗu brauc ļaudis un iegriežas arī kalēja smēdē. Šim kalējam darba nekad netrūkst, jo viņš labi dara to, ko uzņēmies.

Un tagad tur smēdē brīžam ieskrien jau mazas kājas, mazās rociņas ceļ smagu veseri un mute sauc: „Tēt, es tev palīdzēšu!" Tad tēva priecīgā balss atsaucas: „Labi, dēls, labi. Tev arī jābūt krietnam darba cilvēkam."

Kad sestdienas vakaros pāri ceļam priežu uzkalniņā mierīgi samtainā tonī dun baznīcas zvans, iezvanīdams svētvakaru, tad kalējs arvien iznāk smēdes durvīs, nolicis aiz sevis dienas darbu un klausās . . . Viņa acis, kas raugās dievnama augstajā tornī, ir tikpat jaunas kā pirms gadiem. Viņas ir tikpat dzīvas, intereses un gara rosmes pilnas, kā toreiz, kad viņš pacēla veseri, lai pats sev izkaltu pirmo darba rīku.

Kādēļ jums stāstīju par šo kalēju, lieki nevajadzēs vairs runāt. Jūs paši to zināt un saprotat, ka katra diena, katrs solis mūsu dzīvē prasa tieši tādus cilvēkus, kādu jums rādīju darba vīru tālājos Gaujas krastos. Tas viens. Otrs tas, — ka ir cilvēki pasaulē, kuŗi noder mums par priekšzīmi. Viņi ir kā labi saskatāmi virziena rādītāji, kas mūs ved pa pareiziem ceļiem.

Nav svarīgi, vai viņi sastopami starp zemes arājiem, vai kalējiem, vai vienkāršiem strādniekiem. Viņi savā sirdī daudzkārt ir godīgāki, inteliģentāki un lielāku darbu veicēji kā dažs labs augsti mācīts vīrs, kam nav vairs godiguma un tikuma sirdī.

Un treškārt — neaizmirstat: kas kaut ko grib, grib tā no visas sirds, kas grib un iegribēto mīl, tas savu gribu piepilda. Tas negaida, ka laime nāks un pacels viņu panākumu kalngalos, bet pats rada, pats kārto savu dzīvi tā, lai viņa kļūtu laimīga.

Kā nevajaga un kā vajaga doties ceļojumā

Viena vasara

LEONIJAS OZOLKALNES stāsts

Dagija ātri uzrausās gultiņā sēdus...

Dagija pamodās agri. Kaut kas tur ārā trokšņoja, trilleroja un neļāva gulēt. Apaļās dūrītes iecirtās acīs un sparīgi ecēja miegu no tām ārā. Jāpaskatās taču, kas tur notiek — un viņa ātri uzraujas gultiņā sēdus. Liela gaiša istaba, trim lieliem logiem. Pie logiem, uz maziem galdiņiem zaļo kuplas mirtes, gumijas koks un vēl citas puķes, kuŗas Dagija nepazīst. Pie vienas sienas stāv divas brūnas gultas un viena pavisam maziņa un balta.

Dagija izkāpj no gultas un uz pirkstu galiņiem pastiepusies, pirkstiņu pielikusi lūpām, it kā pavēlot pati sev klusēt, lēni virzās uz balto gultiņu. Tajā zem sedziņas kaut kas guļ baltās drēbītēs ievīstīts kā ciemkukulis. Bet tāda kā lelles galva!...

Vai, kur viņas lelle? — un Dagija neziņā skatās visapkārt. Bet nekur nekā neredz.

Pag', kā tas tur bij? — Ak, tā — sveša krusmāte bija atbraukusi pie māmiņas un paņēma Dagiju sev līdz uz laukiem. Nekad vēl viņa nav bijusi uz laukiem, jo viņai tikai četri gadi un māmiņa dzīvo Rīgā.

„Māmuliņ!" šķiroties meitenes apaļās rociņas apvijās mātei un galviņa iedūrās mātei krūtīs un līki sašķiebtā lūpiņa drebēja.

„Būs labi, mīlulīt, neraudi," — mierināja māte. „Kaut tikai būtu labi cilvēki, kam sirds krūtīs. Nelaistu tevi projām, bet kopš tētīts miris..." un mātes balss kļūst tik nepazīstami dreboša, kad meitenei pasprūk neapzinīgi, bet droši:

„Kad būšu liela, es pelnīšu maizīti un tu varēsi palikt mājās" un meitenes apaļais vaidziņš pieglaužas mātes saraudātām acīm.

Tas bija vakar... Bet te durvis strauji atveŗas, istabā iebrāžas puika, gadus sešus vecs, pakausī atmestu cepuri, ar mētelīti, kuŗš tik tikko nevērīgi turas plecos, kājas ieautas gumijas garstulmu zābakos, kā jau tas vīram nākas, rokā turot lokanu vicu.

„Celies augšām, ciema meiten!" viņš skaļi sauc, ienākot istabā. „Mēs tikko izlaidām aitas pirmo dienu ganos. Ak, tad gan aplējām ganu Annu! Es ar', veselu krūzīti ielēju pašās krūtīs," puika nebeidza priecāties, lepni izgāzis krūtis.

„Bet par ko tad tu lēji?" — meitene vairījās puikas.

„Nu, tas tā ir pieņemts; tad vasarā govīm ir tik daudz piena kā akā ūdens, un dunduri un mušas arī nekož." Nu

ģērbies žigli un iesim ārā pie mazajiem jēriņiem. Trīs ir balti, bet viens pavisam vēl maziņš un gluži melns. Tikai pats deguna galiņš ir gaiši sārts. Bet kā tevi sauc?"

„Mani? — Dagija, bet tevi?"

„Kārlis. Bet iesim ārā."

Ārā Kārlīts aizlido kā cīrulēns un šad tad viņa balstiņa ieskanas gan dārzā, gan uz lauka kā strazda svilpiens. Dagija nedziek viņam līdz. Tepat sētā viņa paliek un te ir tik daudz ko redzēt.

Liels un iepūtīgs pagalma vidū stāv melns gailis, zeltā strīpotu kaklu, sarkanu zobainu cepuri galvā un tādu pat bārdu. Viņš paskatās meitenē ar šķībi pieliektu galvu un vienu dzeltēnu aci un sāk staigāt ap zemē izbērtu miežu sauju, skaļi saukdams vistas. Gailis sauc: „tek, tek, tek, vistas mazām kājiņām, tek, tek, tek! graudi apaļi, graudi dzelteni — te, te, te! un ar savu kaula degunu viņš knāb un baksta zemi, rādīdams vistām graudus. Vistas sāka skriet no dažādām pusēm pelēkraibas, melnas, baltas, dzeltēnas, gan strīpainiem kakliem. Un tūdaļ, tūdaļ, daudzu vistu knābīši iežēlojas par skaistajiem graudiem un tās knābj viena par otru sparīgāk, lai tikai ik katra drīzāk pielasītu pilnu guzu.

„Gards gan, gards," veca pelēka vista lielī gaiļa atradumu, kamēr gailis pats nemaz neēd, rādot vistām, kur vēl kāds grauds atrodams: te, te, te, dzeltens, apaļš — gards, te, te, te." No kūtsaugšas bārdamās nolaižas dzeltena vista, plaši izplestiem spārniem un iesteidzas barā: „tā, tā, tā! un dusmīgi uzknābj tuvākām vistām cekulos. „Ta, ta, ta, es ar' esmu, es ar' esmu! kli, kli, kli!" un spārnus ieplētusi, tā iet kā ar diviem lietus sargiem, citas vistas dzenot projām, apkārt skatīdamās, vai te nav viņas iedomāto cāļu. Tad baltā vista ar smagi pieēstu, uz vieniem sāniem sašķiebušos guzu, sauc: „Kas tā par darīšanu, kas tā par darīšanu, — rasā jābrien, rasā jābrien, salst kājas, salst kājas."

Bet kūtī, no salmu lizdas nāk ārā kāda cita: „olu nodēju, olu nodēju, ko ēst nav."

Bet gailis paceļas pirkstgalos, savicina spārnus un sauc: kikirikī — nāc man līdz!" un viss vistu bars maršē gailim līdz uz lauka, kur tikko uzartā zemē daudz resnu un apaļu tārpu.

Mazai Dagijai žēl vistas, kura, olu nodējusi, paliek neēdusi. Viņa ieiet kūtī uzmeklēt tikko nodēto olu, lai to atdotu vistai atpakaļ. Bet tepat gandrīz pie viņas kājām iesaucas rupja balss: „ruk, ruk, ruk." Salmos, aiz dēļu žoga guļ cūka, lielās ausis aizlikusi pār acīm kā priekškarus logam. Viņas purns ostīdams dažreiz pagriežas uz augšu un izskatās kā milzīga rozā poga, ar diviem caurumiem. Bet blakus un pāri tai rāpo sivēniņi — mazi, mazi un sārti kā zīda kamoliņi.

„Tu, Dagij, jau augšām?" — ar siena klēpi kūtī ienākot prasa svešā krustmāte. „Nāc uz istabu brokastīs, tad varēsi paskrieties. Mēs ēdām, kamēr tu gulēji. Kā tev patīk mazie sivēniņi?"

„Tie mazie patīk, bet lielā ir netīra," domā meitene.

„Nekas, meitiņ, tām mātēm jau dubļi jābrien bērnu labā."

Meitene kož maizi sīkiem maziem kumosiņiem, vērojot pārpalikumu, taupīgi aplaizot pirkstus, it kā nedrīkstēdama apēst visu uz reizi. Krastiņu saimniece vēro meiteni un smaidot saka:

„Ēd vien droši, būsi liela, atpelnīsi. Ja neēdīsi, nevarēsi Kārlēnam līdzi izskriet. Jeb tu gribēsi palikt pie mazā Jāniša?" un viņa noliecās pār mazo gultiņu.

„Manu mazo vīriņu, tu jau esi atkal gluži slapjš."

„Tā nav lelle?" meitene brīnās.

„Lelle gan un tāda kas bļauj. Tev patīk?"

„Patīk" un kaunīgi laimīgi smaidot viņas rociņas sniedzas pēc brēcošās nastas. Vēlāk ik dienas viņa atrada pa brītiņam pasēdēt pie mazā brīnuma.

*

„Kas tās par pelēkām krūzītēm?" Dagija upmalā prasa Kārlēnam, kad tas rāpjas resnākā alksnī.

„Tās nav krūzītes, tie alkšņu ciekuri," lietpratīgi izskaidro Kārlēns.

„Bet tās brūnās dzītiņas?" noplūc man kādu."

„Ak tu joks — tās jau nav dzijas, bet alkšņu ziedi. Viņi vēlāk izstiepsies vēl garāki un, paņemot rokās, uz pirkstiem

paliek dzeltēni putekļi. Apsēm arī ir tādas pašas desiņas pavasaros, kamēr lapu nav. Tikai gaŗākas un tumši sarkanas. Bet kad nozied, tad vējš aizpūš vieglas baltas pūkas kā vati. Un šajā vates gultiņā guļ viena apses sēkliņa.

„Skaties, skaties, Kārlīt, kailām kājām, melnu nastiņu plecos, balts — saliecies zēns bradā pa rasoto pļavu. Tāds kā lielīgs, kā lepns; bradā viens pats pa lauku, it kā spēlēties nemaz negribētu. Tāds draišķīgs puika!"

„Bet tas jau stārķis — tāds putns," smejas Kārlēns. „Viņš nolasa visas vardes no pļavas."

Tiešām — putns! Nupat tas izpleš gaŗus, gaŗus spārnus, pievelk kājas un paceļas gaisā. Un tur viņš riņķo tik augstu kā mākoņiši un izskatās kā gaisa kuģis.

*

Dagija vēro, kā vītolam atveŗas brūni pelēki pumpuru plaksti. Miziņai nokrītot, pie zariņa paliek karājoties balta oliņa. Šī oliņa ir tik maiga un mīksta kā kaķa ķepiņa.

„Tas jau pūpols," saka Kārlēns. „Tas pats, ar kuŗu Pūpolu svētdienā dabū pērienu, ja ilgāk guļ."

Un vējš dejo ap pūpola zariņu, loka viņu un klana. Bet Kārlēns uz vēdera pārmeties pāri dīķim un dzied:

„Vēl pelēkas noras, pelēki ciņi,
Pelēki koku vaiņadziņi.
Saule vēl nesilda pīpenēm kājas,
Grūti viņām zem ledus klājas.
Cīruls nosalis — nelido augstu —
Saule tam neglauž galvu ar plaukstu."

Bet Dagijai liekas, ka viss tur samelots tai dziesmā, jo zelts birst uz celiņa, birst zālē un visapkārt, kur viņi iet. Dzeltenas ripiņas, gredzenos vīdamās, cita pie citas zelto uz lauka. Bija pelēks pikucis, tagad — ziedu plauka. Un sauļu saulēs mirdz pļava, mirdz lauks. Zied gailītes, pienes un purenes.

„Kur pavasarim tik daudz krāsu?" jautā meitene. „Pūpoli balti, pienītes zelta, purenes dzeltēnas, bērzi zaļi, apses lapas spīd un laistās zaļi sarkanas un vēl gluži slapjas no krāsas."

„Nu, par to jau viņš ir mākslinieks."

„Mākslinieks?"

„Nu jā. Tā vectēvs saka. Un es arī gribu būt mākslinieks."

„Tad tu arī tāpat krāsosi?"

„Prasa kā bērns!" puika parausta plecus, juzdamies liels un visgudrs.

*

„Zini ko, Dagi?" kādā rītā Kārlēns vedina Dagiju. „Dosimies ceļojumā. Brauksim iepazīties ar dzimtenes skaistākām vietām. Aizskriesim līdz mežam — tepat — nav tālu. Kas tur ogu, ja tu zinātu! Aiziesim un pateiksim vecajām eglēm labrītu. Zini — viņas ir tādas platas un nopietnas kā vecmāmiņa. Un vēl: tur ir rūķīšu māja, bet to tu nesaki nevienam."

„Rūķīšu — tu saki?"

„Jā. Uz Ziemassvētkiem, kad nācām ar vectēvu eglīti cirst, viņš man rādīja." Un abi bērni laižas kā putnēni pāri pļavai. Dagija skriedama krīt un paliek guļot, skaļi raudādama. Kārlēns brīnās:

„Nu ko tu? Ja es pats krītu, nekad neraudu. Zini ko: celies augšām un lec uz vienas kājas un saki:

„Pati skrēju, pati kritu,
Kas par to, ja sasitos."

„Un redzēsi — nemaz vairs nesāpēs."

Un tiešām Dagija jau smejas. Viņi nometas blakus zālē un pētī zāļu stiebrus. Daža smilga izskatās kā vējā izkārts karogs, cita kā slaida egle, cita šaura un cieta kā vārpa, bet vēl citām apaļi ripulīši kā naudiņas. Tās Kārlēns sauca zosu auzas un citas — skarenes.

„Gailītis vai vistiņa?" jautā Kārlēns, strauji izbraucot caur pirkstiem sudrabotu smilgu."

„Smilga," atbild meitene.

„Ak tu nepraša! Mini. Tev jāsaka vai gailītis vai vistiņa un ja uzminēsi, būsi karaļmeita. Ja nē, pelnu rušķe. Ja man pirkstos visi smilgu ziedi būs kopā pušķīti — nozīmē: vistiņa. Ja pušķītī kāda smildziņa paliek gaŗāka kā gaiļa aste — ir gailītis."

Bērni ilgi spēlējas ar smilgām, palikdami drīz viens, drīz otrs pelnu rušķos. Zālē ir arī puķes. Baltas, sārtas, dzeltenas.

„Redzi, redzi," sauc meitene. „Te debess gabaliņš nokritis zālē."

„Tā jau neaizmirstelīte."

Bet pienenēm tik maigi kāti! Ir tīksmi siet tos virknēs un gredzenos un veselas pieneņu ķēdes vīt sev ap kaklu. Viss ir aizmirsts, vairs nesāp sasistā kāja, un kad Kārlēns novijis gaŗāku pieneņu ķēdi, tas kā zirgs sprauslādams sāk kārpīt zemi. Tad Dagija ņem iedomātos grožus un viņi brauc dimdēdami pa pļavu. Bet straujā skrējienā kumeļam satrūkst pavada, un viņš uz galvas iekrīt kuplajā zālē. Bet te ir tik daudz ko redzēt un apbrīnot un bērni pieplok vēl tuvāk zemei. Te kukainītis — mazs, maziņš, kā sarkana krellīte, rāpo pa zāli.

„Tā ir dieva gotiņa," saka Kārlēns.

„Vai tad viņām ir ragi un to var slaukt?" brīnās meitene.

Nu, to Kārlēns arī nevar pateikt. Bet te citam kukainītim mirdz spārni kā zaļgans zelts. Citam ir kaparbrūna mugura. Tad viņu priekšā nolec sienāzītis, viscauri zaļš, gaŗām kājām, caurspīdīgiem spārniem un diviem tādiem kā durkļiem. Kāds jocīgs zirdziņš!... Mute viņam plata, plata un to viņš vārsta, brūnas siekalas spļaudams. Nē, kādi gan zvēri te nav pļavā!...

Ak, ir tik skaisti te uz laukiem! Te debesu stūrītis nokritis zemē, pieņemot puķītes veidu. Te pūpoliņš sudrabo kā mīksta vālīte, zied bērzi dzelteniem tārpiņiem un alkšņi lepojas melniem, cietiem ciekuriņiem. Viss ir zaļš un ziedos mirdzošs un saule ir vispār zemei kā silts, zeltā mirdzošs dīķis.

Bērni, pār pļavu iedami, nokļūst līdz strautam. Kārlēns pabrien ūdenī, noplūc dažas sulīgas kalves un kāpj atpakaļ. Viņš iedod meitenei dažas sakņainas lapas, rāda kā pīt bizes no kalvju tievajām saknēm, jo tie esot mati, bet resnā sakne — galva. Pats viņš lēni loba smaržainās kalves, līdz paliek tikai pati pēdējā, vidējā — balti-dzeltenā lapa un kož to. Meitene brīnās.

„Gribi?" zēns sniedz meitenei izlobītu lapu.

Jā, tas garšo tīri labi, un sīkiem neprašas pirkstiņiem meitene loba savu kalvi.

„Paskaties, kādus debesu meitas novijušas saŗkanus vainagus!" Kārlēns rāda Dagijai vējā apsarkušos mākoņus. Ik mākoņa kalnā uzmests pa ziedu pušķim un visa debess atplaukst drīz sārta, drīz zila. Aizpeld tie mākoņi un nāk citi un izskatās, itkā tur ziedētu sārtas rožu birzes. Bet saule kā liels zelta zvans karājas vienā debesu malā. Liekas, it kā ik saules starā būtu pa zelta kamoliņam; kas noķers, tam būs. Varbūt, tas ir zelta ābols no saules koka, tāpat zeltīts rieksts ziemsvētku eglītē. Kā šo aicinājumu izpratis, Kārlēns iesaucas:

„Skriesim!"

Šķita it kā kādi zvani džingstētu vējā: „Šūpojamies līksmi, līksmi, saules mātes šūpolēs."

„Nu skriesim mēs arī!" Kārlēns vedina vēl nepacietīgāk.

„Skrej tu viens; man bail."

„Nu es jau domāju; ar meitenēm nav nekāda īsta rotaļa. Bet mežs?" Nu Dagija ieķērās Kārlēnam mētelīša stūrī un nelaidās vaļā.

„Ko tu kā dadzis: norausi vēl mētelim stūri. Paskaties labāk, kādas egles; lielas un spicas, kā baznīcu torņi. Priedes — tās tādas ķerainākas, bet tāpat gaŗas un tievas. Bet bērziem, tiem ir balti tāšu svārki un zaļas blūzes mugurā.

Bet meitenei egles izskatās kā lieli milzu pirksti, kas rājoši duŗas debesīs, un pats mežs šķiet kā apsūnojusi, neredzama milža dūre, kas draud nezin kam. Meitenei kļūst baigi, un viņa paceļ, kāju tik augsti, cik vien var, lai ietu klusām un neiztraucētu gulošo milzi. Bet kamēr vienu kāju ceļ, otra iegrimst dziļi sūnā. Sūna ir tik mīksta un bieza, ka kurpes purniņš pavisam pazūd šai mīkstajā deķī.

Uz mirkli meitene apstājas, un savāds nedrošums viņu tur cieti. Koki stāv mierīgi, bet galotnes draudzīgi lokās un čukst...

Kas tās ir par klusām runām, kuŗas savā starpā ved koki? — Ko viņi stāsta viens otram? — Lūk: egle plati un stalti izslējusies un sīkais kārkls, tikko jaužami, vējam uzpūšot, glaužas tai klāt. Un šaurās, pelēkās lapas saskaŗas ar zaļajām skujām un izskatās tā, it kā sīka meitenīte būtu ielikusi tievu pirkstiņu vecmātes platajā plaukstā.

Bet vēsma drebina, čukst un kaut ko stāsta . . .

Un tepat: divi melni draudoši milži laužas šurp: „ko tad tu te dari?“ Viens uz priekšu saknupis, zaļi dzeltenā vestē, otrs sviedienam pacēlis melnu kā piķis dūri . . .

Meitene bailēs saraujas un stāv uz vietas, kā ieaugusi. Kārlēns nicinoši saviebjas un pazūd zaļajā kuplumā. Koku zari tam sniedzas pretim, kā gaidošas rokas. Redzēdama, ka Kārlēnam nekas ļauns nenotiek, Dagija pieliecas tuvāk draudošam milzim, pati slēpdamās aiz kuplas eglītes. Ak, tie tikai izgāsti koku celmi, gaisā izslietām melnām saknēm . . .

Vienā eglē kāds asi skrāpēdams nagiem, skrien no zara zarā un sauc: „čok, čok! čok, čok!“ Un atkal meitene paliek bailēs stāvot. Bet tad viņai tepat pie kājām nokrīt zvēriņš, tumši brūns, gredzenā sagriestu, kuplu asti. Vēl otrais un tie pazūd tuvākā priedē.

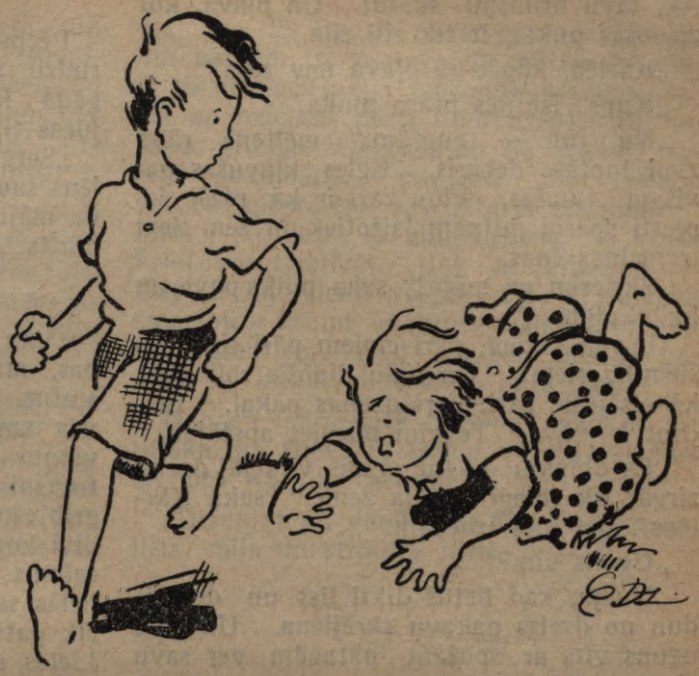

Dagija skriedama krīt un paliek guļot, skaļi raudādama . . .

„Skaties, ko tas mazais tur nes. Tāda ripa uz muguras“ . . -

„Vāverītes kāzas dzer. Kas par ripām, tās jau astes. Bet tepat ir mana rūķu pils.“ Pašķiris egļu puduru, viņš izlaiž meiteni sev pa priekšu uz meža ceļa. Un tad klusi, pirkstu piespiedis lūpām, rāda trīs augstus celmus, vispāri zaļu sūnu pāraugušus. Zem resnajām saknēm ir nelieli dobumi, kuŗus izveido pacilus stāvošās saknes. Tuvākā celma sānos pieaugusi liela, brūni pelēka piepe, kas izskatās kā skaists, kupolveidīgs jumtiņš. Zem šī jumtiņa ir dobumiņš — ieeja šo visu rūķu pilī, kuŗu aizsedz plata, nolīkusi papardes lapa. Lapas ēna zīmē kaut ko līdzīgu kāpēm zem celma un tā vien liekas, nupat te parādīsies sīks viriņš sarkanā cepurītē . . .

Puika saņem meiteni aiz rokas un izved atpakaļ uz ceļa.

„Redzēji?“

Bet meitenes uzmanību jau saista zarā tupošais putniņš, kā magoņu lapiņa, sarkanām krūtiņām. Pašā zara galiņā tupēdams, viņš dzied tik skaļi, kad pašam dreb spārni: sirrrds!“ un nevar zināt, kas vainas viņa sirdij. Citā zarā atsaucās neredzāms dziedonis: „kliku, kliku, kliks.“ Bet blakus pirmajam, eglē ielaižass dzeltens kā vasks putniņš, saukdams: čir, čir! čir, čir, čirr!“ Bet meža balodis ūvinā: „u-ū! u-ū! u-ū!“ kamēr purva strazds pļāpā ātri un gari: „mans Jānis, mans Jānis, ik nakts, ik nakts, Kliģienei, Kliģienei, zog olas, zog olas.“

„Iesim izcirtumā!“ vedina Kārlēns. „Brūklenes vēl tikai zied, bet to tiesu zemeņu! . . . Es pagājušā vasarā pielasīju pilnu bērza tāsi . . .“

Tiešām, kā sarkani pilieniņi, ogas karājas tievajos stiebriņos. Bērni nemana, ka mežs lēni grimst zaļganā krēslā. Rieta malā, cauri lapām, mirdz sārtums. Bērza lapas izskatās kā drebošas, asiņainas sirdis, klusā izmisīgā smeldzē kļaudamās cita pie citas.

Pie debess uzplaukst spoža sudraba puķe. Tā izskatās tīra un dzidra kā no stikla. Tad vēl viena un vēl, līdz visa debess zied, mirdzēdama sudraba ziedos.

Ak, tavu brīnišķu skatu! Un pļava, kur ziedošās puķes, ir tik zili zila.

„Kārlēn, kāpēc tā pļava nav zaļa?"

„Kur?" izbijies prasa puika.

„Nu tur — augšām," meitene rāda zvaigžņotās debesis. Egles kļuvušas pavisam tumšas. Viņu zari ir kā plaši izplesti spārni putnam laižoties un zem tiem ir melnas ēnas.

„Skriesim uz māju!" saka puika pavisam baiļu pilns.

Un viņi skrien, pāri ciņiem, pāri brīkšķošiem zariem. Un pašu dipošie soļi šķiet kā elsājošie gari, kuŗi dzenas pakaļ. Beidzot ir pļava. Te viņi mazliet apstājas.

„Es domāju — tur uguns vīrs jāj dzelzs zirgā; tik smagi dunēja zeme," saka Kārlēns, „bet mēs izbēgām."

„Uguns vīrs?"

„Nu ja, kad lietus dikti līst un debesis dun no dzelzs pakavu skrējiena. Un pats uguns vīrs ar spožām pātagām peŗ savu zirgu . . ."

„Bet paskaties" — priecājas meitene, „visas zvaigznes nāk šurp, kā spožas aitiņas. Un mēness mirdz pašā liepas galotnē apaļš un priecīgs; it kā viņam nemaz nenāktu miegs."

*

Šorīt bērni pieceļas agri, agri, lai redzētu ausmu. Viņiem ir solīts tos ņemt līdz uz rudzu pļauju. Tāpēc miegs nenāk un līdz ar lielajiem tie ir kājās.

Viena debess mala ir tumša un līka, kā maizes garoza. Bet otrā pusē ir gaišs, aiz vien gaišāks. Mirdz zaļgani, zili sārtās krāsās un beidzot plaukst un veŗas kāds brīnišķs zieds. Tik sarkans skaists, kā kaktuss māmiņai uz loga.

„Nu tu redzēji saules lēktu" — priecājās Kārlēns.

Bet gaŗajos stiebros uz ceļa, uz lauka, no zāles uz zālīti, izvilkti balti dzīparaini tīkli. Un kā viņos mirdz rasa! . . . Bet pāri šiem tikliem, kā pa augstiem tiltiem, pastaigājas zirneklis. Un Kārlēns sauc tik jautri, ka viņa balstiņa aizrit līdz pašai birzei strautmalā:

„Zirneklīt, skrodelīt, šuj man dzidrus zīžu svārkus, kā zaļajiem stiebriem mugurā."

* * *

Pēcpusdienā uz lauka sastājas dzeltenās rudzu statiņas, kā zaldātiņi. Bērni piegādā izslāpušiem strādniekiem ūdeni un jūtas tikpat daudz strādājuši kā lielie.

„Sargies, tūliņ ies uzbrukumā!" — Kārlēns sauc Dagijai, pats laizdamies steigšus uz māju, jo vakars ir klāt un darbs padarīts.

* * *

„Vau, vau, vau, vau," — rūc kuļammašīnas, milzu mutēs norijot veselus rudzu status. „Vau, vau, vau," — vīri un sievas smej, runā tik stipri, ka var dzirdēt, viņpus dārza. Bet pie mašīnas ir tāds troksnis, ka mute jāpieliek tai ausij, kuŗai grib ko teikt. Citi kā skaistā rotaļā pa divi kopā, uz gaŗām dakšām uzdūruši, nes salmus kā lielas, dzeltenas cepures. Uz lielās salmu kaudzes bērni drīkst skraidīt, cik patīk, lai piemītu. Un viņi skrien arī. Lielos, smagos maisos birst graudi, un Kārkliņu saimnieks priecājas:

„Būs skaista, balta maizīte!"

* * *

Līst lietus. Pagalmā, lielajās ūdens lāmās, katra no augšas nākošā ūdens pile izsit apaļu bedrīti, kur iegulties. Šo pilienu ir tik daudz un apaļo dobumiņu ūdenī tikpat daudz. Lauki ir pelēki un tukši. Vairākās vietās paceļas augstas, gan apaļas, gan garenas kartupeļu un sakņu stirpas. Putni klusē. Pat gailis laipo pār pagalmu tāds sarāvies, nolaistu asti, un uznākot stiprākam lietum slēpjas paspārnē.

Rudens klāt . . .

* * *

Kad kokiem nobira lapas un palika guļot uz zemes kā dzeltenas sirdis, Kārkliņu saimnieks veda Dagiju atpakaļ uz Rīgu. Bija žēl šķirties no pierastās brīvības; tur mājā māmiņa atkal ieslēgs viņu vienu istabā, aizejot uz tirgu . . . Bet Kārlēns mierina draudzeni, solot Ziemassvētkos to apciemot un aizvest paša cirstu eglīti.

Bet Kārkliņu saimnieks šķiŗoties saka Dagijas mātei:

„Dagija vienmēr bija mundra; no rītiem agri kājās, vēroja lielo cilvēku darbus, lai pēc, liela izaugusi, varētu darīt to pašu.

Šī bij viņas pirmā vasara uz laukiem, un lai tā nepaliktu pēdējā. Ja mazai sirsniņai grib sagādāt prieku, tad ne tāpēc, lai skaitītu un rēķinātu, cik man pašam par to tiks labuma. Cēlu darbu nevar aizmaksāt, un kas par to naudu prasa, ir vienkāršs spekulants."

Dagijas māte nespēja vien pateikties labajam saimniekam, kuŗam viņas bērns bijis miļš un kuŗš līdz ar bērnu atvedis bagātus ciemkukuļus kā kādam mīļam, tuvam radam.

„Radi jau arī mēs esam. Tikpat visi vienas cilts atzarojumi. Bet tagad noslēgsim rēķinus. Es no valsts par jūsu bērnu saņēmu divdesmit latus mēnesī, bet ne, lai tos paturētu sev. Es jau saciju: tas ir blēdis, kas savu labsirdību liek samaksāt. Es Dagiju ņēmu pašas idejas dēļ, dot bērnam to, kas viņam, vēl tik mazam, ir tik nepieciešami: absolūtu brīvību, vērot un mācities pazīt tuvāko apkārtni, un tāpēc gribēju atteikties no šīs naudas, bet labi padomājis — paņēmu. Par visiem četriem mēnešiem tas iztaisa astoņdesmit latus. Arī jums es viņu nedošu, jo grūtā brīdī varat iztērēt. Bet es gribēju, lai Dagijai šī viena vasara zied atmiņā kā smaršojošs krūms un tāpēc noliku to bankā uz procentiem. Kad meitene būs pilngadīga, lai izņem; būs viņai pūra nauda."

Nabaga pārsteigtā sieviņa raudāja aiz prieka, ka Dievs bārenīšus vēl nav aizmirsis, bet Kārkliņš atvadījās:

„Dzīvojat nu veselas un tu, Dagij, audz liela, mīļa un strādīga meita!" —

Rija

JĀNIS ŽĪGURS

Sen rija stāv uz pakalna
Ar sūnām klātu jumtu,
Šķiet, laikus vējš un mākoņus
Bez mitas pāri stumtu.
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Un sienas klājas sodrējiem,
Tik velns vairs viesos nenāk,
Vairs rakstā neklaudz spriguļi
Kā viņās dienās, senāk.
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Tik vējā ārdi baigi klaudz
Pa rudens novakariem,
Un noklīdusi atbalss sauc
Caur gadusimtiem gaŗiem.
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Lūk, daiļa meita iesmejas
Starp kūļiem brieda pilniem,
Un krūtīs vecam kūrējam
Sit versme karstu vilni.
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Un kautkur kūlējs ievaidās,
Var sajust asins smaku.
Vēl kādam vagars uzbrēc pikts:
„Uz ceļiem līst, es saku!"
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Te ermoņika iespiedzas,
Kad beigta rudens talka.
Reiz mīļās skūpstus dzēra cits,
Viņš slāpa alus malka.
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Tad rijnieks sievu dabūja
Un bērnu daudz un rūpes....
Kur tagad viss? Svilpj klusu vējš
Un pagales deg kūpot.
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Klāj dienas nakšu sodrēji,
Tik velns vairs viesos nenāk,
Bet tomēr, tomēr viss vēl ir
Kā viņās dienās senāk....
Velk rijnieks gaŗu pīpi.

Jaunais Fu

Krietna ķiniešu zēna dzīves stāsts

ELIZABETE FOREMAN-LEVIS

II. nodaļa.

Katrs iesākums grūts.

Vēl bija pavisam tumšs, kad jauno Fu uzmodināja mātes atkārtotie saucieni celties.

„Kas noticis?" viņš samiegojies jautāja.

„Jāceļas, dēls! Tādēļ vien, ka mēs nu esam pilsētā, tu tak nevari gulēt kā kāds lielkungs".

Zēns piecēlās gultā sēdus. „Bet ir taču vēl pavisam melna nakts." Viņš pārvilka segu pār pleciem. „Ai, cik auksti!"

„Slinkums vēl nevienu trauku nav piepildījis ar barību. Un Hunkinga jau ar savu slikto laiku sen esot kļuvusi slavena. Tā man teica. Auksts ir patiešām." Viņa nodrebinājās Tad viņa pavēra slēģi un paskatījās ārā. „Līst."

Žāvādamies un stenēdams zēns apģērbās. Fu-Be-Be rīkojās ap krāsni. Bija jāiededzina koka ogles, kas, liesmu uzpūšot, sita acīs pelēkas pelnu pūciņas. Brokastīs galdā bija taukšķēti rīsi un tēja. Pēc maltītes māte un dēls apģērbās savās labākās drānās, lai dotos pie kaparkalēja.

Bieza migla bij iegūlusi ielās. Krita sīkas lietus lāses. Kāds viņiem pa priekšu nesa mazu, gaiši liesmojošu eļļas lampiņu. Stikls, kas ierāmēja šo liesmu, bija slapjš. Jaunais Fu noraudzījās svešajā virietī. Liesma, kas arī lietū mierīgi dega! Šis lietus Hunkingā laikam tomēr bija citāds kā laukos.

Tanga veikalā jau valdīja dzīvība. Izbrīna pilni viņi tur apstājās. Tases un podi, krūzes un vāzes, pannas un citi sīkāki trauki, viss, ko vien sirds vēlējās, bija še salikti plauktos pie sienas. Tur mirdzēja viegli dzeltenais misiņš un sarkani zeltotais kapars. Kāds māceklis patlaban noslaucīja plauktiem putekļus, bet grāmatvedis stāvēja pie veikala kases galda un kaut ko rūpīgi vairākas reizes pārskaitīja. It kā nemaz ienācējus nebūtu redzējis, viņš paņēma siku pindzelīti, iebāza to tušas pudelē un rūpīgi to no visām pusēm apmērcējis, kaut ko ierakstīja savā veikala grāmatā.

Beidzot viņš griezās pie Fu-Be-Be: „Ko tu vēlies?"

„Nododat to savam kungam!" Viņa tam pasniedza garu, šauru vēstuli.

Grāmatvedis to pasniedza tālāk savam palīgam: „Aiznes to meistaram, Dēn!"

Jauneklis nolika putekļu slaukāmo un devās blakus istabā. Iedams garām, viņš atnācējus novēroja ar augstprātīgu skatu un nicinošu smīnu.

Pēkšņi Fu nezināja, kur likt savas rokas un kājas. Viņš ar galvu pamāja uz kāda galda pusi un diviem tukšiem krēsliem. „Apsēdīsimies", viņš čukstēja.

Fu-Be-Be papurināja galvu. „Nē, to nedarīsim vis. Mēs jau nekā negribam. Neesam nekādi pircēji."

Mātei un dēlam tas likās bezgalīgi garš laika sprīdis, kamēr veikalā ienāca kāds vecāks vīrs. Viņš nāca tieši pie viņiem un runāja laipnā pieklājīgā tonī. Aiz viņa stāvēja Dēns, māceklis un nedraudzīgi nolūkojās atnācejos. Fu-Be-Be paskaidroja sava nāciena iemeslus.

„Tā tad tas ir tas zēns, par kuru man zemnieks Vens rakstīja?"

Agrā rīta stundā ir tik grūti celties . . .

Brīnumu pilns bija šis veikals — jaunā Fu darba pasaule

Fu-Be-Be piekrītoši pamāja ar galvu. „Un cik vecs viņš ir?"

„Trīspadsmit gadu un septiņi mēneši."

„Drusku vecāks nekā es biju gribējis, bet par to viņš izskatās dūšīgs zēns." Un ne mirkli nepagriezies ne uz vienu, nedz uz otru pusi, viņš mazliet paceltā balsī piebilda:

„Daži mācekļi nav tik dūšīgi, tiem vajadzētu jau no paša rīta mazliet vairāk pasteigties".

Jauneklis aiz meistara muguras nosarka un pēkšņi tvēra pēc putekļa slaukāmā. Viens bija skaidrs: šim vīram nekas nepalika nepamanīts. Tad zēna māte bikli apjautājās, kādi esot kaparkalēja pienākumi.

„Līdz šim ģilde, pie kuŗas pieder visa mūsu amatniecība, mācekļu izglītībai noteica piecus gadus. Taču kaŗš arī še ir ienesis dažas pārgrozības. Abi mani tagadējie palīgi mācās tikai trīs gadus. Ar tavu dēlu jau tad arī būs gluži tāpat. Dzīvokli un uzturu došu es, apģērbs jāgādā tev. Cik viņš vēlāk kā māceklis nopelnīs, tas atkarāsies no viņa paša."

Fu-Be-Be pamāja galvu. Ko līdzīgu viņa arī bija iedomājusies. Bet vēl kaut kas viņai māca sirdi.

„Es esmu tagad pilnīgi viena. Vai nevarētu tomēr tā, ka mans dēls nakti pavada pie manis."

Kaparkalējs mirkli pārdomāja.

„Tā varētu iekārtoties. Bet ikdienas zēnam jau ļoti agri jābūt darbā un vakaros jāpaliek še, līdz kamēr viņa darbs ir pabeigts."

Fu-Be-Be pateicās par šo atļauju un apsolījās rūpēties, lai zēns arvien būtu laikā savā darba vietā.

„Nu, tagad līgumu!" Tangs uzsauca savam grāmatvedim. Tad viņš to izlasīja skaļi, punktu pa punktam. Un pagriezies pret grāmatvedi, meistars vēl piebilda:

„Šis vīrs tad nu parakstīs tavu vārdu. Vai rakstu zīmi „Fu" tava ģimene pieņēmusi kā laimes vai darba zīmi?"

Fu-Be-Be bikli paraudzījās viriešos.

„Tā ir skolotāja zīme, godājamais meistar un viņu raksta ar divpadsmit švītriņām."

Tangs un viņa grāmatvedis izbrīnā paraudzījās viens otrā.

„Tu pazīsti rakstu zīmes?" jautāja kaparkalējs.

Jaunais Fu redzēja, ka māte noliedzoši papurina galvu.

„Nē. Es esmu vienkārša un neizglītota zemnieku sieva. Bet mans vīrs zināja dažas rakstu zīmes un parādīja arī man mūsu ģimenes vārdu."

Dēls redzēja, kā mainījās grāmatveža sejas izteiksme. Kauns un vilšanās sārtoja jaunā Fu vaigus. Bija labi, ka māte prata nosaukt īsto viņu vārda rakstu zīmi, tak žēl, ka viņa pati neprata to uzrakstīt! Ļaudis pret rakstīt pratējiem taču sajuta tādu bijību un cieņu! Mājās, laukos par mācīšanos nevarēja būt ne runas. Zeme un rīsu lauku kopšana paņēma visu cilvēku, kur gan tad lai būtu iegūts laiks grāmatām. Mazais ciemats nevarēja pats sev uzturēt skolu. Un kam gan, — ja visas darba rokas prasīja tīrums un lauks? Vienīgi meitenes, bet kas tām gribēja naudu izdot.

Ja kādreiz tiešām vajadzēja vēstuli uzrakstīt, tad ciemata tiesnesis uzrakstīja dažas smagas un neveiklas rakstu zīmes, attēlojot tikai pašas galvenās vajadzības un notikumus. Un pārējā izglītība? Sena, novecojusies valoda bija tā, ko runāja ļaudis savā ikdienā. Laiku pa laikam uzklīda kāds apkārtgājējs — pasaku stāstītājs, kas ļaudis iepriecināja ar seniem nostāstiem. Vienu, divas reizes tēvs jauno Fu bija paņēmis līdzi uz sanāksmēm noklausīties šos stāstus, — bet arī tas jau bija tik sen, tik sen, kopš vēl karavīri nebija ienākuši zemē un visu dzīvi nebija padarījuši tik grūtu. Jā, tā bija visa zēna gudrība. Taču šodien viņš pats sev zvērēja, nepalikt mūžīgi nezinātājs. Kaut kur viņam vajadzēja iemācīties rakstīt un lasīt.

Līgums bija noslēgts un Fu-Be-Be savam dēlam klusu teica:

„Ievēro un uzmani visu, ko tev saka. Bet tu pats runā maz. Kas labi uzklausa, ko viņam saka, tas arī labi mācās. Tavs jaunais meistars liekas gudrs vīrs." Pēkšņi māte apklusa, jo Tangs viņiem pievērsās. Un tad steidzīgi viņa nobeidza savas pamācības:

„Ievēro ceļu, jo mēs nācām divreiz ap stūri pa kreisi."

„Es jau zinu", jaunais Fu viņu pārtrauca. Tad viņš klusēdams palika stāvot, līdz kamēr māte bija atstājusi veikalu.

Pa to laiku migla bija izklīdusi. Fu-Be-Be ziņkārīgi raudzījās apkārt. Ar savām kroplajām kājām viņa tikai lēnām varēja tikt uz priekšu. Ielas bija ļaužu pilnas. Un tie nemitīgi devās gan augšā, gan kāpa lejā, jo Hunkingas ielas bieži pārtrauca kāpnes, vezdamas ļaudis pa klintīm lejup, kur virmoja varenās upes tumšie ūdeņi.

Šodien vēl viņai bija vaļas diena. Bet drīz būs darbs jāmeklē. Dzīve pilsētā bija tik bezgala dārga. Vajadzēja maksāt par dzīvokli, par uzturu. Laime, ka dēls varēja paēst pie Tanga. Viņai pašai daudz nevajadzēja: rīsu, šad un tad saknes un — tas bija viss. Sen jau viņa bij mācījusies atteikties no gaļas un ēda to tikai svētku dienās. Bet apģērbs? Tagadējais vēl kādu laiku turēs. Kad tas sāks iet bojā, tad — tad dažkārt vajadzēs negribot iet zagļu ielā un tur meklēt drānu jauna šūšanai.

Veikalos bija dzīva kustība, bet tanīs gandrīz visur strādāja tikai vīrieši. Viegla čalošana pēkšņi saistīja Fu-Be-Be uzmanību. Kādā telpā turpat netāļu sēdēja dažas sievietes un sukas, pēc garuma sakārtotas, krāva atsevišķās kaudzītēs. Jautāšana taču nevienam nevarēja kaitēt un Fu-Be-Be piegriezās sievietēm un izteica savu vēlēšanos strādāt. Viņa saņēma atbildi, ka jau rītdien varot nākt darbā. Trīs dienas viņai būšot jāmācoties un tad viņa par divpadsmit stundu darbu saņemšot desmit pfeniņus.

— Labs ir arī tas — nodomāja Fu-Be-Be. Nāks laiks, nāks padoms.

Pa to laiku jauno Fu ieveda kaparkalēja vaikala dibena telpās un mācīja, kā še arvien liesmojošā ēzē jāuztur uguns. Drīz vien viņš atskārta, cik nozīmīgs bija šis darbs, kaut gan neviens labprāt atbildību par to neuzņēmās. Temperātūrai bij jābūt vienmērīgā augstumā, kas prasīja pastāvīgu uzmanību. Tas nozīmēja, ka ogles vajadzēja lēnām un sistēmatiski pielikt un liesmas, ja tās tūlīt negribēja uzliesmot, ar plēšām uzpūst. Amatnieki skraidīja no laktas uz ēzi šurp un turp. Pie tam, cik laiks viņiem atļāva, tie ar interesi vēroja jauno mācekli.

Pieci vīri tur strādāja un jaunais Fu drīz vien uzzināja viņu vārdus.

(Turpmāk vēl)

Kur daudz redzēsim un daudz mantosim

Agr. V. BUŠS

Plīvojoši karogi, tūkstošiem smaidošu seju, kas klausās, vēro un priecājas. Sajūsma un patiess prieks, jo visa zeme ir kopā ar savu Vadoni, ar valdību. Satiekas vidzemnieks ar kurzemnieku, zemgalietis ar latgalieti. Satiekas jauns ar vecu, tāļš ar tuvu. Satiekas, lai slēgtu draudzību, lai izjustu un izprastu, ko nozīmē latviešu zemes un tautas vienība. Tā bija tad, kad 1935. gada rudenī svinēja pirmos pļaujas svētkus Koknesē, bet tā bija arī tad, kad svinēja 1936. gada rudenī otros pļaujas svētkus Rēzeknē.

Klāt ir 1937. gada rudens. Atkal ir sēts. Atkal ir pļauts. Atkal ir nostaigāts viens gabals uz priekšu pa mūžības ceļu. Atkal esam ko sasnieguši, atkal esam ko panākuši. Vai nebūtu laiks atkal satikties? Vai nebūtu laiks atkal visiem kopā nākt, lai apliecinātu, ka esam vēl tuvāki, vēl vienotāki kļuvuši? Un dzirdam — 1937. gada 5. septembrī notiks trešie pļaujas svētki pašā Zemgales sirdī — Jelgavā. Šī ziņa ir jāuzklausa, šī ziņa ir jādzird, sevišķi tiem, kam sirdis jaunākas, kam sirdis straujākas. Kāpēc? Kādēļ? Vai tikai jaunie kopā nāks? Nē, nāks arī vecākie, nāks arī sievas un vīri ar sirmām galvām, bet jaunākiem ir vairāk jādzird, jo viņiem nākotnē garāks ceļš ejams, un lielāki darbi veicami. Vajadzēs daudz spēka, sajūsmas, izturības. Vajadzēs daudz ierosmes, patiesas un pareizas lietu izpratnes. Vajadzēs žirgtu domu un čaklu roku. Vai šīs lietas dzirdēsim, redzēsim, iegūsim trešajos pļaujas svētkos Jelgavā? Ja būsim čakli skatītāji, daudz redzēsim, daudz iegūsim. Ja gribēsim lietas redzēt un skatīt ar pievērtām acīm, paliks ari daudz kas neredzēts un nenovērots. Tādēļ atpletīsim acis un izberzīsim no tām katru miegainības pa ieku. Vai mums daudz nedod jau tas vien, ka redzam atkal jaunas vietas mūsu zemē, ka redzam Zemgales laukus, ka redzam seno hercogu pilsētu Jelgavu? Vai nav tā, ka tas, kas mums kļuvis pazīstams, ir arī mums tuvāks, — dārgāks? Bet vai reizē ar to nebūsim atkal auguši tēvu zemes mīlestībā, kurā augt un lielākiem un dižākiem kļūt nekad nebūs diezgan. Sevišķi jauniem, sevišķi tiem, kam nākotne un visa dzīve priekšā. Redzot atkal kopā tūkstošus, kas pļaujas svētkos būs saplūduši no visas mūsu zemes, sajutīsim arī savu spēku un stiprumu, iegūsim paļāvību un ticību savas tautas un arī savai nākotnei. Ka tieši šīs lietas mums visvairāk vajadzīgas, šķiet, pat lieki to būtu vēlreiz atgādināt un atkārtot. Tās dod un nodrošina panākumus nevien visiem mūsu kopīgiem pasākumiem, bet arī sekmē ikviena atsevišķa cilvēka nodomu un sapņu piepildīšanos. Vai jaunām sirdīm cēlu nākotnes nodomu kādreiz trūkst?

Ja gribam būt tādi, kam vairāk praktiskā dzīve interesē, arī praktisko atradīsim pļaujas svētku laikā, jo no 28. augusta līdz 7. septembrim Jelgavā notiks ari Zemgales apgabala izstāde, kur rādīs paņēmienus kā lauku sētas padarīt bagātas un daiļas, kā lauku dzīvi padarīt vēl tīkamāku un jaukāku, kur blakus dabas krāšņumam atrodamas visādas labierīcības, kas nevienā vietā nepaliek iepakaļ pilsētu labierīcībām. Šinī virzienā taču iet visa mūsu cenšanās un viss mūsu darbs. Un atkal jaunatnei jāiet pa priekšu, jāmeklē, jāatrod un arī jāizdara. Nekādas grūtības mūs nedrīkst baidīt un novirzīt no sāktā ceļa.

Priekam dzīvē jāierāda pienācīga vieta. Tādēļ pļaujas svētkos meklēsim arī prieku gan skatoties māksliniecisķā ziņā vērtīgos uzvedumos, dziesmās, sacensībās un tā joprojām, gan arī savstarpēji satiekoties, sarunājoties, dodot citiem sirsnību, bet arī saņemot no citiem sirsnību. Tas vienos, tas saistīs un darīs mūs stiprus, nesalaužamus, nepārvaramus. Tas dos arī spēkus tad, kad pēc atpūtas brīžiem atkal veiksim savus ikdienišķos pienākumus.

Plīvojošus karogus, tūkstošiem smaidošu jaunu seju, kas klausās, vēro un priecājas, redzēsim arī trešajos pļaujas svētkos Jelgavā. Dzirdēsim atkārtotu, bet tieši tādēļ jo vērtīgāku solījumu ziedot visu savai valstij, savai tautai, sekojot Vadoņa lielai domai par nacionālu, daiļu un varenu nākotni. Ar šādu apņemšanos, ar šādām domām dosimies visi uz trešajiem pļaujas svētkiem Jelgavā.

Mazpulku septītais darbības gads

Cukurbiešu lauku retinot

Pārskata gadā mazpulku darbība ievērojami paplašinājusies. Pirmo reizi plašākā mērogā ievadīta mazpulku darba nometņu sarīkošana, lai dalībniekiem mācītu mīlēt darbu, stiprinātu disciplīnu, draudzību un vienību. Lai labāk veiktu mazpulku vadību un pārraudzību, noorganizēti divi jauni mazpulku novadi: Daugavas un Kuldīgas.

Pārskata gada sākumā darbojās 848 mazpulki ar 21.711 dalībniekiem. Pirms vasaras darbu sākšanas līdz 1936. g. 15. maijam tika noorganizēti vēl 57 jauni mazpulki.

1936. g. vasarā LLK vadībā aktīvi darbojās 898 mazpulki ar 25.441 dalībnieku, jo 18. Vestienas, 47. Gaviezes, 62. Planīcas, 107. Valkas mājturības, 173. Tereku, 202. Lēdurgas-Aijāžu, 204. Bondāru, 314. Zaļenieku II, 316. Elejas II, 344. Zaļenieku ģimnazijas, 358. Iecavas II, 401. Drustu II, 445. Kalsnavas-Gribēnu, 452. Kārsavas II, 530. Saukas-Dešu, 565. Putānu, 609. Rītes-Ilzu, 611. Mazsalves, 700. Saukas-Dzērves, 732. Bruknas, 758. Jaunlatgales II, 800. Liepenes, 801. Lejasciema un 804. Pokrovas mazpulks bija likvidēti vai apvienoti ar pārējiem.

Pa atsevišķiem apgabaliem mazpulki sadalījās šādi:

Rīgā un Rīgas Jūrmalā	51
Vidzemē	278
Zemgalē	225
Kurzemē	163
Latgalē	181

Visi 898 mazpulki pagājušā vasarā apstrādājuši pavisam 215,5 ha zemes, audzējot dažādas saknes un dārzājus (tomātus, gurķus, kāpostus, burkānus u. c.), lopbarības sakņaugus, cukurbietes, kartupeļus, ārstniecības augus, dārzāju sēklas, augļu kokus, ogulājus, labības un pļavu kultūrzāles sēklai.

Dažādas kultūras mazpulku dalībnieki audzējuši ar sevišķi labām sekmēm un vidējās caurmēra ražas ievāktas šādas (kv/ha): lopbarības bietes — 749, cukurbietes — 292, kartupeļi — 283, kāposti — 395, sīpoli — 91, pļavu auzene sēklai — 11, sausu kumelīšu ziedu — 4,6.

Arī ražojumu pašizmaksa mazpulku dalībniekiem ļoti maza, tā, piem., kartupeļiem — 1,7 sant. kg, cukurbietēm — 1,7 sant. kg, lopbarības bietēm — 0,7 sant. kg, kāpostiem — 2,1 sant. kg.

Visu mazpulku ražojumu kopvērtība ir Ls 296.261,—, izdevumi Ls 107.254,— un kopējā peļņa Ls 189.007,—.

Bez tam 2630 dalībnieces ir darbojušās tieši mājsaimniecības nozarē — rokdarbos, ēdienu gatavošanā un konservēšanā. Mājsaimniecības sekcijas darbojās pie 288 mazpulkiem.

Pieaugusi interese arī lopkopības darbiem. Lopkopības sekcijas noorganizētas pie 130 mazpulkiem, un ar dzīvnieku audzēšanu nodarbojas 814 mazpulku dalībnieki, audzējot dažādus mājlopus: telītes, kumeļus, cūkas, aitas, mājputnus un trušus. Lai apmierinātu lielo trušu pieprasījumu, pie 16 mazpulkiem ierīkotas trušu audzētavas, kurās novietoti 30 sugas truši Ls 371,— vērtībā, no kuriem Ls 180,— vai 48,5% maksāti ar valsts līdzekļiem.

Mazpulku dalībnieki nodarbojās arī ar savvaļas ārstniecības augu ievākšanu un T. L. M. drogu noliktavai tos pārdevuši pārskata gadā par Ls 2398,—.

1936. g. pavasarī sākot lauku darbus, visiem mazpulkiem deva vajadzīgos norādījumus LLK mazpulku inspektori, citi agronomiskie darbinieki un lauksaimniecības skolu skolotāji. Mazpulku instruēšana un pārraudzība visā Latvijā sadalīta 12 novados:

1) Rīgas-Cēsu, 2) Valkas-Valmieras, 3) Gulbenes, 4) Rēzeknes, 5) Daugavpils, 6) Jēkabpils, 7) Jelgavas, 8) Talsu-Ventspils, 9) Liepājas, 10) Rīgas pilsētas, 11) Daugavas, 12) Kuldīgas, un katrā darbojas viens mazpulku inspektors. Pārskata gada vasarā mazpulku inspektori ir apmeklējuši 856 mazpulkus, pārbaudījuši darbību un devuši vajadzīgos aizrādījumus turpmākam darbam. Pavisam inspektori apmeklējuši 1319 saimniecības.

Pārskata gadā 9 novados sarīkotas slaucēju sacensības, kurās piedalījās mazpulku dalībnieki, no tiem 194 meitenes un 104 zēni. Pirmā slaucēju sacensība valsts mērogā mazpulku dalībniekiem notika 12. septembrī Rēzeknē. Sacensībās piedalījās 26 zēni un 47 meitenes, kopā 73 dalībnieki. Valsts sacīkstēs galvenās balvas ieguva:

Jānis Rudzītis, 20. Stāmerienas mazpulkā — Valsts Prezidenta balvu, rakstāmgalda piederumus,

Velta Mieriņa, 205. Pušmucovas mazpulkā — Zemkopības ministra balvu, sienas pulksteni.

Mirdza Zandberga, 613. Tukuma mazpulkā — LLK priekšsēdētāja balvu, kristalla vāzi.

Anita Lazdiņa, 290. Ceraukstes-Grīķu mazpulkā — Lietuvas mazpulku balvu, sienas pulksteni.

Anna Zemīte, 443. Iecavas lopkopības mazpulkā — Zemkopības Ministrijas balvu Ls 40,—.

Velta Vērzemniece, 656. Alūksnes ģimnazijas mazpulkā — Zemkopības Ministrijas balvu Ls 30,—.

Aleksandrs Celms, 126. Nurmižu mazpulkā — Latvijas Loida balvu, kabatas pulksteni.

Atsevišķos mazpulkos notikušas pieccīņas 557 vietās, sacensības aršanā 7, govju slaukšanā 134, sakņaugu apkopšanā un novākšanā 11, šaušanā 8, kopā pavisam 717 sacīkstes ar 10.119 dalībniekiem.

Ilgstošās pieccīņās sacenšas 232 dalībnieki. Ilgstošo pieccīņu dalībnieki visi apmeklēti mājās, un mazpulku inspektori atzīmējuši īpašā protokolā saimniecības stāvokli, lai to salīdzinātu ar stāvokli pēc pieccīņu nobeigšanas. Pieccīņas norit šādos darbos:

1) mājas pagalma izdaiļošana, košuma dārziņa ierīkošana;

Nometne

2) mājas labierīcību ierīkošana (ūdens piegāde, ventilācija, virtuves vai istabas balsināšana, krāsošana u. t. t.).

3) lauksaimniecības darbos: zēniem — kāda zemes gabala kultivēšana vai apmežošana, meitenēm — auduma vai lielāka rokdarba pagatavošana kumeļu vai telīšu izaudzēšana;

4) viena mēneša darbu apraksts lauku saimniecībā:

5) pagasta sabiedriskās dzīves apraksts par 6 mēn. līdz 1 gadam.

Pārskata gadā mazpulki piedalījušies meža dienās, saziņā ar vietējām meža dienu komitejām 1772 vietās 18.047 dalībnieki iestādījuši 136.504 kokus un apmežojuši 27,97 ha, ar krūmiem apstādīti 12.675 kv. m un iestādīti 8.296 krūmi. 72 mazpulkos ierīkotas krāšņumkrūmu un ziemciešu puķu audzētavas, izsniedzot uz nomaksu stādāmo materiālu. Noorganizēta mazpulku līdzdalība augu slimību un kaitekļu apkarošanas propagandā, jo visiem mazpulkiem piesūtīti izmēģinājumiem labības kodināšanas līdzekļi, daļai arī lapu grauzēju un augļu koku kaitekļu iznīcināšanas vielas. Par sekmīgi veiktiem izmēģinājumiem augstākās godalgas saņēma 22. Annas un 211. Alūksnes mazpulks à Ls 25,—. Bez tam piešķīra 7 godalgas à Ls 15,— un 10 à Ls 10.

LLK Mājturības nodaļas rīkotā spodrības nedēļā piedalījās 17.454 mazpulku dalībnieki 657 vietās.

Mazpulku rīcībā uz 30 gadiem iegūts Saules dārzs, Rīgā, no Latviešu Izglītības biedrības, kur ierīkota mazpulku peldētava un laivu piestātne.

Pie nometnes galda

Izveidota cieša mazpulku sadarbība ar 2-gadīgām lauksaimniecības skolām: katras 2-gad. lauks. skolas skolotāji savā pārziņā ņēmuši 5 tuvākos mazpulkus.

Mazpulki noslēguši ciešu draudzību ar Rīgas pilsētas arodbiedrībās apvienoto strādnieku bērniem — uzņemot tos pie sevis 1936. g. 15. maijā un piedaloties strādnieku bērnu svētkos ar īpašu novietni 1936. g. 26. jūlijā. Mazpulku nozare ar savu novietni piedalījās arī Rīgas pilsētas apvienotos bērnu svētkos visos 6 laukumos.

Sākot ar 1936. g. 31. maiju, radiofonā katru mēnesi tiek noturēts vismaz viens mazpulku rīts. Uzņemta mazpulku filma „Zem baltzaļā karoga".

Pārskata gadā mazpulkiem sarīkotas karogu mastu ierīkošanas sacensības, kuŗās augstāko gadalgu piešķīra 49. Beļavas mazpulkam. Šinī mazpulkā visi 40 dalībnieki ierīkojuši glītus karoga mastus. Piešķirta godalga — 1 dienas ekskursija pa Latvijas skaistākām vietām. Ļoti dzīvi mazpulku dalībnieki piedalījās arī savu ģimenes senču pētīšanas sacensībā. Labākos darbus iesūtījuši 371. Pabažu mazpulka dalībniece Lidija Jirgensone, 393. Rūjienas draudžu mazp. dal. Era Zumente, 640. Dikļu mazp. dal. Gunārs Konters, 15. Veselavas mazp. dal. Kārlis Bariss, 375. Reņģes mazp. dal. Gvido Ārgalis. Pārskata gadā 85 mazpulkos, saziņā ar Z. M. Meteoroloģisko biroju, izdarīja meteoroloģiskos novērojumus.

Uz mazpulku nozares ieteikumu mazpulku dalībnieku ģimenēs ir pieņemti pa vasaru 642 trūcīgo pilsētnieku bērni, kuŗus izsūtīja Tautas labklājības ministrija un slimo kases.

Vasaras laikā sarīkotas 17 mazpulku darba nometnes, 3—5 dienas garas, visos novados. Nometnēs piedalījušies 4977 dalībnieki. Nometnēs dalībnieki apmācīti ierindas mācībā, iepazīstināti ar jauniem darba paņēmieniem, kā arī rādītas lietderīgākās un interesantākās vaļas brīžu nodarbības.

Pārskata gadā noturēti mazpulku diženo pārbaudījumi un mazpulku diženā pakāpē iecelti 64 dalībnieki.

Par mazpulku līdumniekiem izraudzīti: 43. Aiviekstes mazpulkā —Arnolds Zemītis, 52. Lizuma mazp. — Klāra Sebris, 58. Jaunpils mazp., — Visvaldis Guļevskis, 86. Purvmales mazp. — Pēteris Supe, 123. Nurmižu mazp. — Aleksandrs Celms.

Katrs diženais kā godalgu saņēma Ls 25,—, un katrs līdumnieks Ls 100,—.

Pārskata gada rudenī mazpulki noturēja savas kārtējās ražojumu apskates, kuŗās centīgākos dalībniekus godalgoja. Pavisam notikušas 845 apskates. Godalgās izsniegtas lauksaimnieciska un patriotiska satura grāmatas un dažādi darba rīki un piederumi.

Pārskata gadā mazpulku mītnē — Saules dārzā sarīkota no 17.—21. maijam Rīgas pilsētas mazpulku darbu izstāde — tirgus.

Bez tam mazpulki ar saviem izstādījumiem (mājsaimniecības izstrādājumiem, dārzājiem un sugas dzīvniekiem) piedalījušies rajonu izstādēs: Tirzā, Rūjienā, Bārtā, Skrīveros, Iecavā, Ventspilī, Aucē, putnkopības izstādē Rīgā, dārzkopības izstādēs Rīgā, Liepājā un Latgales apgabala izstādē Rēzeknē.

Mazpulku nozares darbinieki pārskata gadā noturējuši 389 priekšlasījumus par mazpulku darbību, nozīmi un jaunatnes audzināšanu, kuŗos piedalījušies 58.892 klausītāji. Sarīkoti kursi mājsaimniecības sekciju vadītājām Rīgā, Ventspilī, Talsos, Jelgavā, Bauskā un Tukumā. Kursus apmeklējušas pavisam 206 vadītājas.

Atsevišķiem mazpulkiem sarīkoti dažādi kursi: 63 mājas amatniecībā ar 1271 dal., 5 mājas apkārtnes izdaiļošanā ar 226 dal., 30 ēdienu gatavošanā, konservu pagatavošanā un rokdarbos ar 583 dal., 78 tautisko deju kursi ar 4419 dal. Nozares darbinieki radiofonā nolasījuši 7 priekšlasījumus.

Pārskata gadā izstrādātas šādas instrukcijas: instrukcija par mazpulka karogu, instrukcija mazpulku dalībnieku — veici-

nātāju sekcijas darbībai, instrukcija mazpulku dalībnieku nozīmes iegūšanai, instrukcija par mazpulku mazajiem, instrukcija mazpulku karogu svētkiem, „mazpulku svinīgā solījuma svētkiem“ un „Valsts karoga lietošanai“ mazpulkos.

Pārlabots un Iekšlietu ministrijā apstiprināts 1936. g. 23. novembrī mazpulku dalībnieku formas tērps un formas tērpu atšķiras. Pārskata gada beigās formas tērpus bija iegādājušies 2.922 mazpulku dalībnieki.

Pārskata gadā ir apgādāti: 1) pārlabota „Mazpulka dalībnieka laukkopības un sakņkopības grāmatvedība“, 2) „Mazpulka dalībnieka vadonis lopkopībā“, 3) „Darbu programma mazpulku mājsaimniecības grupām“, 4) „Rokdarbu grāmatvedība mazpulka dalībniecēm“, 5) „Ēdienu gatavošanas grāmatvedība mazpulka dalībniecēm“, un 6) „Mazpulka dalībnieka vadonis lopkopībā“ I gads.

Kā periodisks izdevums turpināts „Mazpulks“. „Mazpulka“ atbildīgais redaktors ir LLK priekšsēdētājs Rūdolfs Dzērve, redakcijas locekļi: Ausma Roga un agr. Kārlis Ķirsis. Mazpulks iespiests un izplatīts 24.000 eks. Sākot ar jūliju, izdots žurnāls „Vadītājs“, iespiežot to 1500 eks. „Vadītāja“ atbildīgais rekaktors LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs agr. Jānis Andersons, redaktors—B. Radziņš.

Visu mazpulku darbības saskaņošanai pārskata gadā noturētas 5 mazpulku inspektoru apspriedes. Katrā agronomiskā rajonā noturēta viena vietējo vadītāju apspriede mazpulku inspektora vadībā. Nodaļas vadītājs, nozares vadītājs, lopkopības un mājsaimniecības inspektrises piedalījās lielākās sanāksmēs, dodot norādījumus idejiskai darbībai un arī speciāli praktiskām nodarbībām. Sākot ar 1936. g. 1. novembri, atjaunota jaunu mazpulku dibināšana un reģistrēšana, un līdz pārskata gada beigām no jauna noorganizēti 55 mazpulki.

Kopā visā Latvijā pārskata gada beigās darbojās 946 mazpulki ar 26.809 dalībniekiem, jo 18. Vestienas, 47. Gaviezes, 62. Planīcas, 107. Valkas mājturības, 173. Tereku, 202. Lēdurgas-Aijāžu, 204. Bondāru, 224. Ērgļu-Katrīnas, 308. Auru, 314. Zaļenieku II, 316. Elejas, 322. Auru-Abguldes, 344. Zaļenieku ģimnazijas, 358. Iecavas II, 401. Drustu II, 445. Kalsnavas-

Konservēšana

Gribēnu, 452. Kārsavas II, 530. Saukas-Dešu, 565. Putānu, 607. Neretas-Riekstiņu, 609. Rītes-Ilzu, 611. Mazzalves, 635. Raudas „Rīts“, 642. Jaungulbenes-Gulbīša, 700. Saukas-Dzērves, 732. Bruknas, 758. Jaunlatgales II, 794. Pāles-Segruma, 800. Liepenes, 801. Lejasciema un 804. Pokrovas mazpulks bija likvidēti vai apvienoti ar pārējiem.

Apm. 85% mazpulku dalībnieku nodarbojās ar laukkopību un sakņkopību, pārējie ar dažādiem lauksaimniecības pētīšanas u. c. uzdevumiem. Vajadzīgo zemi piešķīra vecāki, privātas personas — lauksaimnieki, biedrības un pilsētas. 95% mazpulku darbojās pie pamatskolām, 5% pie ģimnazijām un dažādām biedrībām. Ar retiem izņēmumiem visi mazpulku vadītāji ir skolotāji, Mazpulku dalībnieku skaitā apm. 80% ir skolu jaunatne un 20% skolu beigušo.

Gurķu raža

Dod, Dieviņi, divi vārpas viena salma galiņā

JĒKABS STUMBRIS

Visām tautām ir bijušas kādas lielākas rudens svinības, kad raža novākta. Un šīs svinības ir „pļaujas svētki". Tie ir tie paši svētki, kas jau gadu desmitiem bija atstāti novārtā, nobīdīti pie malas. Bet nu — atkal mūsu arāju tauta, jo savā dziļākā būtībā mēs visi tādi esam, ir šos svētkus cēlusi gaismā, par jaunu tos uzspodrinājusi, kas pulcina un vieno visus.

Latviešiem ir izveidojusies lieliska šo pļaujas svētku mistērija ar Jumi un Jumalu centrā. Min arī vēl pusjumīti jeb rudzu jumi, ko svinējuši ap Jēkabiem, bet galvenā svētku svinēšana bijusi, kad visa labība savākta, nenosakot dienu, jo raža ne vienmēr vienā laikā ienākas.

Atcerēsimies tikai pirmos un otros pļaujas svētkus, kur redzējām latviešu pelēkās zemniecības spēka un darba sasniegumu parādi, kādu Latvijā vēl līdz šim nebijām redzējuši. Te parādīja zemniecības nozīmi valsts drošības sargāšanā, te arī bija lauku idejiskais spēks darbā, kur simboliskā skatījumā rādīja darba ļaudis un darba rīkus, sākot ar spriguļiem, vienroču izkaptīm un beidzot ar traktoriem.

Šie Pļaujas svētki ir atkal kļuvuši par tradicionāliem ražas novākšanas svētkiem, jo latviešos senās tradicijas bija tikai aizmirstas, bet ikvienā vēl dega liesma, kura spoža un liela kļuva, kad tauta atrada savu vadoni. Un šai liesmai ar katru gadu, dienu un stundu jākļūst lielākai.

Par pirmajiem Pļaujas svētkiem Koknesē zemkopības ministrs J. Birznieks saka: „Līdz ar Jumi svētki tautai atdos arī citas skaistas, bet aizmirstas senču tradicijas un galvenais — paši pļaujas svētki atkal uz laiku laikiem būs atdoti latviešu tautai kā vajadzīgi un nepieciešami svētki, jo kas gan iedrošināsies apšaubīt, ka, kad sviedru slacītā raža novākta, zelta graudu pilni apcirkņi, visas zemes tauta nodrošināta ar maizi līdz nākošam gadam un vēl nedaudz paliek eksportam, ka taisni mūsu lauku ļaudīm tad pienākas priecāties, svinēt sava darba uzvaras svētkus, atmest slikto gadu gājumos mantoto savrūpību."

Jumis ir dzīvības pamiršanas noslēpuma personificējums, jo, rudenim nākot, dzīvība ieslēdzas graudos un sastingst līdz pavasarim. Jumja zīme ir divas vārpas uz viena stiebra, uz viena salma, vai divi linu stiebri, kas saauguši kopā, vai arī ceriņu zieds ar vairākām kā parasts ziedlapiņām. Šo pēdējo sauc arī par „laimi". Tā ir Jumja zīme, tā simbolizē audzelību un svētību.

Pēc senču ticējumiem Jumis bijis mazs, mazs vīriņš, kuram „Miežu svārki, rudzu kreklis, Apeniša cepurīte", vai „Rudzu vārpa, miežu vārpa, Aiz caunīšu cepurītes."

Ziemu Jumis pavada klētī vārpu vainagā, ko meitas nopinušas no beidzamā pļāvuma vārpām un glabājušas pie sienas pakārtu, vai arī tīruma velēnā. Bet līdz ar dabas atmošanos viņš stāv nomodā par visiem notikumiem druvā.

Kur, Jumīti, tu gulēji,
Šo garo vasariņu?
— Tīruminā vidiņā.
Zem pelēkā akmentiņa.

Tiklīdz labībā metas vārpas, Jumis sev par mitekli izraudzīja divas vārpas vienā stiebrā. Pēc šādām Jumja vārpām visi cītīgi meklējuši, jo tās nes laimi atradējam.

Eita visi nu uz lauka
Jumi ķert tīrumā;
Kas saķers rudzu Jumi,
Tam būs laime citu gadu.

Un tāpēc

Lielu, platu baru dzina
Pār bāliņa tīruminu,
Gribēdami Jumi ņemt,
Lai projām neaizbēg.

Jumi sprauduši pie cepures, glabājuši naudas makā un iepinuši līgavas vainagā, lai jaunais pāris labi sadzīvotu. Kad meita atradusi Jumi, tad tā dziedājusi:

Nu ir laiks, nu ir laiks,
Veciem puišiem precēties;
Es atradu divas vārpas
Viena stiebra galiņā.

Un kā arī nē, pavasarī un vasarā bija darba pilnas rokas un arī rocība nebija tik

plaša, lai varētu svinēt godības. Bet nu — klētī, katrā apcirknī zelta graudi smaidīt smaida pretī un gaida, ka viņu čaklie kopēji līksmosies. Tagad pelēkais arājs mierigi atliec muguru un savu izraudzīto līgaviņu ved sētā.

Lai Jumis neizspruktu, tad pirms saime ķērusies pie izkaptīm, saimnieks ar saimnieci apgājuši pļaujamo lauku un trīs vietās sasējuši kopā deviņas vārpas.

Bēdz, Jumīti, tec, Jumīti,
Nu nāk tavi ķērājiņi:
Nu nāk pati saiminiece
Juma ņemti tirumā.

Ja lauks robežojas ar kaimiņiem, tad pļaujot iekārtojas, ka kopiņas veļas ar vārpām uz paša sētas pusi, lai svētība paliktu pašu mājās.

Kad nāca jau pļāvums uz beigām, tad beidzamo baru appļāva apaļiski, lai varētu labāki sagūstīt Jumi.

Bēdz, Jumīti, kur bēgdams,
Bēdz gubiņas galiņā;
Ja ne gubas galiņā,
Tad apcirkņa dibenā.

Citreiz Jumim atstāts nenopļauts labības kušķītis tiruma galā, vai arī tikai deviņas vārpas, lai labība labi izdotos. Šo kušķīti tad nopļāva Miķeļos.

Līdz ar Jumi tiek minēta Jumala, kas ir Jumja pretpuse. Jumala palīdz briedināt labību tirumā.

Jumīts veda Jumaliņu
Rudzu ziedā vizinātu.

Arī

Jumīts savu Jumaliņu
Ap tirumu dancināja.

No pēdējā kūlīša meitas nopin vaiņagu, kuru aiznes mājās, lai uzliktu saimniecei galvā.

Nāc ārā, talkas māte,
Ko es tevim dāvināšu:
Tīra zelta Juma kroni
Sudrabiņa galviņā.

Jumja vaiņags saimnieces galvā ir auglības un dzīvības simbols latviešu arāja dzimtai. Tas ir lūgums Jumim, lai viņa svētība arī pār cilvēkiem plūstu un lai arāju tauta neizmirtu, bet arvien kuplākas un raženākas atvases dzītu.

Nu saimniece pacienā ar īpašu Jumja kļaipu un alu, lai pēc tam sāktos līksmība.

Jumis novietots klētī ar dziesmām, lai tur nu sarga graudus pilnajos apcirkņos līdz nākošam pavasarim, kad atkal būs jādodas laukā savā darbā.

Š. g. 10. jūlijā jūras viļņi no mūsu rindām laupīja biedru dibinātāju un revīzijas komisijas locekli

LILIJU EKŠTEINS,

dzim. 1923. g. 7. martā.

Dziļi noskumuši mūžīgu mieru tai vēlējām 13. jūlijā Ventspilī, meža kapos.

Mīļā piemiņā aizgājēju paturēs

953. Vendavas mazpulks.

Š. g. 24. jūlijā pēc neilgas grūtas ciešanas šķīrās no mums 255. Upītes mazpulka priekšnieks

HENRIHS SUPE,

dzim. 1920. g. 1. aprīlī.

Savos klusajos darba atpūtas brīžos pieminēsim mīļo dzīves ceļa un darba biedru, paļaudamies uz redzēšanos aizsaulē.

Trešdien, 28. jūlijā 255. Upītes mazpulka dalībnieki ar sēru karogu piedalījās H. Supes apbedīšanā. Mazpulka saime sēro kopā ar viņa dziļi noskumušiem vecākiem.

Salda un viegla dusa dzimtenes kapu kalniņā Lotušos! **255. Upītes mazpulks.**

Š. g. 24. jūlijā Rīgā, Bērnu slimnīcā pēc grūtas slimības šķīrās no mazpulku saimes mūsu mīļais dalībnieks

VALDEMĀRS LAPIŅŠ.

Viņu neaizmirsīs **928. Vecrīgas mazpulks.**

660. Spilves mazpulka mazajo sekcijas vadītājas skolotājas

ANNAS TILLERES

piemiņai. Šķīrusies no mazpulku saimes 8. jūlijā.

„No tāles līst zilums zelts,
Un klusumu zvaigznes klāj,
Un starot vairs nenostāj
Gars, augstē aiz mūžiem celts.
Vai atpakaļ griezties man,
Kur putekļos dzīve šalc?
Es daiļumā tērpies balts,
Sirds mūžības stīgā san!"

Mīļā vadītāja! Lai gaiši tavi ceļi citā saulē!

660. Spilves mazpulks un vadītājs.

Mana telīte

AINA ZEMĪTE Iecavas lopkopības mazpulkā

394. mazpulka dalībniece ar savu telīti

Mazpulks nodibināts. Nu tikai vēl viena spriešana, ko pirmo audzēt: sivēnu, jēru vai brūno sugas telīti. Tomēr pēc visām pārrunām paliek, ka pirmo audzēs telīti.

Citi jau tās iegādājušies no savām tēvu saimniecībām, kuŗās ir sugas krustojumi, citi atkal no saimniecībām, kuŗām ir jau tīrasiņu brūnaļas. Tikai man vēl nav zināms, kur un no kā dabūt telīti. Vai tiešām man vajadzēs audzēt no vietējām sarkanajām vai melnajām! Bet tomēr cerība kā gaišs saules stars liek domāt, ka varbūt tēvs sapratīs manu vēlēšanos un dos vajadzīgo naudu telītes iegādei.

Paiet viens mēnesis, paiet otrs, manas cerības joprojām paliek tikai cerības. Citiem mazpulka dalībniekiem mazās brūnaļas jau paspējušas iepazīt savus kopējus. Tikai man vēl kūtī telēnam nodomatā vietiņa tukša. Bet vai viss tomēr jāmet pie malas? Gan ar laiku arī man būs! Visi tak uz reizi nevar iegādāt.

Tā paiet šaubās un cerībās janvāris, februāris, pienāk marts. Varbūt, ka šis šoreiz būs tas laimīgais. Paiet pirmās desmit dienas, paiet otras. Cerības pamazām sāk pāriet uz aprīli. Varbūt, ka tēvs jau telīti ir kur sarunājis un to iedāvinās uz dzimšanas dienu un tad arī man būs savs kopums.

Te kādu dienu pienāk ziņa no krustmātes, lai braucot pēc telītes. Tāda pamazāka gan esot, bet no pienīgas mātes un vēl sugas krustojums. Kas par prieku! Būs tomēr arī man sava telīte, un domas kā balti taurenīši lido nākotnē, nolaizdamies uz krāšņākiem un skaistākiem cerību ziediem. Kādreiz gan, nezi no kurienes, prātā ienāca doma, ka varbūt krustmāte, kas bieži tik labi zina un saprot, iedāvinās. Bet vai to tā varēja domāt? To tikai varēja vakarā apguļoties, lai otrā dienā nebūtu jāsarkst par tādu domāšanu, pieņemot, ka tas bijis tikai pussnaudu sapnis. Jo katram tak pašam jāgādā, bet nevis jāgaida no citiem.

Pēc dažām dienām telīte jau mājās. Nu sāksies jauks, bet arī nopietns darbs. Pirmās dienas, aiz prieka, liekas tik vieglas un gaišas, ka istabā nemaz nosēdēt. Pa brītiņam vien gribas aizskriet uz kūti un palūkoties, ko dara mazā Dzirkste. Vai nav pārlēkusi pār aizgaldiņu un tagad nemaldās pa kūti? Vai atkal nav izbāzusi galviņu caur vārtiņiem un velti nenopūlas ar ārā dabūšanu, un gribas arī paglāstīt un just mazā dzīvnieciņa siltumu, lai no jauna varētu sirdī dēstīt apņemšanos kopt un pēc iespējas labāku audzēt mazo par lielu un raženu piena devēju.

Iet dienas, aug telīte, un aug arī rūpes un bažas. Jāsāk radināt ēst. Te sākas jau pirmās neveiksmes un rūpes. Vispirms jau ar ēst pieradināšanu. Barību nekas, iesāk ēst bez kādas radināšanas, bet nāk laiks, kad jāsāk dot spēka barība, un te nu sākas pirmās neveiksmes un pūles. Ieber saujiņu miltu silītē, tie stāv, kā bijuši vienu dienu, otru, trešo. Nekas cits neatliek, ka jāsāk lietot citi līdzekļi. Paņemu miltus saujā un tad dodu roku, lai zīž, ko viņa tik labprāt dara. Tā pamazām iesāk ēst arī miltus. Tai neveiksmei nu laimīgi pāri, bet rodas atkal cita. Vajag arī raušus ēst. Kur tos ņemt? Naudas pašai tik maz!

Un no tēva nav ko gaidīt. Tam liekas, ka pilnīgi pietiek, ja ir sauja miltu un ar to diezgan. Vienu otru reizi gan pažēlojos, ka citi savas telītes baro ar raušiem, bet šīs žēlas izskanēja, kā izskan vēja pūsme tumšajā rudens naktī. Kas nu galu galā arī tur liels, dos miltus vien, vai tad īsti neizaugs! Vai man pirmajai, vai pēdējai tāda nelaime! Aiznesīs pa reizei arī kampiņu maizes.

Vasara iet uz beigām, tuvojas rudens un tuvojas arī tā diena, kad katram mazpulka dalībniekam vajadzēs vest savu vasaras audzējumu uz apskati, lai redzētu, kā katrs kopis un barojis. Sākas atkal jauni pārdzīvojumi un uztraukumi. Kurš būs labāki kopis? Kuram lielāka un jaukāka!

Apskates dienas rītā, soļojot ar telīti pie rokas uz apskates vietu, sirds tik nevaldāmi pukstēja, ka nelīdzēja nekādi sevis mierinājumi, nedz iestāstījumi. Vienīgi atlika gaidīt, ko dos nākošie mirkļi. Ko gan lai tie dod? Tikai neko labu! Telīte nevisai izskatīga. Diezgan pamaza, pagaru spalvu, bet citādi iztikt var, lai gan citiem daudz lielākas. Redzēs, kāda izskatīsies, kad būs visas kopā, kuŗa pārāka.

Apskates laukumā viena daļa jau priekšā. Arī es ieeju ar savu. Skats tūliņ slīd pār sagaidītājiem, kādu katrs seju rādīs. Gandrīz visos var saskatīt mazu vilšanos, izbrīnu. Varbūt, ka neviens nekā ļauna nedomāja, tikai man tā likās, jo visi tak esam viena saime un nedrīkstam smieties par otru, kaut tam nav tā veicies kā vajadzētu. Tomēr tie mazliet savādie skati iedūra jau tā drebošajā sirdī kā maza, maza adatiņa, kas ilgi, ilgi smeldzoši sāpēja un, pašai nezinot, no kā, radās īgnums uz sevi, savu darbu un mazo telīti. Gribējās visu atstāt, aiziet kur tālu prom no visiem un tad izraudāt savas smeldzošās sāpes asarās. Te jūtu kaut ko siltu pieglaužamies, paskatos, mana mazā Dzirkste, kas, itkā saprazdama manas skumjas, lūkojās manī, kā mierināt gribēdama. Pēkšņi viss rūgtums liekas nozudis, savā vietā atstājot cerību un drosmi turpmākam.

Laukumā sarodas arī pārējie mazpulka dalībnieki ar savām telītēm. Tad nāk ekspertu komisija, kas novērtē un piespriež godalgas. Kā pa sapni atraisu valdziņu un eju ar visu telīti, lai novērtē arī manu darbu. Vai to varēja iedomāties vai sapņot, kad kāda no ekspertu komisijas loceklēm saka: „Te nu būs dienās atkal viena jauka govs." Man liekas, ka lielākas laimes vairs nevar būt. Vismaz tai brīdī. Ne, varbūt es esmu tikai pārklausījusies. Man pašai gan patīk pašas audzētā telīte, bet, ka arī citiem tā var patikt, to nekad nedomāju. Būs jāpavaicā vēlāk kādam, vai tā maz tika teikts. Pēc dažām atbildēm ekspertu komisijai vedu telīti atpakaļ vietā. Kamēr piesienu, piesprauž arī plakātu, uz kuŗa atzīmēts, kādu katrs godalgu ieguvis. Negribas ticēt savām acīm, ka Dzirkstei pirmā godalga, bet tomēr tā ir.

Vakarā vedu savu Dzirkstīti mājās, bieži to noglāstīdama un domās dzīvojot tālu nākotnē, kaldinot viskrāšņākos nākotnes plānus.

Pirmā vasara jau gaŗām. Tuvojas ziema un nāks atkal vasara ar rudens apskati. Nākošā ziemā nekādas lielas pārmaiņas nav. Baroju savu telīti pēc vadītāja norādījumiem, cik un kur tas iespējams un gaidu pavasari, kad abas ar Dzirkstīti varēsim izlaist riksīti pa zaļo pļaviņu pavasaŗa saulītē.

Gadījās gan vēl viena otra klizma arī. Vienreiz laikam biju pārbarojusi ar cukurbietēm. Pāris nedēļas citu neko neēda, kā tikai sausu barību un, kad kādreiz mēģināju iedot tās pašas bietes, tā ar ragiem silītē iekšā un visas ārā. Jāsaka, ka visu ziemu nebija nekāda draudzība ar cukura bietēm.

Tuvojoties otram rūdenim un pošoties uz rudens apskati, tā vairs nebija tik drausmīga un šaubu pilna, kā pirmā. Varēja drošāki soļot līdzās jau paprāvai telītei un domās pārdzīvot pagājušo apskati.

Tagad vasarā, kad saule bagātīgi lej savus starus pār zemi, arī sirds iedrebas priekā. Liekas, ka tās asaras, kas kādreiz tika raudātas, un nemiera pilnie brīži šo prieku ir darījuši skaidrāku un gaišāku. Ne jau mirdzošu, bet skaidru. Kā lai arī nepriecājas, ka ir piepildījies tas, par ko visu laiku domāts un sapņots. No rīta, saulītei lēcot, pat miegs tā vairs nenāk, kā senāk, zinot, ka kūtī gaida pašas audzētā piena devēja, lai ietu to slaukt.

Veidosim sevi

L. VĒRDIŅŠ

Ceļā uz Krāslavas nometni

Nesenā vēsture krasi parādīja latviešu nelokamo sīkstumu cīņā par savu neatkarību. Sastrādātās rokas, darba pienākuma vagotās sejas ir liecinieki latviešu neizsīkstošam darbam — pie arkla tīrumā, pie rata fabrikā un pienākumiem birojā. Maldīgas būtu domas, ka pietiekoši daudz jau veikts un, ka nu var uz brīdi likt rokas klēpī. Nē! Jaunieti, tava atpūta lai ir darbs un darbā kaldini savus turpmākos pienākumus.

Mazpulku vadība, izstrādājot organizācijas plānu iekšējai darbībai, jo lielu vērību turpmāk piegriezīs kultūrālo un sabiedrisko darbu izveidošanai un pasākumiem. Mazpulku organizācijas turpmāk nebūs tikai lauksaimnieciski praktisku pasākumu izmēģināšana vien, bet viņai jāuzņemas arī vadošā loma laukos kā kultūrālai organizācijai. Tādēļ tai nepieciešami sagatavot attiecīgu kadru piemērotu darbinieku. Kā tas iespējams? Maz būs līdzēts noturot valsts mērogā kursus un

Pie galda Siguldas nometnē

priekšlasījumus, jo izrauties no lauku regulārā darba būs iespējams tiki niecīgai daļai. Bez tam, tās zināšanas, ko iegūs no šiem kursiem vai priekšlasījumiem dažās stundās vai dienās, nebūs pietiekoši stiprs pamats visai turpmākai darbībai vietējā apkaimē. Šeit jāiet pilnīgi cits ceļš, proti — jāveido pašam sevi.

Liels, bet daudzsološs darbs ir personīgi veidot pašam sevi. Tikai nedrīkst aizmirst savu veselību, jo vienīgi fiziski vesels organisms spēj nest sevī veselīgus nervus, uzskatus un pārējo harmonisko saskaņu starp garīgo un fizisko cilvēku.

Otrkārt, jāveido sava griba un raksturs. Nav domājama cīņa par sevi un savu lietu, ja nav izkaldināta tērauda cieta griba un nelokama vīrišķība. Negribu šeit sīki aprakstīt pašus mērķus, bet censties rādīt, kā nospraustos mērķus sasniegt ar visminimālākiem līdzekļiem.

Pirmā pamatprasība ir strādāt pēc plāna. Kā katrā darbā, arī šeit, plāns sastāv no trim daļām: — mērķa, atsevišķa darba sastāvdaļām un no kārtības, kādā šīs daļas sarindotas.

Ir pamata un atvasinātie mērķi, piem.: ja gribam izstudēt latviešu atmodas laikmeta kustību, tas ir pamata mērķis, bet ja sākam interesēties arī par Kr. Valdemāra biografiju, tad tas ir atvasinātais mērķis. Iespējams arī trešās pakāpes mērķis, piem.: Kr. Valdemāra un A. Spāģa personīgās draudzības noskaidrošana. Noskaidrojis savus mērķus un uzdevumus var pāriet pie plāna un viņa sastāvdaļām. Šo uzdevumu veikšanai kā piemēru ņemsim iepriekš minēto latviešu atmodas laikmeta kustības vēsturi. Ja gribat par atmodas laikmetu sarakstīt referātu, tad vispirms jums jāaprēķina, vai jums būs tik daudz laika, lai izlasītu visas grāmatas,

kuŗās runā par šo tēmu. Ja nav tikdaudz brīva laika, tad darbs ir jāsamazina, tad ir jāizlasa tikai visnepieciešamākais, rakstu-rīgākais. Lai to panāktu, jāsakārto darba elementi un kārtība. Vispirms jālasa attiecīgā literātūrā svarīgākais, — kur noskaidrojās plašāki un aptverošāki jēdzieni. Lasāmai vielai pakāpeniski jāpāriet no svarīgākā uz mazsvarīgo apkārtni, cilvēkiem un beidzot uz atsevišķiem notikumiem. Jau lasot jāizraksta citati un dati.

Šādam plānam darba veikšanā ļoti liela nozīme. Nozīme ne tikai tam darbam, ko pašreiz veicat, dažās dienās vai nedēļās, bet tā jūs variet sadalīt darbus veseliem mēnešiem un pat gadam. Jāatzīst, ka pašreiz esiet tālu no šīs sistēmas, jo tikai reti kāds izmanto šādu darba sadali, lai atvieglotu un paceltu darba vērtību. Cik bieži jūs nezinat, ko darīsiet nākamā mēnesī, bet vēl vairāk jūs neziniet, ko darīsiet nākošā nedēļā vai pat dienā. Pazīstu jauniešus, kuŗi vaicāti: „Ko darīsi pēcpusdienā?“ atbild: „Es nezinu.“ Saprotams, ka viņi parasti tad šo pēcpusdienu pavada pilnīgā bezdarbībā, bet ja arī ko dara, tad tam ir gadījuma raksturs. Viņiem trūkst drosmes un enerģijas kaut uz brīdi nosēsties zināmā laikā pie kāda garīga darba. Kaut viņi zinātu, ka šī bezdarbība, kas daudzreiz izskaidrojama tikai ar darba plāna trūkumu, dienu no dienas arvien vairāk notrulina un beidzot pat nonāvē visas viņu domas, jūtas, nervus, bet galvenais — radošo prātu.

Pats laikmets jau no mums prasa — lai ar visminimālākiem līdzekļiem sasniegtu maksimālos panākumus.

Tādēļ pēdējais laiks sākt sevi veidot. Pirmkārt jāsāk sevi mācīt un strādāt. Vienalga, vai esiet skolā, mājā, druvā, darbnīcā, vai organizācijā. Visur jācenšas precīzi sadalīt savu laiku, enerģiju un darbu veikt tādā kārtībā un starpbrīžos, lai varētu visu nepieciešamo noteiktā laikā izdarīt. Nedrīkstiet sevi pārvērtēt, sevišķi šo sevis veidošanas darbu sākot. Sākumā sev neprasat daudz, ne laika, ne veicamo darbu. Pietiks, ja sāks ar visniecīgāko, piem.: noteiktā laikā celties, laikā ierasties skolā, darbā vai organizācijā. No tā neatkāpties un panākumi uz turpmāko būs droši. Tā pakāpeniski sevi izveidosiet

Krūšlavas nometnē

un, kas jums agrāk varbūt likās tik neiespējami, tas kļūs iespējams.

Turpmāk sīkāki pakavēšos pie šīs pašizveidošanas darba metodēm un iedaļām, plašāki apskatot: laika sadale (budžets), kā lasīt grāmatas, laikrakstus un žurnālus, izrakstīt no grāmatām, laikrakstiem, žurnāliem un priekšlasījumiem, kā klausīties priekšlasījumus, laikrakstu izgriezumi, izlasīto grāmatu saraksts, materiālu krāšana, kartotēka (kartiņu sistēma), kā cīnīties pret garīgā darba nogurumu u. c. Ļoti interesanti būtu ievadīt domu izmaiņu ar mazpulku dalībniekiem un darbiniekiem šai pašizskaidrošanās darbā, lai dzirdētu viņu līdzšinējos novērojumus un jautājumus.

Daugavpils novada adīšanas sacensības

Saulkrasti

V. PĒTERSONS

Saules riets Saulkrastu jūrmalā

Mazpulku dalībnieki! izbraukdami savās ekskursijās un iziedami dzimtās zemes apceļojumā, neaizmirstiet savā maršrutā iepīt Vidzemes jūrmalas skaistāko vietu un kūrortu, Saulkrastus. Savdabīga skaistuma apveltīta un saules apspīdēta, šī vieta ir guvusi piekrišanu klusuma un skaistuma cienītājos. Vispirms minama jūŗa. Stundām ilgi skats kavējas plašajā tālē, it sevišķi klusajās vakara stundās, kad saule iegrimst pēdējo staru krāsotā dzelmē. Pati plūdmale klāta tīrām dzeltenām smiltīm un raibu raibiem oļiem. Šinī „saules krastā" ir laba peldēšanās un sauļošanās. Tādēļ Saulkrastu jūrmala var sacensties ar Rīgas jūrmalu, kuŗa pie tam vēl daudz trokšņaināka par pirmo. Pārejot Saulkrastu jūrmalas zemās kāpas, zūd viss jūrmalas iespaids un mēs nonākam smaržojošā priežu mežā, vai skaistā ziedu piebērtā upes līcītī. Klusu tek lēnā Ķīšupīte. Savā plūdumā viņa met slaidus lokus apkārt Saulkrastu parkam, un lēzenie krasti apauguši ēnainiem lazdu un ievu krūmiem, kuŗu ziediem pilnie zari sveŗas pāri krastam un grimst lēnajā straumē.

Augstāk krastā ejot, nonākam lapu koku un sirmu egļu pavēnī. Romantiskais dabas mīļotājs šeit nebeigs klausīties jaukajā dabas simfonijā — putnu dziesmās, bet cits uzmeklēs Saulkrastu sporta laukumu, lai vienotos ar vietējo un vasarnieku jaunatni sporta spēlēs. Dabas skaistuma cienītājs ilgi klaiņos pa upes līčiem un apstāsies pie simtgadējā „mīlestības ozola". Šos jaukumus sniedz mums Saulkrastu parks, kuŗš piekļaujas Ķīšupei. Brauciens laivā pa upi sniedz neviltotu baudu, un pēc neliela brauciena mēs nonākam jūŗā, kur braucam pretī ziedošai vakara saulei, vai pa „nedrošo mēness tiltiņu".

Saulkrastu sporta laukums

Vēl nepieminēt nevar skaistos priežu mežus un egļu biezokņus, kuŗi ieslēdz Saulkrastus ciešā lokā. Jūŗa, meži un Ķīšupe ar saviem līčiem dara Saulkrastus par skaistu vietu un iecienītu kūrortu. Kūrorta dzīve savā attīstībā iet milzu soļiem uz priekšu. Gandrīz visi, kas kaut dienu pavadījuši Saulkrastos, no tiem neškiŗas gadu no gada katru vasaru. Bet katru vasaru nāk aizvien klāt, bet vecais kūrorts tomēr nezaudē savu klusumu. Vienīgā klusuma un miera traucētāja ir Saulkrastu jaunatne, kuŗas skaļās balsis nereti aizplūst līdz pašai jūŗai. Skaisti mēs varam novērot šejienes īpatnējo zvejnieku dzīvi. Svaigi žāvēti zuši vēl arvien ir Saulkrastu lepnums.

Pāris kilometrus uz Rīgas pusi atrodas Pēterupe, kluss un tāpat skaistas upes un mežu ieslēgts ciems, kuŗu jau arvien vairāk sāk applūdināt vasarnieki. Sestdienas vakaros, kad svētvakara miers nolijis pār ciemu, Pēterupes baznīciņas dzidrās zvana skaņas atplūst līdz Saulkrastiem un dod

svētsvinīgu noskaņu. Pēterupē ir arī mazpulks un tādēļ katrs turienes mazpulka dalībnieks neatteiksies tevi, jauno ceļotāju, izvadāt pa Saulkrastiem. Vietējā vecā paaudze vēl zina stāstīt par laikiem, kad viņi kā kalpi un strādnieki gājuši pie barona darba gaitās. Vēl viena otra pussagruvusi barona vasarnīca liecina par dzīvi Saulkrastos vēl nesenā pagātnē.

Šogad visiem Saulkrastu iedzīvotājiem ir viena sūdzība. Nepielūdzamais ceļu departaments jaunās šosejas izbūvei grib jaukt laukā skaisto Ķīšupes gravu. Bet visi saulkrastieši ir pretī šim modernizācijas solim. Tomēr ar laiku viss mainās. Vecās pussagruvušās baronu vasarnīcas gandrīz visas ir atjaunotas, jo Saulkrasti kā kūrorts ir tapuši iecienīti jau priekškara gados ar nosaukumu Neibāde. Tagad uz veciem pīšļiem un mitekļiem zeļ jauna dzīve, kuŗa veidota mūsu pašu latviešu rokām. Un tu, mazpulka dalībniek, ejot savā ceļojumā pa skaisto dzimteni, tavs skats vērsies tāļu. Tu vēlēsies skatīt lielus kalnus, straujas upes un skaistus ezerus. Un kad šīs dzimtenes skaistās vietas jau redzētas, un skats nemanot slīd uz mājas pusi, tad mājup ejot iegriezies klusajos Saulkrastos un baudi mieru un atpūtu šai savdabīgi skaistajā dabas stūrītī.

Drogu ievākšana

R. JAĶOBSONS

Atālenes, rudens sirdszāles, acu prieks, Pēteŗa puķe, Pēteŗa zāle — Parnassia palustris L.

Ilggadīgs lakstaugs, 10—25 cm augsts. Sakne īsa. Apakšējās sakņu lapas ar gaŗiem kātiem, sirds veidā, malas gludas, gali strupi, ar mazu smailiti. Vasaras otrā pusē no saknes izaug ziedu stublāji. Stublājs piecšķautnīgs.

Uz katra stublāja izaug viena stublāju aptveŗoša lapa sirds veidā.

Stublāja galā pa vienam prāvam ziedam. Ziedi balti, garenām svītrām. Kauslapiņas piecas, zaļganas, piecas baltas ziedlapiņas, putekšlapas piecas, drīksnas četras.

Sēklotne augšēja ar 9—13 papildu putekšlapām.

Ziedēšanas laiks no jūlija līdz septembrim.

Atālenes bieži sastopamas slapjās pļavās.

Ziedēšanas laikā ievāc atāleņu lakstus (lapas, stublājs un ziedi — visas auga virszemes daļas) — Herba Parnassiae.

Pēc ievākšanas lakstus žāvē ēnā, vislabāki sasiet slotiņās un pakārt sausā vietā — caurvējā.

Izžuvušos lakstus pārsūta maisos vai vieglās kastēs.

Cena par kg Ls 0,85—1,00.

Pūšļfuks, pūšļainās jūŗas aļģes, pūšļainās jūŗas papardes — Fucus vesiculosus.

Jūŗas augs. Aug jūŗas dibenā — piestiprinājies pie akmeņiem vai citiem priekšmetiem. Pūšļfuki ap 35 cm gaŗi un gaŗāki. Augs dakšveidīgi dalīts. Zaru galos atrodas apaļi iegareni izaugumi, uz kuŗiem saskatāmas sīkas bedrītes, kuŗās izveidojas sporas.

Zaru dalījumos un citās vietās atrodami atsevišķi vai pa diviem zirņa lieluma pūšļi,

Atālene (Parnassia palustris)

Pūšļfuks (Fucus vesiculosus)

kas pildīti ar gaisu. Šie pūšļi palīdz augam turēties ūdenī vertikālā stāvoklī — peldēt. Augs brūns.

Pūšļfukus ievāc augustā un septembrī, kad jūrā stipras vētras, jo tad viļņi nobriedušos augus izskalo krastā. Labāki ievācami tie augi, kas péld ūdenī un vēl nav izskaloti jūras smiltīs.

Pēc ievākšanas no pūšļfukiem rūpīgi attīra citus jūras augus vai dzīvnieciņus, tad noskalo jūras ūdenī, liek, lai notek liekais ūdens un tūliņ žāve mākslīgā siltumā. Pūšļfuki jāžāvē ļoti ātri, citādi tie pelē; arī izžuvuši tie uzglabājami sausā vietā, jo ir ļoti higroskopiski (uzsūc ūdeni).

Izžuvušā aļģe: cieta, lūztoša, tumši brūna. Saslapināts pūšļfuks kļūst gļotains, ar vāju raksturīgo jūras smaku. Garša gļotaini sāļa.

Pūšļfuks satur dažādas minerālvielas, starp citu arī vērtīgo jodu.

Drogu pārsūta maisos. Cena par kg Ls 0,90—1,00.

Pašreiz jāievāc:

Melnie rudzu graudi (secale cornutum). Cena par kg Ls 7,—.

Ieteicams ievākt pie rudzu kulšanas un tīrīšanas; uzpērk arī pusgraudus.

Staipekņu sporas (Lycopodium). Cena Ls 4,50.

Ievācot sporas, nav izraujams viss augs, bet jānogriež tikai vālīte.

Buļļu, zemes rieksti (Boletus cervinus). Cena Ls 1,50.

Pelašķu ziedi (Flores Millefolii). Cena Ls 0,70—0,80.

Biškrēsliņu ziedi (Flores Tanaceti). Cena Ls 1,00—1,20.

Māllēpeņu lapas (Folia Farfarae). Cena Ls 0,70—0,80.

Milteņu lapas (Folia Uvae ursi). Cena Ls 0,60—0,70.

Melleņu ogas (Fructus Myrtilli) žāvētas. Cena Ls 2,40—2,60.

Augstiņu laksti (Herba Centaurii). Cena Ls 1,80—2,00.

Trūkumzāles laksti (Herba Herniariae). Cena Ls 1,20—1,30.

Pelašķu lapas (Folia Millefolii) Cena Ls 0,90—1,00.

Saldūdens sūkļi (Spongia fluviatilis). Cena Ls 6,00.

Ievāktās drogas nosūtāmas T. L. M. ārstniecības augu uzņēmumam Rīgā, Mārstaļu ielā № 7.

LLK MAZPULKU PIEDERUMU APGĀDS

atklājis **nodaļu Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, 5. dz., tālr. 22322.**

Dabūjami visi mazpulka piederumi, formas tērpi, karogi, mazpulku literātūra, godalgas un arī **drāna dalībnieku, dalībnieču un vadītāju formas tērpiem.**

Dalībnieku bikšu un žaķetes drāna	vilnas	Ls	8,50
„ kreklu	„ „	„	5,85
„ kreklu	„ kokvilnas	„	3,10
Dalībnieču kleišu	„ vilnas	„	5,85
„ aproču	„ „	„	8,—
Vadītājas kleišu drāna		„	10,—

Vadītāju žaķetes un gaņo bikšu drāna (diagonāla) Ls 25,—. Vadītāju kreklu ķemdzijas drāna Ls 13,75. Vadītāju bridža bikšu drāna pusplata (korda) Ls 11,75. Zeķes № 1 — Ls 1,40, № 2 — Ls 1,50, № 3 — 1,70, № 4 — Ls 1,90.

12 baušļi pareizas un laimīgas dzīves mākslai

Prof. DĀLES

Latviska māja

1. Laime bēg no tā, kas pēc viņas dzenas un piegriežas tam, kas to nemeklē. Laime nav mērķis, bet pienākuma piepildīšanas dabīgās sekas.

2. Jātic labā pārspēkam.

3. Nedomā un nesūdzies, ka iet grūti un slikti. Ir cilvēki, kam dzīve daudz traģiskāka. Dzīves cīņā jāprot uzvarēt, nepareiza atziņa nokauj garīgos un organiskos spēkus.

4. Nevaino savās likstās un kļūdās likteni, bet pats sevi. Mācies valdīt pār likteni, bet nekļūsti par tā vergu. Fatalisms gremdē cilvēku.

5. Netiesā tik daudz citus, bet vispirms tiesā pats sevi. Pārsteidzīgi spriedumi cilvēku iegrūž nelaimē.

6. Esi pacietīgs un pieticīgs. Mācies respektēt cita domas. Izturies iecietīgi par otra cilvēka tiesībām. Ar to novērsīsies ģimenes un laulības drāmas.

7. Nenīsti cilvēku, bet nīsti viņa ļaunās tieksmes, tumšās domas un darbus. Naids gremdē un nodara nīdējam vēl lielāku postu.

8. Nesteidzies savās domās un darbos, un neuztraucies nieku dēļ. Pārsteigšanās, vilšanās un uztraukšanās par maziem kavēkļiem rada traģēdijas un traģikomēdijas.

9. Neaizmirsti, ka skaistākās vērtības nav meklējamas tālu, bet tās atrodas tavā dvēselē. Tā nav pieejama citiem. Visas domu bagātības un garīgās vērtības tu vari tur smelt pats.

10. Neaizmirsti, ka garīgi liela un brīva doma nav mirkļu jūta, bet nedalīta un pastāvīga kalpošana iekšējai ticībai.

11. Nedomā, ka tu dzīvē nekam nederi. Katram cilvēkam pasaulē ir sava nozīme, sava vieta. Ne tikai sabiedrības personas, bet arī pelēkie dzīves varoņi, kas pilda savu pienākumu, ir visas dzīves pamats.

12. Nedrīkst aizmirst, ka tu neredzamām saitēm esi saistīts ar visu pasauli, un ka tev par savām domām un darbiem jāatbild sabiedrības priekšā.

Cilvēka nobriedums un intelliģence parādās viņa atbildības sajūtā. Dzīves arēnā tev ierādīts attiecīgs postenis. Kas šo posteni patvarīgi atstāj, izdarot pašnāvību, tas ir dzīves cīņas dezertieris. Uz to spējīgi vienīgi gļēvuļi.

Noslēgums: Esiet stipri — ticat labajam un kalpojat lielai kopībai un darāt gaišāku savu un citu cilvēku dzīvi.

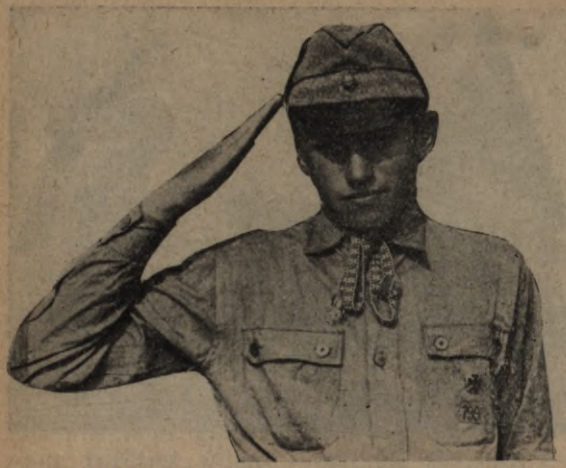

Sveiciens

B. RADZIŅŠ

Tā jāsveicina

Mūsu pagastā, pa ceļu ejot un redzot ļaudis strādājot, mēdz uzsaukt dievpalīgu. Agrāk, atceros, satiekoties uz ceļa, jaunākais sveicināja vecāko, kaut tas arī būtu svešs. Šī paraša gan jau pa daļai izzudusi.

Dievpalīga došana un cepures pacelšana ir sveicināšanas veidi, kas tuvina svešus ļaudis, kas norāda, ka ar uzmanību un cienību izturamies pret citiem un kas arī rada sirsnību.

Bet kā tad sveiciens ir radies?

Sen sen atpakaļ, kad vēl nebija tādas policijas un kārtības kā tagad, katram vajadzēja būt arvienu nomodā par savu drošību un katrs nēsāja zobenu pie sāniem, ar kuŗu sevi un savējos aizstāvēt. Ja divi ļaudis sastapās, tad viņi parasti tuvojās viens otram ar neuzticību. Lai parādītu, ka nācējam ir draudzīgs nodoms, mēdza pacelt atvērtu labo roku, rādot, ka tā ir tukša, ka tā netur ieroci. Un tā pamazām izcēlās mūsu militārais sveiciens.

Tikai brīvie ļaudis drīkstēja nēsāt ieročus un sveicināt, paceļot labo roku. Nebrīviem, satiekot brīvajos, bija jānoiet no ceļa un jāklanās. Tādēļ sveicināšana nav bijusi pienākums, bet gan gods un tiesība.

Arī tagad mums, mazpulku dalībniekiem, sveicināšana jāuzskata par godu un tiesību un nevis par pienākumu, un tādēļ lai nekautrējamies, bet gan cenšamies sveicināt.

Mazpulku dalībnieki sveicina, saliecot labo roku plecu augstumā, izstiepjot pirkstus taisni tā, ka tie viegli skaŗ cepures malu aiz cepures naga. Ja cepures nav galvā, sveicina paklanoties — viegli galvu noliecot. Sveicinot jāstāv taisni, ar paceltu galvu un jāskatās acīs.

Ar šo sveicienu mazpulku dalībnieki sveicina visus vadītājus, savus priekšniekus un citus mazpulku dalībniekus. Bez tam jāsveicina Latvijas un citu valstju himnas, visi organizāciju karogi, bēŗu gājieni, Brīvības piemineklis Rīgā, armijas un aizsargu augstākā vadība.

Pēdējā laikā ieviesies arī šāds sveiciens: ja nav cepures galvā — pacelt plecu augstumā labo roku. Mazpulku ierinda nometnēs, no rīta karogu paceļot un vakarā nolaižot, sveicina to, izstiepjot labo roku.

Jaunākais parasti sveicina pirmais un vecākais sveicienu atņem, un tā kā sveicināt ir tiesība un ne tikai pienākums, tad nevajadzētu gaidīt ar sveicināšanu, pārdomājot, kuŗš ir vecāks, bet gan jāsteidzas pašam sveicināt pirmam.

Dalībnieces sveicina, palokot galvu.

Uz ielas ejot, sveicienam paceļ roku, speŗot soli ar kreiso kāju, apmēram četru soļu atstatumā no sveicināmā. Sveicinot jāskatās, pagriežot galvu, uz sveicināmo, un roka nolaižama, kad tas, ko sveicina, ir pagājis gaŗām. Atrodoties ierindā, roku pie cepures pieliek tikai vadītājs, ierindā stāvošie nesveicina. Sveicinot visām kustībām jābūt mierīgām, noteiktām un brašām, bet arī dabīgām, nepārspīlētām.

Satiekot vairākus vadītājus vai mazpulku dalībniekus, jāsveicina pēc amata vecākais. Nometnes robežās satiekoties, nav jāsveicinās. Nometnē jāsveicina ir, pienākumu izpildot. Telpās ienākot, pie durvīm jāapstājas un jāsveicina viegli galvu noliecot. Atsevišķi jāsasveicinās ar nama tēvu un nama māti vai pēc amata vecāko. Roka jāsniedz tad, ja vecākais to pasniedz, jaunākais nedrīkst sniegt roku pirmais. Roku sniedzot, nedrīkst saliekt vidukli. Ja notiek priekšā stādīšana, tad jāsniedz roka, galvu noliecot. Ja, ienākot telpās, citi sēž pie galda, tad jāpaklanās un apsēžoties jāsasveicinās ar abiem blakus sēdētājiem. Aizejot jāatsveicinās, plašākā sabiedrībā ar priekšniecību vai nama tēvu un nama māti. Ierindu apsveicot, vecākais pēc amata saka: „Sveiki, mazpulki!" un jaunākie atbild: „Esat sveiki!". Pēc tam vecākais saka: „Augat lieli!", jaunākie atbild: „Augsim Latvijai!". Satiekoties uz ielas vai citur, vecākais uzrunā jaunāko un jaunākam jāatbild noteikti, mierīgi, apdomīgi, mierīgā balsī, nekliedzot. Ja grib jautāt vai uzrunāt kādu vecāko, jālūdz: „Atļaujiet jautāt!"

Bieži arī sveicināšanu mēdz pārspīlēt. Neglīti izskatās, ja kāds sveicina nevīžīgi, stāv saliecies, acīs neskatās, pirkstus neizstiepj taisni un roku nepaceļ augstu. Jāsveicina ir braši un skaisti.

Bieži arī redz pārspīlējumus, kur galvu saceļ pārāk augstu, sveicinot neatbild, bet kliedz, par daudz izgāž krūtis un padara kustības nedabīgas. Tas sveicienu pārspīlē.

Bieži, apmeklējot mazpulkus vai arī satiekot mazpulku dalībniekus uz ceļa vai ielas, jābrīnās, kādēļ daži no viņiem nesveicina.

Pieklājība ir labas audzināšanas pazīme. Mums ir sakāmvārds par slikti audzinātiem: „Mucā audzis, pa spundi barots".

Dalībnieku pareiza stāja sarunā ar vadītāju

Tādēļ mazpulku dalībnieki un dalībnieces, kuŗi neprot vai negrib sveicināt, ir slikti audzināti un necienīgi nēsāt mazpulka tērpu, viņi arī dod sliktu liecību par saviem vecākiem, skolotājiem un vadītājiem.

Tāpat kā karogu mastus daudzi mācījušies no mums celt, un ja to tagad tik daudz, tad tas ir mazpulku nopelns.

Ķersimies tagad arī pie sveicināšanas atjaunošanas.

Ejot pa ceļu, dosim atkal dievpalīgu visiem, kas strādā. Satiekoties savā starpā, vai arī satiekot pagasta pašvaldību un organizāciju vadītājus, kā arī katru vecāku cilvēku, lai paceļam roku sveicienam. Tad mēs atjaunosim arī seno latviešu tikumu būt pieklājīgiem. Mēs pavairosim cienības un draudzības jūtas visā mūsu valstī un par mums visiem radīsies ieskats, ka esam labi audzināti un labi ļaudis.

Tie, kas sveicina, lai pamudina tos, kas nesveicina. Vadītāji, aizrādait mazpulku dalībniekiem, kuŗi nesveicina, satiekoties uz ceļa, ka tiem tas jādara. Pārrunājiet par sveicināšanu mazpulkā un sveicināsim visi.

Glēvs sveiciens

Pārspīlēts sveiciens

PAŠU DARBS

CEĻĀ UZ NOMETNI

T. Dikelsons, 858. I Rīgas pils. ģimn. mazp. dal.

5. jūlijs. Pulkstens divpadsmit. Pēdējais laiks aiztaisīt ceļa somu. Kas tad tas?! Neiet ciet. Neko darīt — saturs jāsamazina, bet nevar taču iztikt bez šķīvja, krūzītes, dakšiņām griešanai jāizlīdzas ar kabatas nazi), palaga, segas, spilvena un . . . Ak jā, spilvena vietā jau zem galvas tīri labi var noderēt mētelis.

Tik tālu nu viss kārtībā, bet pulkstenis jau ar' nestāv uz vietas. To redzot, abas rokas vēl steidzīgi aptausta visas kabatas. Liekas, ka kaut kā trūkst. Nu, kā tad! kreisajā žaketes kabatā (ko gan kāds pazīst labāk par savu kabatu?) vajadzēja būt zīmulim, bet tagad vasaras brīvlaiks, un tad jau to rakstu darbu tā mazāk . . .

„Nāc nu, dēls, pusdienā!" sauc gādīga balss. „Paldies! bet vai nebūs karsts? — Vai cik karsts! Un pulkstenis! Paldies! Nometnē jau ir', jādomā dos ēst. Cik nu tālu, pa dzelzceļu tikai astoņpadsmit kilometru.

„Sveiki!" — „Laimīgi!" — „Paldies!"

* * *

Pie skolas viss kluss. Durvis stāv ciet, nevis kā citkārt, kad katru dienu pa tām iegāja un iznāca pustūkstotis jaunekļu; bet automašīnai jau vajadzēja gaidīt durvju priekšā! Jāparaugās skolas telpās, sak'. vai tad nu nevienas dzīvas dvēseles neredzēs. Kā nu nē! Skolas apkalpotājs abām acīm vēro katru ienācēju. Ā, tur jau sakrautas mugursomas, čemodāni, makšķeres. Tepat jau ir arī visi seši bagāžas īpašnieki. „Kad iebrauci Rīgā? No kurienes? Vai nezini, kas vēl brauks? Vai, kāds tas liels izaudzis!"

Rau, nāk vadītājs. „Labdien! Cikos mēs izbrauksim?"—„Pusčetros" — (Te nu bija). „Pusotras stundas laika" — „Nāciet nu puiši un aiznesiet lāpstas uz auto! — „Ar lielāko prieku." (Nav jau tālu — tepat Valdemāra ielā 1)

* * *

Lāpstas jau gaida. „Ak tad jūs tos darba rīkus atnesāt? Nu, paldies! Ar mani jums der iepazīties — no manis atkarāsies jūsu ēšana vai neēšana.

* * *

Kad visi sapulcējušies, var saskaitīt septiņus mazpulka dalībniekus, vadītāju un vadītājas kundzi ar savu jauno atvasi — pavisam desmit cilvēku. Visi sadalās divi grupās — pirmie septiņi brauks ar autobusu, otri trīs ar auto.

* * *

Septiņi mazpulka dalībnieki iekāpj Līves muižas autobusā un gaida. Vēl atsteidzas gādīgais vadītājs ar pēdējiem padomiem. „Brauciet tikai kārtīgi un Vedmeros pagaidait mani. Es vēl paņemšu Leiku un mēģināšu izbraukt ar nākamo autobusu." — „Uz redzēšanos!"

Autobuss nav no jaunajiem; braucēju arī papilnam. Tas nu vēl nebūtu nekas, ja viens neiedomātos iepriekš ieprasīties par biļetes cenu. Viens lats. Tas gan par daudz; bet mazpulka dalībnieks nedrikst zaudēt galvu — visi septiņi, autobusa šoferim viltīgi smīnot (viņš jau laikam paredzēja, kas uzņēmīgos ceļiniekus sagaida) dodas uz staciju. Vienam jāuzmetas par ekskursijas vadītāju, un pēc visu formalitāšu nokārtošanas visi dalībnieki saņem gaužam lētas tūristu biļetes. Ar autobusu braucot visi kopā būtu izdevuši sešus latus un divdesmit piecus santimut vairāk. Nekas, varēs stacijā paņemt vedēju. Pēdējais laiks iekāpt. Ienācējus visi pamatīgi novēro.

Ceļa grūtības draugi sāk just nevis vilcienā, bet gan tad, kad viņu kājas atduras dzelzceļa uzbēruma ošos un kad abas rokas velk uz leju čemodāni. Kas var būt nepatikamāk: nauda ir, vedēja nav? Bet nebūs jau tālu jāiet, un visi, tā sakot, spēka gados.

Pavisam nejauši septiņiem jaunekļiem piebiedrojas divas jaunavas. Sāk risināties sarunas. „Varbūt jūs zināt, kur ir Vedmeru mājas?" — „Nē, mēs gan nezinām." — „Žēl. Ak jūs jau aizejat pa to ceļu. Pavisam žēl!"

Melns mākonis savelkas ap gājēju galvām. „Vai tad mēs būtu maldināti? Pat avīzē bija rakstīts, ka nometne būšot Salaspils Vedmeros, un te nu mēs esam Salaspilī, un neviens nezina, kur ir Vedmeri. Lai nu Rīgā nezinātu, bet Salaspilī..." Jāiet vien uz priekšu, lai citiem nesadzītu dūšu papēžos.

BRĀĻU KAPOS

Jānis Žīgurs

Šūpojās ozolu zaros
daiņojot vakara vēji.
Nodzisa saule, un klusums,
klusums liels atnāca spēji.

Paņēma pasauli savā
varā un turēja ilgi,
kamēr apvārkšņa malā
ritausma sviedrojās zilgi.

Visu nakti zem zvaigznēm
staigāju, vērodams kopas.
Laimīgi bija tās blakus
cieši kā rokas, kas stipras.

Dvēselē sajutu prieku
lielu kā pasaule visa.
Atausa gaisma man sirdī
spoža un nenodzisa.

Viņi, kas gulēja zemē
gabalos raustītiem kauliem,
locekļiem saberstiem druskās
līdzīgi trūdošiem prauliem.

Viņi man iedeva drosmi
brašāk mīt taku pret gaismu
stiprāk cirst kāju pie zemes,
kliedējot gadsimtu baismu,

nicināt nāvi, kas paņem
darbiem jau rimušu miesu,
kamēr mēs mūžīgi valdam
brīvi pār dvēseles tiesu.

Atstājam darbus aiz sevis,
pašus kaut nāve plauj vālā.
Sekos gan pēdās mums citi,
darbus kas droši veiks tālāk.

Mācīja uzticēt sevi
arklam un zobena spalam,
mācīja valdniekam palikt
par dzīvi un nāvi līdz galam.

Mākonis netop mazāks, un tepat jau pirmais spēriens. Priekšā divi vecāki vīri. „Lūdzu, vai jūs nezināt c ļu uz Vedmeriem?" — „Kā nu nē! Ejiet tikai pa to ceļu — gaŗām kapsētai. Pēc četriem kilometriem būs pagastmāja, tālāk skola. Tad pārceltuve vairs nav tālu" — „Ak tu mī un žē! Vai tad otrā pusē Daugavai?!"

Atžilbuši kā no zibens, ceļinieki speŗ brašus soļus tālāk. Kas tur! Gadīsies kāds braucējs, aizvedīs mantiņas, un paši aizies dziedādam. Rau, brauc kāds mazpulka vadītājs. Kas nu var būt vēl labāks! Viņš savus ļaudis aizvedīs ar prieku. Bet tepat jau nav tālu ceļa sazarojums, un laipnais vadītājs pastāstījis, kā sasniegt Vedmerus, aizbrauc savu ceļu.

Vai tad nu tik vien braucēju! Tālumā jau manāms viens otrs kapsētas krusts. „Aiz kapsētas atpūtīsimies!" Runāts—darīts. Katrs mēģina sev turpmāko ceļu padarīt vieglāku. Viens saliek savas drēbes un apavus ceļa somā, sak', lai nespiež muguru, lai stiepj rokas!" Otrs piesien vienu čemodānu vienā mēteļa galā, otru otrā un pārmet pār plecu; lai spiež to! Trešais saka tā: „Vai jūs kāds nevarat panest manas mantas; es paspēlēšu savas mutes ermoņikas." Kā tad nu mazpulka dalībnieks nepalīdzēs, un tā jau iešana ar' veiksies daudz labāk.

Ja taisnība ceļa stāstītājiem, tad jau pusceļš būtu noiets. Nekas, tīri jauka iešana, tikai viens otrs vēl sūdzas, ka nebraucot neviens pajūgs.

„Tur jau brauc auto. Vai tik tas nebūs mūsu autobuss? Ai nē! Tā smagā mašīna; un iekšā sēd jauni cilvēki Nudien, mazpulka dalībnieki. Pagaidait!" Nekā.

Labu gabalu priekšā spīd gaiša mūŗa ēka. Kas tad nu cits būs kā pagastnams! Bet tavu lielu ceļa līkumu! Taču mazpulka dalībnieki prot iziet arī taisni — pār norām, ganībām. Pēc laiciņa pagastnams jau aiz muguras, bet nu tik sākas joki.

Gabaliņu no ceļa čalo divas lauku meitas un neliekas pilsētnieku „hallo" saucienus dzirdam. Beidzot tomēr. „Lūdzu, kur pārceltuve?" — „Jūs jau esat pagājuši gaŗām." — „Bet kas tie tur priekšā par torņiem un uz kuŗu pusi Daugava lūdzu?" — „Daugava tur," viņas rāda uz dzelzceļa pusi. „Tas nu par daudz. Taisni uz torņiem!"

Daži jaunie ceļotāji sader, vai pie torņiem ir pārceltuve vai nav. Tikai uz vienu santīmu. Tomēr ir.

Daugavmalā tīri skaisti, tikai akmeņi drusku par cietiem. Uz prāmja sarunas negrib rimties.

Lai nu kā, bet pāri mūsu draugi ir, un tepat alkšņos jau būšot nometne.

NĀVES SALĀ

Priede Aina

Kvēlo rietošā saule pāri Daugavas ūdeņiem, lapotām birzēm, ziedošiem pakalniem un diviem ceļiniekiem, kuŗi iet uz Nāves salas pieminekli. Grimst soļi irdenās smiltīs; un sirmgalvja kājas bieži aizķeŗas dzeloņu stiepulēs, aizžogojuma atliekās. Līkumotās tranšejas ir pa pusei aizbirušas, un viņās zied balti sila vizbuļi slaidos kātos. Pāri jaunajiem bērziņiem, pāri priežu jaunaudzei paceļas trīs zeltotas zvaigznes. Viņas ir tikpat degošas vakara saulē, kādas bija še kritušo varoņu sirdis. Sirmgalvja acis top mitras no zvaigžņu mirdzuma.

„Dēls," saka sirmgalvis, uzlicis roku noliektai jaunekļa galvai, „šīm zvaigznēm ir vienmēr jāvēstī par varoņgaru, kāds bija to jaunekļu krūtīs, kuŗi še nolika savas galvas. Lai svēta ir tava brāļa un visu kaŗavīru piemiņa, kuŗi mūs atbrīvoja!"

Un tad tēvs stāsta savam dēlam šajā vietā lielo cīņu stāstu. Daudzkārt dzirdētais stāsts jaunekļa krūtīs saceļ nekad neizjustu saviļņojumu. Lepni saslejas viņa stāvs un acīs deg spīts neredzamam ienaidniekam. Latvju zemnieka dēla rokas savilkušās dūrē kā draudot brīvības laupītājiem. Klusie tēva vārdi uzbuŗ viņa acu priekšā latvju strēlniekus, kuŗi tik varonīgi cīnījās savas dzimtenes dēļ. Simtiem dvēseļu šajos laukos ir lidojušas augšup kā pārslas sniega putenī — — —

Sen saule jau aiz apvāršņa, tikai divu svētceļnieku stāvi noliektām galvām stāv pie zvaigžņotā pieminekļa. Dūmākaina migla kāpj augšup no Daugavas puses. Klusajā brīdī dienas un nakts mijā, pie abiem ceļiniekiem atnāk viesoties kritušo dvēseles. Kā miglas tēli tās klīst pa tranšejām un vēro, ka uz viņu asinīm zied baltie sila vizbuļi... Pāri jaunaudzes galotnēm aizšalc dziesmas atbalss: „Uz ežiņas galvu liku, sargot savu tēvu zemi".

KĀ AINA AUDZĒ PĒTERSĪĻUS

673. Merķeļa mazpulka dalībniece

Ainas vecākā māsa mazpulkā. Mazā Aina arī grib tāpāt strādāt kā vecākā māsa un tādēļ lūdz tēti, lai arī viņai iedod kādu gabaliņu zemes. Tētis to arī darīja un pat palīdzēja viņai to apkopt. Ainiņa savā dārziņā iesēja burkānus un pētersīļus, iedēstīja bietes, kāpostus un tomātus. Ainiņa savu dārziņu ļoti kopa, tikai nepazīst pētersīļus, bet ravējot tas jāzina. Tētis pamāca, kā pēc garšas tos pazīt.

Ravēšana ieilgst un kad tā iet uz beigām, tad Ainiņas dārziņā nav palicis vairāk, kā tikai dažas saknītes. Viņa domā, — izraus arī vēl pēdējās un iesēs jaunas. Šīs pēdējās saknes tomēr Ainiņai izliekas tik rūgtas ka viņa nolemj vairs citas nesēt. —

Tā beidzās Ainiņas šī gada pētersīļu audzēšana.

IMANTS GRIB TIKT MAZPULKĀ

673. Merķeļa mazpulka dalībnieks

Dzīvoja mazs zēns vārdā Imants. Viņš ļoti gribēja iestāties mazpulkā. Kad viņš prasījās māmiņai, tā teica: „Tu esi vēl mazs. Tevi jau vēl neuzņems." Imants nekā neteikdams paņēma centimetra mēru un mērījās. Izmērījis, ka ir 80 cm garš, viņš jautāja: „Cik cm man vēl jāaug, lai tiktu mazpulkā?"

Māte noglaudīja zēna galviņu un teica: „Kad būsi 8 gadus vecs."

Kad Imants paaugās, viņš iestājās mazpulkā un bija čakls mazpulka dalībnieks.

MAZPULKU DZĪVE

Puķes plūcot

Ekskursija laivās

Mazpulku nometnes

Visu š. g. vasaru rosīgi ritēja darbs mazpulku nometnēs, jo šogad nometnes sarīkoja visos mūsu valsts rajonos, lai dotu iespēju lielākam mazpulku dalībnieku skaitam piedalīties nometnēs. Pavisam šogad notikušas 105 nometnes, kuŗās piedalījušies 10.155 dalībnieki. Jelgavas novada mazpulku nometni, kuŗa bij apvienota ar novada aršanas un adīšanas sacensībām un Jelgavas novada mazpulku diženo iecelšanu apmeklēja arī Mazpulku Virsvadonis **Dr. K. Ulmanis.** Viņš uzrunāja nometnes dalībniekus (Prezidenta runu sk. 1. lappusē) un izdalīja sacensību uzvārētājiem balvas.

No salmiem pītas teltis Indras nometnē

Mazpulku rajona nometne Kazdangā

Saule jau mēroja koku galotnes, izbrīzdama cauri lielai mākoņu grēdai, kad 17. jūlija vakarā Kazdangā raiti nodunēja viegli soļi. Te ieradās mazpulku dalībnieki viens pēc otra, lai jau laikus veiktu nepieciešamos priekšdarbus nometnes iekārtošanai.

Pirmā diena pilna jaunu un vērtīgu pamācību. Viss interesants un vērtīgu atziņu pilns, ko dzird un klausās dalībnieki no saviem vadītājiem, ko redz tie, uzmanīgi vērojot dabu un apkārtni. Katram savs krājumiņš jaunu zināšanu, atgriežoties pēc nodarbības stundām. Un kad lemeša dzidrās skaņas vēsta atpūtas brīdi, ai, nē! jaunās rokas un kājas vēl nebūt nav piekusušas, bet gan jūt jaunu spēku briestam; sirdis — jaunu darba prieku. Tagad satiekas šīs jaunās sirdis, pavisam svešas, bet domās un jūtās tuvas, tik tuvas. Četrlapainais āboliņš runā vienu skaidru, gaišu, visiem saprotamu valodu. Dalībnieks sniedz dalībniekam roku kopējām rotaļām, kopējam priekam. Tad ugunskurs. Tur priekšnesumi seko viens pēc otra. Katrs ir nesis kaut ko līdz šim kopēja vienota prieka brīdim.

Otrā diena vēl raitāka un smagāka darba pilna. Daudzi dalībnieki mēro prasmi, veiklību un atjautību sacensībās. Daudziem viss tiešām ļoti labi izdodas. Pēc vispusīgiem novērtējumiem un atzinumiem, nov. insp. O. Baltiņš izdala godalgas. Aršanas sacīkstēs piedalījās 12 zēni. Pirmās vietas ar tiesībām piedalīties novada sacensībās izpelnījās: Eglītis Augusts Rudbāržu mazpulkā. Ozols Jānis Kazdangas lauks. vidsk. mazpulkā, Lūsis Krišus Kazdangas pamatsk. m., un no mazajiem: Auders Alfrēds Aizpu-

tes pilsētas m., Ozols-Voldemars Pūņu mazpulkā. Adīšanas sacensībās 1. vietas ieguva Cveigele Lizete Aizputes pilsētas m. un Ozoliņa Emīlija Kazdangas lauks. vidsk. m.

Saņemot balvas visu acīs atmirdz prieks, liels prieks par padarīto darbu. Tad visi dodas uz noslēguma aktu. Braši un vareni skan „lai dzīvo" saucieni Virsvadonim, valdībai, lauks. kamerai. Svinīgi un nopietni skan pēdējā lūgšana, kad karogs lēni, lēni slīd no masta lejup.

Izbirst un izklīst skaļie smiekli, jautrās balsis. Visur Kazdangas lielo koku paēnā ielīst klusums un skumjas. Gribas iet, iet līdzi šim prieka un jauna spara pilnajam bērnu baram. Bet tā jau arī te vairs nav. Katrs pa savu teku ir aizgājis uz tēva sētu, nesot līdzi tukšās ceļa somas vietā jaunas domas, piedzīvojumus un karsti pukstošu sirdi.

Otrā Krāslavas rajona nometne

No 16.—19. jūlijam augstajā Jāņu kalnā, Krāslavā notika otrā Krāslavas rajona nometne. Vieta skaista. No nometnes paveras brīnišķīgs skats uz Daugavu un Krāslavu. Nometnē piedalījās 110 dalībnieki no 8 mazpulkiem. Atklāšanas dienā ieradās mazpulku inspektors Fr. Duksis. Augstā mastā uzvijās valsts un mazpulku karogs, un pāri visai Krāslavai skanēja mazpulku himna.

Nometnē notika aršanas, adīšanas sacensības un pieccīņas. Pirmās vietas ieguva: Graudiņš E., Klucis T., Umbraška A., Šumila D., Krīvans H., Stupelis P., Stivriņš V. (pieccīņās). Stašāns A., Pelēnis B., Iesalnieks M., Jemeljanovs A., Butāns V., Pelenis L. (adīšanā). Stivriņš V., Batūra A. (aršanā).

Svētdienā notika parāde. Kā viesi ieradās C/s „Turība" dir. Blūmbergs ar nodaļu vadītājiem, polic. pr-ks Ķerzums, pilsētas galva Ruskulis, pagasta vecākais Leikums un c.

Lielā ugunskura priekšnesumi guva nedalītu piekrišanu un tos noskatījās vairāk kā tūkstoš apmeklētāju. Arī sabiedrība apmierināta.

Nometni vadīja 216. Krāslavas mazpulka vad. J. Kuģis.

116. Neretas mazpulks 4. jūlijā svinēja karoga iesvētīšanas un svinīgā solījuma svētkus Neretas 6-kl. pamatskolas telpās. Karogu mazpulkam dāvāja Neretas pagasta lauksaimnieks Jūlijs Vītoliņš. Karogu iesvētīja vietējais māc. Dellerts. Svētkus ievadīja mazpulka vad. A. Jurkovskis.

Sekoja svinīgais solījums. Svinīgo solījumu nodeva 11 mazpulka dalībnieki un to pieņēma Jēkabpils nov. mazp. insp. agr. R. Kundziņa.

Pēc svinībām svētku dalībnieki noskatījās Arn. Lūša lugas „Zeme un Zelts" brīvdabas izrādē.

Sarīkojuma atlikums 42 lati — šautenes iegādei.

654. Lapmežciema mazpulks sarīkoja Lapmežciema 6-kl. pamatskolā skolot. K. Baukša vadībā teātŗa izrādi ar izrīkojumu. Ar panākumiem uzveda Zonberga lugu „Aklās ielas dārzs".

Mazpulks sarīkoja arī plašāku ekskursiju uz Kurzemes skaistākajām vietām — Kuldīgu, Talsiem, Sabili, Kandavu, Valdeķu saimniecību un Pūres valsts dārzsaimniecību.

Sacensības piena garšošanā

559. Vidsmuižas mazpulka dalībnieki 30. jūnijā un 14. jūlijā pulcējās uz pieccīņām. Sacensībās bija cirvja kāta apdarināšana, zēniem — zirga aizjūgšana, lāpīšana, zirga nojūgšana meitenēm, kaplēšana, informācijas gājiens un rakstu darbs. Pirmās godalgas ieguva: Indāns Antonija, Priževoits Stanislavs, Šembelš Aloizs un Onužāns Henriks. Otrās godalgas ieguva 2 dalībnieki, trešās godalgas 7 dalībnieki. Pieccīņas notika valsts Ošupes laukkopības izmēģinājumu stacijas saimniecībā.

Ikšķiles nometne

1937. g. 16. jūlijā uz Ikšķiles rajona nometni pulcējās šādi mazpulki: Ikšķiles, Nāvessalas, Salaspils, Ogres, Ogresgala, Ikšķiles-Turkalnes, Tomes, Baldones un Ādažu. Pirmajā vakarā iekārtojām nometni. 17. jūlijā nometni atklāja tautskolu inspektors Dālmanis un sveicienus no savas zemes jaunatnes nesa viešņa no Zviedrijas mazpulkiem. Mastā uzvijās valsts un mazpulku karogs un Zvaigžņu kalna birzī, Ikšķilē sāka ritēt rosīga nometnes dzīve. Kā paliekošu atmiņu Ikšķilei izveidojām galveno eju Ikšķiles kapos. Svētdienas vakarā notika parāde, ko pieņēma Ie. M. pašvaldību dep-ta vice direktors G. Caucis. Sirsnīgi suminājām mūsu mīļo Virsvadoni Dr. K. Ulmani, kara ministru ģen. J. Balodi un valdību. No nometnes līdzi paņēmām darba prieku un solījumu: „Slēgsim sirdis saules lokā, lieli augsim Latvijai!"

Cēsu pilsētas mazpulku kopējie lauciņi

PAZIŅOJUMI

VII mazpulku kopējā sanāksme š. g. 4. un 5. septembrī Jelgavā

1) Uz sanāksmi Jelgavā š. g. 4. un 5. septembrī no katra mazpulka jāierodas vadītājam (vai LLK apstiprinātam vadītāja palīgam) pilnā mazpulku formas tērpā, lai nodotu mazpulka vadītāja svinīgo solījumu. Vadītājiem LLK atmaksās ceļa izdevumus, dos brīvu ieeju Zemgales apgabala izstādē un Pļaujas svētkos, un 4. un 5. septembrī izsniegs bez atlīdzības siltu zupu un rītos un vakaros tēju ar cukuru, kā arī dos naktsmītni (kopējās telpās).

Jauno mazpulku — NN 923—1079 — vadītāji solījumu nevar nodot, un tiem ierašanās nav obligātoriska.

2) Tāpat katram mazpulkam uz lielo kopējo sanāksmi š. g. 4. un 5. septembrī jāsūta 2 mazpulka dalībnieki tikai pilnos mazpulku formas tērpos (pēc jaunā, pārveidotā parauga). Mazpulku dalībniekiem arī dos brīvu ieeju izstādē un Pļaujas svētkos, bez atlīdzības izsniegs 4. un 5. septembrī siltu zupu un rītos un vakaros tēju ar cukuru, un dos naktsmītni kopējās telpās. Mazpulku dalībnieku ceļa izdevumi jāsedz no mazpulku kopējās kases līdzekļiem.

Visiem mazpulku pārstāvjiem — sanāksmes dalībniekiem — jāierodas Jelgavā š. g. 4. septembrī, un no pulkst. 9.00—12.00 jāreģistrējas pie kopējās mazpulku sanāksmes komandanta, Hercoga Pēteŗa ģimnazijā, Akadēmijas ielā 20, Jelgavā, kur katrs saņems tuvākus norādījumus.

3) Katrā ziņā līdzi jāņem mazpulka karogs (tiem mazpulkiem, kam tāds ir).

4) Aršanas un adīšanas sacīkšu dalībniekiem un līdumnieku kandidātiem jāierodas Jelgavā š. g. 4. septembrī pilnos mazpulku formas tērpos, un jāreģistrējas pie mazpulku sacīkšu un līdumnieku kandidātu pārbaudes vadītāja, Hercoga Pēteŗa ģimnazijā, Akadēmijas ielā 20, Jelgavā, no pulkst. 9.00—10.00. Attālāko mazpulku sacīkšu dalībnieki var ierasties turpat jau š. g. 3. septembrī no pulkst. 18.00—22.00.

Visi sacīkšu dalībnieki un līdumnieku kandidāti saņem brīvu ieeju izstādē un Pļaujas svētkos un š. g. 4. un 5. septembrī bez atlīdzības siltu zupu, rītos un vakaros tēju ar cukuru un naktsmītni. Ceļa izdevumi jāsedz minētiem dalībniekiem pašiem.

5) Slaukšanas sacīkšu dalībnieki saņems īpašu rakstu, kuŗā būs norādīts arī ierašanās laiks.

6) Sacīkšu dalībniekiem līdzi jāņem arī sacīkstēm piemēroti darba tērpi kā norādīts mēnešrakstā „Mazpulks". Adītājām arī visi adīšanas piederumi un dzijas. Arāji — zirgus, arklus un aizjūgus saņems uz vietas.

7) Katram mazpulka pārstāvim, arī sacīkšu dalībniekiem un līdumnieku kandidātiem līdzi jāņem:

a) uzturs visam laikam (maize un aizdars).
b) gultas veļa (palagi, silta sega, spilvena pārvalks).
c) viena maiņa siltas veļas.
d) veļa, dvielis, ziepes u. c. piederumi.
e) trauki (bļodiņa vai šķīvis, kaŗote, nazis, krūzīte un tējkaŗote).

Līdzi ņemamiem priekšmetiem jābūt apzīmētiem ar mazpulka numuru.

8) Braucot uz sanāksmi, š. g. 3. un 4. septembrī, mazpulku vadītāji un dalībnieki, izbraukšanas stacijā uzrādot mazpulku apliecības, dzelzceļu biļetes turp- un atpa-

kaļbraucienam varēs saņemt ar 75% tarifa pazeminājumu, reizē samaksājot Zemgales apgabala izstādes un Pļaujas svētku ieejas maksu, ko, atbraucot Jelgavā, LLK atmaksās atpakaļ, kā noteikts 1., 2. un 4. punktā.

9) Š. g. 5. septembŗa vakarā Jelgavā mazpulki kurinās lielo ugunskuru.

10) Mazpulku dalībnieku ekskursijas uz Pļaujas svētkiem vēlams rīkot tikai 5. septembrī no rīta, lai nakts nebūtu jāpavada Jelgavā, jo telpas naktsmītnēm sagādāt ļoti grūti. Mazpulku ekskursijām no Latgales un citām valsts attālākām vietām varēs sagādāt naktsmītnes, bet ekskursijas jāpieteic noteikti līdz š. g. 1. septembrim. Sūtot pieteikumu pa pastu, tam Jelgavā jāpienāk 31. augustā. Ekskursiju pieteikumi adresējami: agr. K. Pelēķim, Jelgavā, pilī.

● Atgādinām, ka mazpulku valdes locekļiem jāizpilda visi pienākumi pēc mazpulku iekārtas un darbības noteikumiem, darbvedības un grāmatvedības instrukcijas un **visi mazpulku inspektoru dotie aizrādījumi,** kas doti, pārbaudot mazpulka grāmatas š. g. vasarā.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **darbības pārskata veidlapas** jāizdala mazpulku dalībniekiem jau laikus pirms ražojumu apskates, lai dalībnieki tās varētu kārtīgi izpildīt.

● Mazpulku vadītājiem jārūpējas, lai pie katra mazpulka dalībnieka lauciņa ražas novākšanas būtu klāt mazpulka vadītājs vai kāds valdes loceklis, kas pārbaudītu un atzīmētu grāmatvedībā novāktās ražas lielumu un lielāko augu svaru.

● Mazpulku vadītājiem piesūtītās **3. mazpulku loterijas** biļetes lūdzam plaši izplatīt savā apkārtnē, cenšoties izpārdot pēc iespējas vairāk biļetes.

Loterijā daudz laimestu — 3 nekustami īpašumi un citas vērtīgas mantas. Loterijas atlikums nāks par labu pašiem mazpulkiem — mazpulku kustības veicināšanai un darbības paplašināšanai.

● **Mazpulku dalībnieku grāmatvedības atzīmju pārbaudīšanai noder sekošās darbu normas:**

Uzart var 100 m² — 15 min.; noecēt vienu kārtu 100 m² — 2 min.; ar atspeŗu ecēšu var apstrādāt 100 m² — 6 min.; kūtsmēslus var izvest ½ km attālumā 10 stundās — 15 vezumus; mēslus var izārdīt 100 m² — 15 min.; izsēt mēslus vai labību var 100 m² — 3 min. Kartupeļus var izstādīt 1 stundā — 60 kg; kāpostus un lopbarības bietes 100 stādus var izstādīt 10—15 min.; cukurbietes var izretināt 100 m² — 1½ stundās; ar rušinātāju var apstrādāt 100 m² — 3 min.; ar kapli var izkaplēt — 1 stundā — 70 tekošus metrus (ja stādu rindas 50 cm attālumā).

● **Noslēdzot grāmatvedību un izvedot atmaksāšanās aprēķinu, jāpieturas pie sekošiem cenu samēriem:**

Paša darbs (atkarībā no dalībnieka vecuma)	1 stunda	Ls 0,06—0,20	Zirga darbs	1 stunda	Ls 0,23
Cita darbs (vīrieša) . .	1 „	„ 0,25	Kūtsmēslu vērtība (par 1 vezumu)		„ 1,—
Cita darbs (sievietes) .	1 „	„ 0,22	Vircas vērtība (par 1 spaini) .		„ 0,03

Nomas nauda par 100 m² — Ls 0,50 — Ls 1,—, atkarībā no zemes labuma.

Pārdodamie produkti jāvērtē pēc katrreizējām tirgus cenām; lopbarībā izlietojamie pēc šādām cenām: 1 kg kartupeļu — 3 sant., 1 kg lopbarības bietes vai kāļi — 1,2 sant., 1 kg turpnešu vai rāceņu — 1 sant., 1 kg burkānu — 2 sant. un 1 kg sakņaugu lapu — 0,3 santima.

● Visi mazpulki, kuŗi vēlās šoruden ierīkot izmēģinājumus ziemāju sēklu kodināšanā var saņemt aizrādījumus kodināšanā un kodināšanas līdzekļus pie mazpulku inspektoriem un rajonu agronomiem **par brīvu.** Par labāk izdarītiem izmēģinājumiem paredzētas vērtīgas godalgas.

● Visi līdzšinējie mazpulku vadītāju vietu izpildītāji ir apstiprināti par mazpulku vadītājiem, izņemot tos, kuŗiem 1937. g. vadītāju sarakstā ir atzīmes vad. v. i., resp. vadītāja vietas izpildītājs.

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Atsauksmes sacensībai „Meža cirtēji"

19. atsauksme

„Mēs paši izcirtīsim". Cik spēka un apņemšanās pilni ir šie vārdi. Vai katrs, kam mājā tēvs ir slims, kam nav neviena, kas varētu dot lietderīgu padomu, teiks šos vārdus? Nē! Tā var teikt tikai tas, kam krūtīs sprēgā mīlestība, kas nedomā par darba grūtumu. Ar smaidu uz lūpām viņi dodas pie miera. No rīta mazā gaismiņā pajūgs jau kārtībā. Atliek tikai dotīes pie darba. Tiek pielikti pēdējie spēki un tad, kad vakarā darbs ir beigts, lūpas tikko klausa izteikt: „Iztiksim. Paldies tev par palīgu." Vai vienmēr tā varēs vest un cirst malku? Nē! Par skolu arī jādomā. Skolas mācības tiek sagatavotas kārtīgi. Vakarā, kad pārbrauc ar pēdējiem malkas klučiem, zēni slēpj savu darba ražību un priecīgi sauc: „Tēt, mēs drīz būsim galā. Sestdien atrausim pēdējos vezumus."

Bet tad sestdienas vakarā, kad tēvs un māte visu dienu ar ilgām gaidījuši pārbraucam dēlus, ierodas abi dūšīgie zēni un ārsts. Naudu viņi bija paši nopelnījuši. No peļņas pietika ārstam un zālēm. Tikai vakarā Antons pastāstīja, kur naudu ņēmuši.

Svētkos, kad egļu zaros jautri liesmoja svecītes, arī tēvs bija tik tālu atspirdzis, ka varēja sēsties pie galda un priecāties kopā ar citiem.

20. atsauksme

Stāstiņā „Meža cirtēji" rakstnieks mums tēlojis divus drošsirdīgus zēnus, no kuriem mēs arī varam mācīties. Šiem zēniem bija trīs labas īpašības: uzņēmība, pacietība un griba. Viņi pārādīja savas labās īpašības teikdami, ka viņi paši izcirtīs mežā kokus. Šo apņemšanos tie arī izveda galā. Zēni izcirta, izveda un arī saveda malku, bet tēva veselība gāja arvien uz slikto pusi. Zēni bija arī apņēmušies atvest ārstu. Viņi veda citiem malku un tā ārstam, zālēm nopelnīja. Kad zēni atveda ārstu, un vecāki dabūja zināt, kā viņi pie tā tikuši, vecāki bija priecīgi. No ārsta zālēm tēvam kļuva manāmi labāki. — Mazs cinīt's gāž lielu vezumu, tā arī šie dūšīgie zēni bija padarījuši lielu darbu un sasnieguši, to ko viņi gribēja.

Man ļoti patika šie varonīgie zēni!

21. atsauksme

Šī stāsta — „Meža cirtēji" autors spilgti parādījis, kādiem mums vajadzētu būt. Stāstā sevišķi izceļas zēni Jānis ar Antonu, kuri ar savu gribu un apņemšanos gatavi stāties pretim visiem šķēršļiem. Šo mazo zēnu drosme neizmērojama, kas ir cilvēka labākais ierocis visās neveiksmēs. Māte gan sākumā netic šo zēnu vārdiem, bet viņi tomēr spēj pierādīt pretējo. Arī celmāju Antons vēl šaubās par zēnu apņemšanos, bet viņa bažas ir veltas. Pēc dienas darba viņš zin, ka zēni nepadosies, kaut gan darbs nav viegls. Šie drošsirdīgie zēni bija gatavi darīt visu, lai glābtu savu tēvu no nāves. Vecāki vēl labi nepazīst savus dēlus, jo domā, ka tie sāktu cirst pavisam svešus kokus. Bet viņu izbrīns ir vēl lielāks, kad zēni iebrauc ar ārstu.

Māte slikti darīja, ka paļāvās tikai uz savu gudrību tēva ārstēšanā, jo tomēr viņas uzupurēšanās ir velta. Viņa netic arī ārstam, ka tas varētu palīdzēt tēvam.

Šajā stāstā darbojošās personas gandrīz visas pieder pie pozitīviem tipiem, jo māte tomēr daudz pūlējās, lai panāktu tēva atveseļošanos.

Stāstā daudz ierosmes, sevišķi mazpulku dalībniekiem, kuriem jācenšas darīt tā, kā to darīja abi drošsirdīgie zēni. Nekad nevajaga paļauties tikai uz savu gudrību, kā to darīja māte, bet vajaga mācīties arī no citiem.

22. atsauksme

Andrupu tēvs iepircis mežu. Pirms Ziemas svētkiem viņam tas jāizcērt. Bet taisni tanī laikā viņš saslimst. Andrups pārrunā ar sievu, ka mežs jāatdod Celmāju Antonam izciršanai uz pusēm. Bet te atskan vēl nepilngadīgo dēlu, Jāņa un Antona balsis:

— Mēs paši izcirtīsim!

— Mēs brauksim mežā un cirtīsim!

Pārliecinājuši savus vecākus par savām spējām, viņi arī brauc mežā no rīta līdz vēlam vakaram. Zēnos kūsā darba prieks. Viņi par grūtumiem nesūrojas. Redzot viņu lielo darba mīlestību un pienākuma apziņu, arī mātei ir jāatzīst, ka darbs audzina darītājus.

Pirmās darba dienas vakarā viņu palīgs Celmājs saka:

— Rītu jau jūs iztiksiet paši vien.

— Iztiksim. Paldies tev par palīgu.

Viņi tic saviem spēkiem. Nemeklēt palīga tur, kur var iztikt paši. Un tiešām, ap Ziemas svētkiem darbs jau viņiem ir nobeigts. Malkas grēdu un žagaru kaudzes stāv Andrupu pagalmā. Viss nu būtu labi, bet tikai tēva veselība labāka nekļūst.

Bet te atkal abi jaunekļi uzstājas, ka tēvam vajag aicināt ārstu. Tēvs un māte netic ārsta palīdzības labumam. Bet zēni tomēr paliek pie savas pārliecības. Viņi sestdienas rītā paziņo vecākiem, ka ir vēl darīšanas mežā. Bet aizbraukuši uz mežu, viņi piekrauj vezumu, aizved to uz pilsētu un pārdod. Kad tā pieci vezumi pa dienu ir aizvesti, tad aizbrauc pie ārsta un atved to.

Mājās par viņu ilgo prombūšanu, saprotams, tēvs un māte ir nobēdājušies. Bet nu, kad nāk lieta skaidrībā, tad vecāki nezina, ko īsti darīt: bārt viņus vai uzteikt. Darot labu, viņi bija slēpuši savas gaitas, jo tiešām ārsta zāles pēc nedēļas tēvu padarīja veselu.

Stāsta varoņi, Jānis un Antons mums rāda, ko var panākt cilvēki ar labu gribu un centību. Otrkārt viņi rāda, ka vajaga censties tās atziņas, kuru lietderīgums jau ir pilnīgi pierādīts, iepotēt arī citiem, kas to vēl nesaprot.

23. atsauksme

Andrupu mātei ir viena vājība, tā ir, — klausīt citām sievām, kas nekā laba nezina. Par piem. Andrupu māte negribēja ticēt, kā ārsta zāles var līdzēt slimajam tēvam. Kad Jānis kādreiz teica — vajagot atvest ārstu, māte atbildēja, — tas neko nelīdzēs, tā ir tikai lieka naudas iztērēšana. — Un tomēr mātei ar savu kumelīšu tēju neizdevās. Tēvam labāk nepalika.

Andrupu tēvs par mežā nopirkto malku bija samaksājis un vajadzēja tikai izcirst līdz jaunam gadam. Juzdams, ka no viņa meža cirtējs neiznāks, tēvs nosprieda, ka būs jāatdod uz pusēm Celmāju Antonam. Zēni, to dzirdēdami, atbildēja — mēs paši izcirtīsim. Šie zēni ir centīgi mācībās un droši, izturīgi darbā. To viņi pierādīja zāģējot kokus, jo ar Celmāju Antonu viņi līdz pusdienai bija nozāģējuši visus 15 kokus. Tas nu ir strādāt pār mēru. Celmāju Antonam tas nebūtu nekas, bet Jānim, kuŗu Antons ņēma pie zāģēšanas, bija par smagu. Un tomēr šie apņēmīgie zēni izturēja līdz galam. Tikai vakarā viņi juta tādu nogurumu, ka gandrīz nevarēja parunāt.

Tā zēni strādāja visu nedēļu, tad viņi pateica, ka sestdien jāatvedot pēdējie vezumi. Bet zēniem bija arī savs noslēpums, kuru viņi neatklāja. Tas vecākiem sagādāja rūpes. Viss būtu labi, tikai zēniem vajadzēja pateikt savus nolūkus. Zēni jaunu nedomāja, viņi gribēja tikai pārsteigt tēvu. Un šis pārsteigums bija ļoti vērtīgs. Malka un žagari līdz svētkiem bija savesti. Svētkus visi nosvinēja līgsmi un sirdīs priecīgi.

24. atsauksme

Vienīgais Andrupu ģimenes gādnieks bija saslimis. Viņš, kā redzams, ir bijis ļoti rūpīgs un gādīgs cilvēks. Gulēdams juta, ka šogad no viņa malkas cirtējs neiznāks, tomēr viņam bij rūpes, kā dabūt nopirkto malku mājās.

Līdz ar tēva saslimšanu, viņa dēlos radās prieks un centība uz darbu. Ar lielāku sajūsmu viņi uzņēmās lielu cilvēku pienākumu, mežā braukšanu. Zēni apņēmās čaklāki mācīties, lai varētu dabūt kādu brīvu sestdienu, tad viņi varētu braukt mežā pēc malkas.

Abiem zēniem piemita labas īpašības — pacietība un mīlestība. Lai gan zēni bija tā noguruši no lielā darba malku cērtot, ka pat tikko varēja runāt, tomēr tie nevienam nesūdzējās par savu grūtumu un to pat negribēja ierādīt. Visu viņi pacietīgi panesa. Jānis ar Antonu mīlēja savu tēvu. Lai varētu tēva veselības labā ko darīt, viņi veda no koku tirgotājiem malku uz pilsētu un labi nopelnīja. Par nopelnīto naudu tie varēja tēvam atvest ārstu un atlika vēl nopirkt šo to svētku eglītei. Zēni bija sajūsminăti par savu darbu un tēva izveseļošanos.

Ar priekā pilnām un gaišām sirdīm Andrupu ģimene svinēja jo līksmus svētkus. Viņu vidū valdīja mīlestība un saticība.

25. atsauksme

Stāstā „Meža cirtēji" rakstnieks tēlo vienu no parastajām lauku sādžu ģimenēm Latvijā. Pār kuŗu vēl tomēr valda pagātnes sievu māņticīgums.

Adrupu tēvam ar veselību iet uz slikto pusi, viņa sieva un pats paļaujas likteņa varai, tie neprot tam spītēt.

Ārstu nesauc arī tamdēļ, ka nevarētu zāles samaksāt, bet tic tam, ka ārsts nespējot veselību atdot.

Viņa dēli reizēm ieminas, ka skolotājs ieteicot labāk neielaist slimību dziļumā, lai braucot pēc ārsta, bet tos neviens neievēro.

Mežs samaksāts, bet nav, kas cērt, ja neizcirtīs līdz jaunam gadam, būs pagalam. Kad viņa dēli, Jānis un Antons, apzinādamies savus pienākumus piesolās paši izcirst savus pirktos kokus, tad tēvs un māte skatās neuzticības acīm, bet vēlāk, kad dēli dabūja brīvu sestdienu, piekāpās.

Darbs tik tad labi veicas, kad to dara ar prieku. Tādēļ šie zēni, strādādami ar prieku un vissparīgāko enerģiju, veica paredzēto darbu veselu dienu agrāk.

To ietaupīto darba dienu viņi nodomāja neslinkot, bet izpildīt savu senkāroto nodomu, sapelnīt naudu un atvest ārstu.

Kā jau kuŗš katrs, tā arī šie zēni savu nodomu nevienam neizpauda, un tā arī izcēlās pārprašanās.

Šiem zēniem pārbaudījums bij smags, bet veicams. Kas spēj izturēt smagu pārbaudījumu, no tā varēs sagaidīt krietnu cilvēku.

26. atsauksme

Lasot „Meža cirtēji", katrā lasītājā mostas vislabākās domas. Andrupa tēva dēli var noderēt mums ikkatram par priekšzīmi ar nenogurstošu čaklumu, apķērību, parādīto mīlestību pret saviem vecākiem un rūpību par ģimenes labumu. Laužot savu vecāku uzskatus par zinātnes sasniegumiem medicinā un viņu ticību ciemu sievu ārstēšanas spējām, Andrupa tēva dēli ar pašuzupurēšanos, aiz tīras mīlestības pret savu slimo tēvu, atrod ceļu, kā palīdzēt viņam izveseļoties.

Vispirms savu mērķi, kā palīdzēt tēvam, viņi noskaidro pie skolotāja, kuŗš ieteic atvest ārstu; atliek tikai savstarpēji noskaidrot līdzekļu iegūšanu mērķa sasniegšanai. Ja zēni aizbraukdami nav vecākiem ziņojuši, kur un cik ilgi aizbrauc, tad cēlā mērķa aizrautībā viņi to uzskatījuši par nenozīmīgu, varbūt arī tādēļ neziņoja, lai vecāki no savas puses neceltu zēnu mērķim šķēršļus savu novecojušos uzskatu dēļ. Tak tomēr tāda zēnu rīcība nav uzskatāma par patstāvīgu jaunprātību, jo peļņās viņi nebrauca sava labuma dēļ, bet gan lai iegūtu līdzekļus ārsta un zāļu samaksai. Pat pēdējo atlikumu zēni izlietoja kopējam ģimenes priekam — Ziemassvētku eglītei.

Tikai pateicoties zēna apķērībai un čaklumam toreiz Andrupos svētki bij tik līksmi, un līdz ar svecīšu spožo mirdzumu visu krūtis pildījās ar neaptveramu gaišumu un siltumu, kas izpauda Andrupu ģimenes saticību, bērnu un vecāku tuvumu un savstarpējo mīlestību.

Celmāju Antons tēlots kā īsts meža vīrs, kas pats strādājot prot arī citus mācīt meža darbos.

„Katram savs kaktiņš, savs stūrītis zemes!"

Latvijas Lauksaimniecības kameras MAZPULKU loterijas

Galvenie laimesti:

1. **Ģimenes māja Jelgavā,** Tērvetes ielā 16. Īpašums sastāv no 970 kv. m. liela zemes gabala ar iekoptu dārzu, dzīvojamo ēku un pieliekamām telpām. Vērtībā Ls 7.250.—
2. **Vasarnīca — ģimenes māja Mellužos,** Dārza ielā 73. Īpašums sastāv no 4.000 kv. m. zemes gabala, dzīvojamās ēkas un kūts. Plašs, labi iekopts, zemeņu un aveņu dārzs. Vērtībā Ls 5 165.—
3. **Vasarnīca skaistajā Latvijas atpūtas vietā Siguldā,** Rožu ielā 18, apm. ½ klm. no stacijas. Īpašums sastāv no vienas divstāvu koka dzīvojamās ēkas, materiālu mājiņas un skaista augļu dārza. Vērtībā Ls 5.110.—
4. Vairāki motocikli
5. 20 velosipēdi
6. 10 radio aparāti
7. Lauksaimniecības mašīnas, mājturības darba rīki, servīzes, rokdarbu izstrādājumi, barometri, termometri un citi mājas piederumi

Loterijas birojs Jelgavā-pilī un Rīgā, Baznīcas ielā 4a, 6. dz. Latvijas Lauksaimniecības kamerā, tālrunis Jelgavā 1000 un Rīgā 20569 atvērts katru darba dienu no pl. 9 līdz 15, sestdienās no pl. 9 līdz 13

Izloze notiks š. g. 30. novembri

Laimestu kopsumma pārsniedz Ls 75.000.—

Katra loze Ls 1 **Lozes dabūjamas** pie visiem agronomiskiem darbiniekiem un mazpulku vadītājiem

„Katram savs kaktiņš, savs stūrītis zemes!"

„Katram savs kaktiņš, savs stūrītis zemes!"

„Katram savs kaktiņš, savs stūrītis zemes!"

Izloze š. g. 30. novembri

Ak!

Vecs jūrnieks un kāds pasažieris laimīgi izglābušies pēc tvaikoņa avarijas vientuļā salā.

„Ja drīzumā neparādīsies kāds tvaikonis, mēs badā aiziesim bojā," jūrnieks nopūšas.

„Ak, par to nav ko bēdāt," otrs zīmīgi piesit sev pie krūtīm, „man še vestē iešūts naudas pa pilnam!"

„Kļūda."

Adatiņš griežas pie bagāta radinieka ar lūgumu aizdot tam naudu. Dažas dienas vēlāk Adatiņam pienāk gaidītā atbilde. Tā skan: „Pieliekot klāt lūgtos desmit latus, gribu tikai tev aizrādīt, ka „desmit" raksta ar vienu nulli, bet ne ar divām, kā tu to savā vēstulē rakstīji!"

Zirgs.

Māte aicina mazo Andrīti pastaigāties, bet Andrītis stāv un klusē kā sāls stabs. Māte pienāk zēnam tuvāk un saka: „Kāpēc tu neatbildi, kad es ar tevi runāju?"

Zēns ar lielu piespiešanos atbild: „Mēs ar māsiņu rotaļājāmies un es esmu zirgs, bet zirgs tak nevar runāt!"

Vēlēšanās.

„Uldi, tu tiešām esi ļoti nerātns! Paskaties uz Ivaru: viņš ir tikpat vecs kā tu, bet viņš vēl nekad nav dabūjis pērienu!"

Uldis raudot atbild: „Vai, kā es arī gribētu tik pat labus vecākus!

Bruņotām acīm.

„Pēci, ko tu dari?" — jautā māte.

„Aplūkoju astes zvaigzni, māmiņ!"

„Bet kādēļ tev pistole pie acs?"

„Jā, tēvs taču stāstīja, ka debess spīdekļi jāaplūko apbruņotām acīm!"

Nejauša atzīšanās.

Kundze: „Es redzu, Zelma, ka divos mēnešos, kuŗus jūs pie mums strādājat, jūs jau daudz ko esat piesavinājusies!"

Kalpone (tuvu asarām): „Ak, to nieka pārīs zeķu dēļ jums nu gan nevajadzētu tā runāt!"

Taure.

Māte (pārmetoši): „Es tiešām, vīriņ, nesaprotu, kāpēc tu Jānītim gribi dāvināt tauri? Viņš jau tā trokšņo, ka visa māja skan!"

To dzirdot, Jānītis iekrīt valodā:

„Tētiņ, mīļo tētiņ, lūdzu, lūdzu, dāvini man tauri! Lai tevi netraucētu, apsolos taurēt tikai tad, kad tu gulēsi!"

Bālums.

Tēvs: „Pēterīt, tu šodien tik bāls, tevi gandrīz nemaz nevar pazīt! kas noticis?"

Puisēns: „Nekas... tikai māmiņa pati man šodien nomazgāja seju!"

Nabaga senči.

„Es tiešām nesaprotu, kā mūsu senči varējuši dzīvot bez elektrības, telefona un radio!" 20. gadu simteņa ākstiņš saka.

„Jādomā, ka tas tiešām viņiem nav bijis pa spēkam, jo tie visi apmiruši!" otrs tam piebalso.

Žēlīgais draugs.

„Vai zini, mūsu vecajam draugam Kāpostiņam iet pavisam bēdīgi! Tu nu gan varētu aizdot vismaz 10 latus!"

„Hm, kamdēļ?"

„Viņš man tos parādā!"

Brīnišķīga lapsa.

Kādā mednieku sabiedrībā mednieki centās cits citu pārspēt ar savu piedzīvojumu nostāstiem. Kāds jauns mednieks stāstīja, kā viņš lapsu šāvis:

„Stāvu pie priedes, uzpīpoju savu pīpīti, lapsa klāt! Es atslienu pīpi pret priedi — knauks! Šāviens vaļā un lapsai biksēs. Bet skatos — nekur lapsas nav. Skrēju, izmeklējos, kā ūdenī... Tikko atnāku atpakaļ, redzu lapsa sēž pie priedes un pīpo manu pīpi!"

Pie ārsta.

Ārsts izmeklē mazo Vilīti un saka:

„Tagad ievelc dziļi elpu un pasaki trīs reizes deviņi!"

Vilītis izpilda ārsta norādījumu un tad izdveš: „Divdesmit septiņi!"

Gudrinieks.

Zemnieks, spēka vīrs, liela auguma, labākos mūža gados, atnāk uz augstskolu piedāvāt savu skeletu pēc savas nāves. Profesors ilgi to apskata un brīnās: „No jūsu izskata spriežot, mums gan ilgi būs jāgaida pēc jūsu skeleta."

„Es arī tā domāju", atbild zemnieks.

„Kā tā?" prasa profesors.

„Kad es dabūšu naudu, es braukšu uz Ameriku. Vai es tik drīz būšu atpakaļ, nevar vis zināt."

Pats lūdz, pats ēd.

Čigāns iegājis kādās mājās taisni launaga laikā. Visi ēduši, bet čigānam nav dots. Te čigāns iesaucies. „Re, tavu kurlu čigānu! Labā saimniece jau otru reizi saka gaļu ēst, bet viņš necej ne ausu." Tā arī čigāns sēstas pie galda un ēd.

Saturs:

	Lpp.
Smelsimies no senču gara avotiem un izkopsim latviskus tikumus	337
Jēkabpils mazpulku novads	341
Ko nozīmē upuri? Kapt. J. Ķikulis	342
Mācīsimies pazīt latvju kultūras ceļvežus. Arn. Lūsis	343
Laime vai darba rosme. A. Roga	345
Viena vasara. L. Ozolkalne	347
Jaunais Fu. E. Foreman-Levics (Turpinājums)	354
Kur daudz redzēsim un daudz mantosim. Agr. V. Bušs	357
Mazpulku septītais darbības gads	358
Dod, Dieviņi, divi vārpas viena salma galiņā. J. Stumbris	362
Mana telīte. A. Zemīte	364
Veidosim sevi. L. Vērdiņš	366
Saulkrasti. V. Pētersons	368
Drogu ievākšana. R. Jākobsons	369
12 baušļi pareizas un laimīgas dzīves makslai. Prof. Dāles	371
Sveiciens. B. Radziņš	372
Pašu darbs	374
Mazpulku dzīve	376
Paziņojumi	378
Atsauksmes sacensībai „Meža cirtēji"	380
Joki	383

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

Jau pienācis laiks sākt izsēt

40% kalija sāli

ziemāju laukiem

FERTIL-KALI

Kalija mēslojums paceļ un nodrošina ziemāju ražas, pasargā no veldres un rūsas, veicina labāku pārziemošanu, padara smagākus un labākus graudus.

A/S. »KALI« Smilšu ielā 8/10, dz. 5.

Dabūjama:

LLK Augu aizsardzības līdzekļu apgādā, Rīgā, Baznīcas ielā 4a, Centr. Sav. „Turība" un nodaļās, sēklu tirgotavās u. t. t.

L. Audze gr. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a 3630 Šis numurs iespiests 27.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rigā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

Uzspodrināt un atjaunot virtuvi katrā saimniecībā vislētāki un izturīgāki ar krāsošanu. Piemērotākās ir

Ed. Rozīša krāsas

Fabrika un noliktava Rīgā, Lāčplēša ielā 52/54, nod. Dzirnavu ielā 66a, bl. „Turībai"

J. Kauliņa

BĒRNU APĢĒRBU UN GALANTERIJAS PREČU TIRGOTAVA

RĪGĀ, MARIJAS IELĀ Nr. 9. TĀLRUNIS 20437

Pasta tekošs rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus. Jaunos vidusskolu, mazpulku, tautas tērpus un dažādu veļu, sīkas preces u. c. Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Mazpulku

cepures, formas tērpu piederumi, kā arī visāda veida ceļošanas un sporta piederumi, kā: portfeļi, naudas maki, somas, sedli, iemaukti, bises futlāri, vingrošanas matrači, bumbas, kurpes, tāpat arī valsts un organizāciju karogi u. t. t.

d a b ū j a m i

A/S. A. Ratfelders

Rīgā, Kaļķu ielā 11

Pasūtījumus pieņem arī pa pastu

PATĒRĒSIM

PĀRVEIDOTĀS

LATVIEŠU

SALDUMRŪPNIECĪBAS

AKCIJU SABIEDRĪBAS

LAIMA

RAŽOJUMUS:

ŠOKOLĀDI • AARĀELĀDI • KONFEKTES • KAKAO